

onda

Quadern de debat

Change

Exchange

Wechsel

Alerta!: l'euro s'acosta

el raiguer objectiu2

ara i aquí

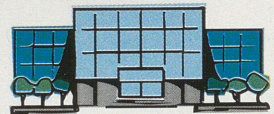
Ajudes a les empreses.

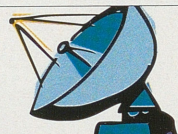
Centre tecnològic.

Incubadora d'empreses.

Xarxa telemàtica.

Assessorament a empreses.

Foment de l'exportació.

Beques de treball.

Seminaris de formació.

Informau-vos aquí:

CDER

C/ Antoni Rubí, 1-3ª planta.

07300 INCA. Balears.

Tel. 88 17 48

Amb el suport de

COMISSIÓ EUROPEA

GOVERN BALEAR

ona

Quadern de debat

n. 46, març 1997

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Pedro Calvo (administratiu)
Miquel Capellà (advocat)
Mateu Carrió (arquitecte)
Antoni Fleixes (economista)
Jaume Garau (psicòleg)
Sinfo García (dir. gerent Fundesba)
Pere Mascaró (economista)
Francesc Obrador (tècnic turístic)
Empar Rocabruna (economista)

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Constanza Forteza
Gina Garcías
Antoni Llompart
Miquel Massutí
Antoni Oliver
Caterina Ortega
Joana M. Roque
Antoni Rosselló

Disseny: A. Caro.

Impressió: Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat: Fundesba, S.L.
Joaquim Botia, 11, 1r, A
Tel. 71 16 61 - Fax 71 91 94
07012-Palma de Mallorca

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 500 pessetes

Subscripció: 4.500 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

L'euro que ve

D'aquí a la cantonada del segle, l'euro -la moneda única europea- serà una realitat i aquest fet comportarà nombrosos canvis econòmics però també socials. Significarà un canvi de mentalitat, la constatació que som ciutadans europeus, que, per bé o per mal, ja no hi ha fronteres.

Des d'ONA hem volgut aprofundir en aquesta realitat que s'acosta i analitzar amb els nostres entrevistats tots els pros i contres, tant en l'economia com en les repercussions socials i culturals.

Í N D E X

Europa, més enllà de l'economia 4
Editorial

L'euro i la insularitat 6-11
Antoni Rami

Europa a ca nostra 12-17
Pere Batle

A qualsevol preu 18-23
*Gabriel Bauzá, Antoni Fleixas,
Grace García i Eduardo Octavio de Toledo*

Especulació no, gràcies 24-29
Lorenzo Bravo

Somriure mediterrani 30-35
Carme Riu

Les Balears compleixen els criteris de convergència 36-40
Lluís Moyà

La clau d'Ona 41-50

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a Fundesba, S.L.
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al 71 16 61 (Fax 71 91 94)

Europa, més enllà de l'economia

En aquesta fase del procés de convergència d'Europa cap a l'euro, és a dir, la moneda única europea, sembla com si l'únic problema pendent fos l'economia. Només sentim parlar sobre si Espanya complirà o no els criteris de Maastricht i si finalment -com sembla- serà entre el primer grup de països que formin part del gran mercat. Falta ja ben poc: l'any que ve s'haurà de passar l'examen per saber quins són els estats que participaran a la Unió Monetària i l'1 de gener de 1999 l'euro iniciarà la seva existència. A través d'una única moneda i, per tant, d'un únic mercat, els europeus hauran d'aprendre a conviure a la gran llar comuna. En aquest context, ens preocupa saber si la nostra economia continuarà essent competitiva, si les empreses de les Illes en sortiran o no beneficiades de l'euro, però sovint s'oblida parlar de les altres qüestions, d'aquelles qüestions socials que amb el pas del temps queden al marge del debat europeu i que nosaltres, com molts altres mitjans de comunicació i agents socials volem rescatar.

El problema és aquest: parlem de competitivitat econòmica, però deixam de banda les repercussions socials de l'entrada de l'euro o, més ben dit, de la globalització de la idea d'Europa. En aquest sentit s'ha de dir que l'economia, el monetarisme en definitiva, imposa els seus criteris davant una idea d'Europa que, en els seus inicis, era prou més política i social. Hi continua havent, però, una demanda, perquè la reforma del Tractat de Maastricht incorpori de manera vinculant la Carta Social Europea, que no pot ser desatesa. Els països més poderosos, on la dreta econòmica té més pes polític, s'estimen més obviar aquestes qüestions. I això perquè ningú, ni els governs, no semblen saber com fer front als canvis laborals que exigirà la nova realitat. Com tampoc no saben, o no volen saber, què passarà amb les qüestions culturals: ningú no sap si s'ha d'avançar cap a l'Europa dels estats o cap a l'Europa de les regions.

Fins ara la Unió Europea havia estat precedida per una idea políticament molt clara: crear un espai de llibertat, de convivència i de democràcia en un continent que en mig segle va viure dues grans guerres. Per això era necessari fer desaparèixer les fronteres, i les primeres eren les econòmiques, les que barraven el pas tant als capitals com a les persones. Aquesta fase ja sembla assumida i ara correspon el torn a la Unió Monetària que, al cap i a la fi, és la que donarà cos a la nova realitat. Ja no hi ha volta de full. Ningú no vol tornar enrera, entre d'altres coses perquè entre els governs, a pesar del creixent euroescpticisme, encara s'imposa Europa com a ideologia, com a fita, un horitzó al qual cal aspirar per garantir la llibertat i la prosperitat, però aquest és un camí que, com deim, ha avançat molt en un aspecte mentre que n'ha ignorat d'altres que són essencials per garantir el futur del més ambiciós projecte polític que mai no s'havia plantejat la història.

Aviat el poder de Brussel·les o, més ben dit, del Banc Europeu serà immens. L'euro esdevindrà el símbol de la sobirania europea davant el dòlar o el ien, de manera que els europeus se sentiran -ens sentirem- tripulants del mateix vaixell, però qui dirigirà el timó? De quina manera s'articularà el poder polític o, en concret, qui i com controlarà el poder de l'autoritat monetària? En definitiva: qui marcarà els objectius socials d'Europa un cop que els estats membres hagin cedit la sobirania sobre la moneda? Naturalment aquest és un procés que no pot tenir aturada i, per això mateix, s'imposa reclamar, cara a la revisió del Tractat de Maastricht, que s'avanci per corregir les llacunes que han

quedat pel camí. Europa no pot ser una simple successió de societats anònimes sense fronteres sinó que el Tractat ha d'incorporar una taula de drets fonamentals dels ciutadans i girar decididament cap a un ampli concepte de ciutadania social que, entre d'altres coses, reconegui el multiculturalisme i la multiracialitat que sempre ha caracteritzat el continent.

I també és necessària una garantia per a l'ocupació davant els avanços tecnològics i l'increment de la competència. Europa ha de continuar abanderant la societat del benestar com una de les conquestes socials que més la caracteritzen, sobretot a aquells estats on les actuals polítiques neoliberals han arribat sense haver perfilat adequadament unes prestacions socials suficients per a les aspiracions de la majoria. La lluita contra l'atur és una qüestió que sovint només apareix com un desig però que s'oblida quan es dona prioritat a combatre la inflació o els dèficits públics. És a dir, sempre tornam al mateix punt: només es parla d'economia. És hora, doncs, de canviar el guió i retornar a la idea inicial d'Europa: avançar cap a una unió política, cap a la federació dels estats o, millor, de les regions europees, amb uns poders polítics que puguin controlar el Banc Central Europeu per evitar els excessos monetaristes.

Però, sigui com sigui, no convé que siguem pessimistes. Ans el contrari, el futur d'Europa i, per tant, el nostre propi futur, requereix d'una elevada dosi d'eurooptimisme. Les societats europees tenen instruments al seu abast per arrodonir la Unió Monetària i fer que l'Europa dels doblers sigui també l'Europa de la justícia social i del respecte per als pobles. És d'aquesta Europa de la qual les Illes Balears haurien d'aspirar a formar part. Hom pot dir que la societat balear viu d'esquena a aquesta problemàtica a causa de les seves reduïdes dimensions, que no pot fer res per canviar el rumb de les coses i, fins i tot, que a pesar de gaudir d'una economia directament relacionada amb el conjunt d'Europa, la incorporació a la Unió Monetària dependrà de si Espanya hi entra o no. És cert, però això no lleva que les Balears, com qualsevol dels altres pobles, vulguin tenir la participació que els pertoca a la construcció Europea. La volem tenir i, en conseqüència, l'hem d'exigir.

En aquest sentit, tant el Govern balear com les patronals de les Illes duen a terme una creuada per aconseguir que tant Brussel·les com Madrid reconeguin que la insularitat exigeix un règim econòmic i fiscal especial a fi de continuar essent competitius dins del context de l'Europa de l'euro. Des d'ONA hem defensat aquest criteri, però sempre hem afegit el mateix raonament que acabam de fer en relació a la idea d'Europa com a unitat política: el futur de les Illes Balears, com el futur europeu, no es pot basar exclusivament en criteris economicistes, sinó que els fonaments per poder gaudir d'una economia competitiva passen per disposar d'una societat vertebrada tant socialment com cultural. I aquest és, precisament, un dels motius principals per defensar l'insularisme, fins i tot per - com vol fer el Govern balear - liderar aquest sentiment davant la resta d'illes europees. Insularisme com a element per construir una societat que se senti protegida per la seva pròpia identitat, oberta al món, a les relacions mercantilistes del mercat, però fidel a si mateixa. Una idea que pensam que Europa mai no pot voler destruir perquè, al capdavall, és el fonament de la idea d'Europa en la qual creim.

Alerta!: L'euro s'acosta

A mesura que passen els dies, cada pic és més pròxima la data del primer de gener de 1999 en què es fixaran els tipus de conversió de les monedes que participaran a l'euro. Serà a partir de llavors - falten només vint mesos- quan s'iniciï el procés de desaparició de la pesseta i la seva substitució per la futura moneda europea, si és que Espanya aconsegueix passar l'examen de Maastricht i complir amb les exigències per poder convergir en el primer grup de països. La bona evolució de l'economia fa pensar, en aquests moments, que això serà així i, per tant, és hora ja d'engegar els preparatius per fer front a una autèntica revolució, tal com coincideixen a afirmar els entrevistats per ONA en aquest número que vol ser, justament, un número de reflexió davant la imminència d'un esdeveniment històric.

Europa és cada vegada més a prop. La pràctica desaparició de les fronteres i la lliure circulació tant de béns com de persones va suposar un increment de les relacions que a les Illes Balears ja eren prou intenses a causa del turisme. La perspectiva d'una moneda única és una font de noves expectatives, entre les quals s'hi compta formar part de ple dret d'un dels tres grans mercats que regiran el món en el segle XXI. Quasi tothom coincideix que aquest procés és irreversible. Per tant es debat sobre els seus beneficis i sobre els inconvenients, però no sobre la conveniència o no de ser-hi present. De fet tothom, o la gran majoria, coincideix a pensar que, en qualsevol cas, sempre serà millor ser-hi dins que quedar-ne al marge.

Quines seran les conseqüències per a les Balears de l'aplicació de la moneda única? D'això tracta aquest número d'ONA per esbrinar els canvis que es produiran amb l'euro que, sens dubte, seran molt més profunds que la repercussió sociològica -ja de per si prou intensa- que tindrà el fet de perdre de vista el valor de la pesseta com a punt de referència. Les Illes Balears seran enmig d'un gran mercat, d'un gran espai econòmic on sobreviure, en el qual s'exigirà ser molt competitiu. Segons els experts, l'economia de les Illes permet esperar que les repercussions de l'entrada en vigor de l'euro siguin beneficioses per als negocis. Però és

evident que no tot és economia, que no tot és el mercat... i és aquí, arribats a aquest punt, quan la situació ens convida a extremar la prudència, per tal d'aconseguir que l'euro no provoqui nous desequilibris a una societat com la nostra que s'ha avesat a caminar a la vorera de l'abisme.

L'euro, unificació de monedes i de criteris.

L'euro i la insularitat

Entrevista a Antoni Rami

per Antoni Rosselló

Antoni Rami, conseller d'Economia del Govern de les Illes i home que controla les finances de la Comunitat Autònoma, manté una ferma confiança en la idoneïtat del nou sistema de finançament autonòmic que ha aplicat el Govern central i, contràriament, rebutja amb tota energia els sistemes anteriors implantats pels Governos socialistes. En aquest breu repàs de l'actualitat econòmica, financera, fiscal i política de les Illes, Antoni Rami aborda els avantatges i inconvenients que provocarà l'adopció de l'euro com a única divisa oficial a la Unió Europea, defensa amb argumentació florida la necessitat que Balears es beneficiï d'una llei de règim econòmic i fiscal i quasi bé assegura que la pressió fiscal actual no s'incrementarà, almenys durant el que resta de legislatura.

-L'adopció de l'euro com a moneda única en l'àmbit de la Unió Europea suposarà el fet més palpable de la integració de l'Estat espanyol en un ens supraestatal. Però, quin valor tindrà l'euro?

-El seu valor serà molt proper a la relació que la pesseta té avui amb la resta de monedes europees. Per tant, no hi hauria canvis rellevants en aquest sentit. La cotització de les monedes ve determinada per la demanda que tenen al mercat mundial de divises, però ja fa bastant de temps que la pesseta gaudeix d'una certa estabilitat en la seva cotització dins el sistema monetari europeu i el pla d'estabilitat i convergència de les economies europees va destinat, precisament, a facilitar la conversió de la divisa de cada un dels països comunitaris i que aquesta conversió es basi en fonaments sòlids que evitin l'aparició de distorsions.

-L'euro, tindrà unitats fraccionàries?

-Suposo que sí, perquè per pagar un caramel o uns cromos als infants hi haurà d'haver fraccions de la moneda. No conec exactament aquest problema, però estic segur que hi haurà d'haver un fraccionament.

-Quins avantatges suposarà la utilització de la moneda única en el si de la Unió Europea?

-Més que parlar dels avantatges de l'adopció de l'euro hem de referir-nos als beneficis que reportarà la unió econòmica i monetària. El fet d'establir una política monetària comuna en un conjunt de països provoca un esforç de convergència econòmica i de creació de cultura de l'estabilitat, que en bona part són valors intangibles, però que ens permeten accedir a uns bons nivells d'estabilitat econòmica i a no patir els problemes que genera la inflació, a mantenir el valor adquisitiu dels salaris, de les rendes fixes, de les pensions, i una major seguretat a l'hora de contractar, perquè un producte que fa cinc anys valia ics pessetes ara valdrà el mateix.

-Totes aquestes mesures implicaran una major cohesió econòmica i política europees...

-Aquest conjunt de mesures determina un major coneixement de l'estructura econòmica, la possibilitat de fer comparacions més fiables. En definitiva, és un canvi de cultura econòmica i, d'altra banda, suposa posar les bases per continuar el procés d'unio econòmica i

Antoni Rami Alós va néixer a Barcelona on estudià ciències econòmiques i es llicencià l'any 1978. Mentre estudiava va fer diferents treballs, però en acabar la carrera entrà per oposició al Ministeri d'Hisenda del qual és des del 1981 inspector superior de finances en excedència. Abans de ser nomenat conseller d'Economia del primer Govern del president Jaume Matas exercia el càrrec d'interventor general de la Comunitat Autònoma. Treballador infatigable -el seu horari comença a les vuit i acaba a les deu de la nit- confessa que viatjar és l'activitat que més li agradaria fer, especialment a través de la pràctica del muntanyisme.

política en el qual tots ja fa molts d'anys que creiem. Sobretot, per garantir que Europa no serà mai més un territori fraccionat i enfrontat, com ha estat en el passat, sinó un espai unit i encarat al seu futur amb els països amics.

-Les millores que es preveuen com a conseqüència de l'adhesió a la unió econòmica i monetària tenen com a referent visual l'euro...

-El bitllet o la moneda són la cara visible de la reforma econòmica, però el més important és el procés d'aprofundiment en la unificació de les institucions polítiques europees i la creació d'àmbits cada cop més transparents i participats per tots els països europeus.

DEVALUACIONS

-Un dels inconvenients que hom apunta és el de la impossibilitat de fer devaluacions, mesura que no podrà ser utilitzada pel sector turístic per tal de solucionar alguns dels seus problemes tradicionals...

-Efectivament, la integració de l'Estat espanyol a la Unió Monetària implica perdre la possibilitat de devaluar la pesseta per solucionar problemes interns: diferencial d'inflació amb els altres països i recuperar la pèrdua de competitivitat. Però la impossibilitat de devaluar és una minva no sols per al sector turístic, sinó per a tots els àmbits econòmics exportadors.

-Si els estats no podran devaluar les seves respectives monedes, els sectors turístic i exportador de la Unió Europea es trobaran en condicions d'igualtat. No és així?

-Aquesta impossibilitat discrimina els països tradicionalment devaluadors, els que tenen una cultura econòmica de menor estabilitat, que és la que determina les devaluacions. En aquest sentit haurem d'assumir una altra cultura econòmica: per exemple, que l'1 de gener no s'han d'apujar els preus del productes pel simple fet d'entrar en un nou any, sinó que ens haurem d'acostumar a veure els mateixos preus durant anys i assumir que només s'han d'apujar quan hi ha un increment de costos. Venim d'una època amb inflació molt elevada, ja que en un termini de temps molt curt hem passat de taxes del 20% al

2% i això suposa un canvi cultural que hem d'assumir amb la mateixa rapidesa amb què s'estan reduint els nivells d'inflació.

DIVISES DE REFERÈNCIA

-Fa pocs mesos un conferenciant deia a Mallorca que en el futur sols hi hauria tres divises: l'euro, el dòlar i el ien. Vostè també ho creu?

-És innegable que hi ha una tendència cap a la unificació monetària per tal de reduir el nombre de divises de referència. De fet, a molts de països del Tercer Món s'hi pot anar amb dòlars, divisa que és molt més acceptada que la pròpia moneda del país visitat. La unificació de les monedes europees en l'euro possibilitarà que la nova divisa sigui també una moneda de referència a escala mundial, com ja ho són el dòlar i el ien, aquesta darrera sobretot al món asiàtic.

-Què passarà amb altres monedes com el ruble, el iuan...?

-L'existència de les monedes és un acte voluntarista del govern de cada país. Per tant, si els poders públics no prenen la decisió d'eliminar-les, continuaran existint. Altra cosa és l'acceptació que aquestes monedes tinguin als mercats de capitals i entre els mateixos ciutadans. Respecte a la futura divisa europea, si tot transcorre tal com està previst, l'euro serà una moneda tan forta com el dòlar.

-Vostè es va comprometre a no augmentar la pressió fiscal. Creu que podrà complir aquest desig?

-Més que un compromís, vaig fer una declaració del que jo crec que, en la mesura que tenim uns comptes de la comunitat molt solvents, no veia cap risc, en les condicions de despesa i funcionament actuals del Govern, de plantejar-nos mesures d'increment de tipus dels impostos sobre els quals tenim competència a partir de l'aplicació del nou sistema de finançament de les comunitats autònomes. Per tant, el que jo vaig fer era un vaticini o un compromís intel·lectual -no jurídic- per assegurar que si no succeïa cap catàstrofe podríem mantenir la pressió fiscal durant tota la legislatura, ja que consider que l'actual és ja molt elevada per plantejar-se d'apujar-la. En tot cas, si alguna cosa ens hauríem de plantejar és la possibilitat de rebaixar-la.

-Una condició per poder rebaixar la pressió fiscal seria la reducció del cost de funcionament de l'Administració autonòmica?

-Quan els ciutadans demanem a l'Administració un servei, infraestructura, etcètera, hem de tenir ben clar que el cost surt de les nostres butxaques i que cada servei que crea el Govern suposa, tard o d'hora, apel·lar als 300.000 ciutadans de les Illes que presenten la declaració de renda. Si en l'àmbit familiar tothom es preocupa d'equilibrar ingressos i despeses, l'Administració fa el mateix, ja que el seu funcionament és més semblant al de l'economia familiar que al de l'empresa privada, perquè aquesta sol ser de tipus productiu i com més factura més ha d'invertir i per això mateix s'imbrica en una economia inflacionista.

-Què passa, però, quan les administracions públiques s'endeuten amb nivells elevats?

-Aquest no és el cas de la Comunitat Autònoma. Tornant a l'escala familiar, tothom viu amb un cert grau d'endeutament

per pagar el pis, el cotxe o un màster al fill. L'endeutament, per tant, és un recurs al qual no se li ha de tenir por i se l'ha d'utilitzar quan calgui. En el cas de les administracions públiques, l'endeutament ha de ser usat per prestar determinats serveis als ciutadans. Aquestes inversions no solen ser productives sinó que van adreçades a millorar el nivell de qualitat de vida dels ciutadans. Però aquest endeutament s'ha de mantenir en un nivell tal que es pugui finançar.

-El Govern continua reivindicant el règim fiscal especial a pesar d'haver accedit al 30% de l'Impost sobre la Renda?

-Efectivament. La participació en l'Impost sobre la Renda és fruit d'un acord entre totes les comunitats i l'Administració estatal en el si del Consell de Política Fiscal i Financera. La llei de règim econòmic i fiscal directament no té res a veure amb les finances de les autonomies, ja que el que fa és reclamar a l'Estat el reconeixement que els territoris insulars no tenen les condicions per competir que sí tenen els territoris continentals. Una empresa industrial que neixi a les Illes té una barrera marítima que li impedeix accedir al mercat peninsular o continental i si malgrat això decideix anar-hi a vendre li suposarà unes inversions en costos fixos que moltes vegades generen ingressos variables que no poden suplir els costos fixos i determinen que, al cap i a la fi, aquestes empreses acabin essent companyies d'àmbit insular.

COMPETÈNCIA

-Les empreses de les Illes, per tant, es veuen abocades a patir la competència de les multinacionals...

-En un món en què cada vegada predomina més la globalització de mercats, les grans empreses que es plantegen treballar en grans àmbits són les que progressen, aquelles que, a més, redueixen els seus costos unitaris i, per tant, són les més competitives arreu del món. Per a aquestes empreses, que de petites s'han convertit en mitjanes i després en grosses, fer un salt a les Illes representa un cost fix que queda diluït en el conjunt dels seus ingressos variables. Cada vegada serà més fàcil que aquestes empreses arribin a les Illes i facin la competència a les d'aquí, moltes d'elles amb una estructura de costos menys eficient. Això determinarà situacions molt difícils -de fet això ja passa- tota vegada que hi ha empreses de les Illes que han desaparegut arran d'aquest procés.

-Què podrà fer el règim fiscal especial per aturar aquest procés de competència d'empreses transnacionals?

-En definitiva, que es reconegui que un territori insular suposa una minusvàlua territorial -no per a tots els sectors, és clar- i que es prenguin mesures de tipus administratiu i fiscal per compensar el màxim possible els desavantatges de la insularitat. Per tant, la llei de règim econòmic i fiscal no demana més finançament per a les Illes sinó unes mesures que compensin el fet de la insularitat per al conjunt del teixit social i econòmic.

-Quins són els punts bàsics en què es basa la llei de règim fiscal especial?

-Des del primer dia sempre vàrem tenir clar que lluitam contra un fet que ens perjudica molt, però que no volem perdre, i és que Balears és la regió amb més Producte Interior Brut per persona de l'Estat i per sobre de la mitjana europea. Això fa que molta gent reaccioni preguntant-se per què demanem un

tractament fiscal diferenciat quan el que hauríem de fer és contribuir més al fons de compensació interterritorial. El que nosaltres plantejam no és que vulguem ajudes de l'Estat per fer polítiques de més desenvolupament sinó que el que reclamam és una separació de la política dedicada a la solidaritat interregional, aplicada especialment a zones com Andalusia i Extremadura.

-Però en concret, què pretén el règim econòmic i fiscal especial?

-Volem que se'ns reconeixin quines són les nostres minusvàlues i crec que tenim dret a aspirar que la nostra economia sigui diversificada i consolidada, tal com han pogut fer altres regions, com Catalunya. De la mateixa manera que nosaltres reconeixem la necessitat de ser solidaris amb els territoris que no han tengut la possibilitat o l'habilitat d'arribar a un nivell de desenvolupament mitjà, també volem que se'ns reconeixin les nostres mancances. No reclamam ajudes per ser més rics sinó per a tot el que la nostra economia no pot fer a causa de la insularitat. Volem compensacions per tenir la possibilitat d'abandonar l'entrebanc més perillós: el monoconreu turístic. Catalunya, per exemple, fa dos-cents anys tenia una situació de monoconreu amb la indústria tèxtil, però els excedents acumulats s'invertiren en aquells sectors que podien ser més rendibles, per la qual cosa el tèxtil s'ha substituït per altres sectors. Avui, Catalunya té una economia diversificada -agricultura, indústria i turisme- i, per tant, està més ben posicionada que nosaltres per afrontar qualsevol crisi, perquè si la crisi s'instal·la al nostre únic sector productiu quedariem indefensos.

-Els excedents del sector turístic també s'haurien d'invertir en sectors alternatius?

-Volem unes condicions de tractament de la nostra economia que permetin que els excedents generats al sector turístic puguin cercar rendibilitats amb localització a les Illes i que determinin una economia més sòlida, més forta i que, per tant, pugui garantir la nostra solidaritat cap a altres territoris. En definitiva, demanam a l'Estat que sigui intel·ligent i que renunciï a part de la seva capacitat financera per contractar una assegurança a mitjan termini. Volem que l'Estat inverteixi en el règim econòmic i fiscal per garantir que Balears continuarà essent un dels motors de l'economia espanyola i un contribuent per a la solidaritat econòmica de la resta d'autonomies.

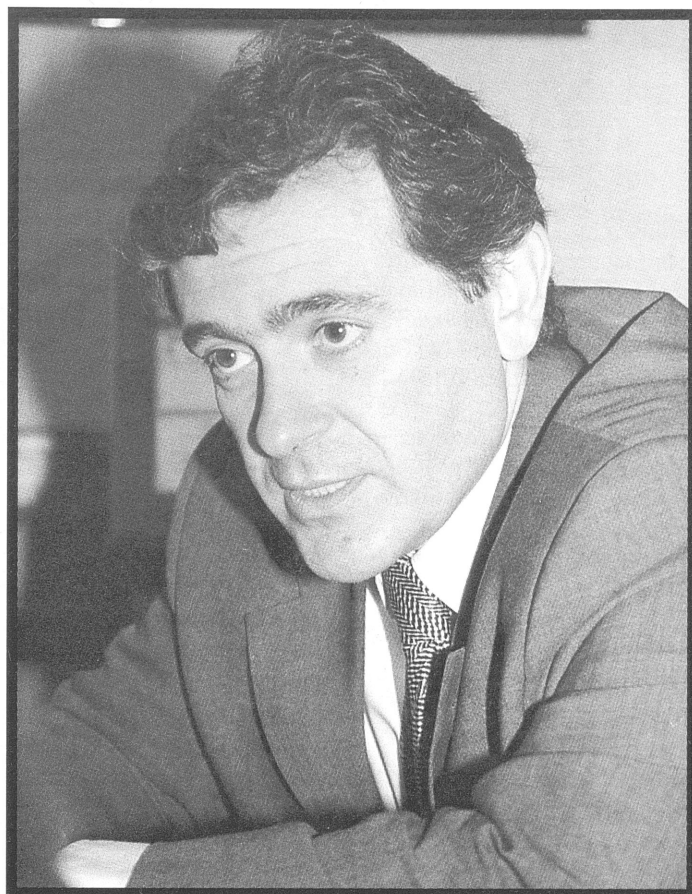
-Arribarem algun dia a veure aprovada la llei de règim econòmic i fiscal?

-Si no ho creguéssim no hi dedicariem temps i esforços. El problema que hi ha deriva del fet que no hàgim aconseguit el suport del PSOE, a pesar de proclamar que defensa els interessos de les Illes. Per tant, creiem que la manca de consens és el punt feble de cara a plantejar la llei a Madrid, ja que allà no són conscients del que representa la insularitat perquè no l'han viscuda mai.

PARADÍS FISCAL

-El PSOE de les Illes sosté que hi ha perill que el règim fiscal especial converteixi Balears en un microparadís fiscal...

-No sé com poden dir això després de conèixer el contingut de la llei, ja que l'han debatuda al Parlament. Jo diria al PSOE que què més voldríem nosaltres que tenir no un microparadís fiscal

sinó un macroparadís. Aquesta seria, sens dubte, la situació òptima per a les Illes, encara que no crec que la creació d'aquest suposat paradís fiscal ens impedis desenvolupar el sentit de solidaritat que hem de tenir tots els espanyols, perquè si nosaltres estiguéssim en una situació de subdesenvolupament just seria que la resta de zones de l'Estat ens ajudassin a sortir-ne. El PSOE de les Illes no és capaç de defensar aquesta posició davant la direcció perquè sap que el PSOE estatal té la seva base electoral a Andalusia i Extremadura. Per tant, explicar des del PSOE illenc la creació de mesures que afavoreixin Balears és molt difícil, i com que sap que no pot lluitar contra això prefereix anar contra els interessos dels ciutadans illencs i abocar-los a la resignació.

-Quins territoris de la Unió Europea tenen règims fiscals especials o sistemes semblants?

-Totes les illes de la Unió Europea tenen algun sistema de beneficis econòmics o fiscals, com Còrsega i Sardenya. Canàries té una llei de règim econòmic i fiscal, les illes gregues tenen condicions especials, igual que Madeira i Açores, l'illa de Reunió i els territoris ultraperifèrics de França.

-Què hi pot fer la Unió Europea?

-Ara, la plena vigència de la llei del règim fiscal canari està suspesa perquè la UE hi posa problemes, ja que considera que el text legal trenca les condicions d'homogeneïtat del mercat únic i fiscal. La UE avança en el procés d'unificació política i econòmica, que al final suposarà que el sistema fiscal serà homogeni, objectiu que és incompatible amb qualsevol diferenciació.

-Així, la UE hauria de reconèixer la singularitat dels territoris

MAJORICA[®]

Joyas y Perlas
Jewellery & Pearls

Visite Factoría y Exposición en
Manacor (Mallorca)

insulars per autoritzar aquestes mesures de diferenciació...

-Canàries és dins el grup de territoris ultraperifèrics europeus, consideració exposada per França per obtenir un tractament fiscal diferenciat a les seves colònies i fonamentada en la llunyania de la metròpoli i en les cultures no occidentals dels seus habitants nadius. La integració de Canàries en aquest grup sembla que li permetrà mantenir el seu règim fiscal. Balears s'ha unit amb Còrsega i Sardenya per sol·licitar que no sigui el caràcter ultraperifèric el que determini la possibilitat de rebre tractaments diferenciadors, sinó que l'aspecte determinant sigui la simple insularitat.

-En diferents declaracions públiques vostè ha qualificat el nou sistema de finançament de les autonomies de just i solidari. Per quins motius?

-El nou sistema és una eina que aporta més finançament a totes les comunitats, tant a les que amb el sistema anterior es consideraven beneficiades com a les que s'autoanomenaven perjudicades, ja que garanteix que cap regió no creixerà en un percentatge inferior al 90% de les tres que més hagin crescut. Una de les grans crítiques que es fa al sistema és que amb la seva aplicació hi haurà notables diferències de creixement entre autonomies. Això pot ser així, com també que n'hi hagi que baixin més que les altres. Però el que s'estableix és que es mantindrà una banda de distància, de forma que a les comunitats que més esforç fiscal facin més finançament se'ls retornarà.

-Hi ha fórmules de compensació històrica?

-El nou sistema estableix una clàusula de garantia per la qual les regions més desfavorides per sistemes anteriors en finançament per persona rebin una compensació addicional. En definitiva, tothom entén que les comunitats que més renda tenen han de pagar més, però no podem acceptar que les de renda més elevada siguin les que rebin menys. Entenem que tothom ha de rebre el mateix i tots els ciutadans han de tenir les mateixes possibilitats d'accedir a tota l'oferta de serveis públics com ensenyament, sanitat, xarxa viària, etcètera. No té sentit que hi hagi autonomies que disposin d'una xarxa viària més extensa, més completa i de més qualitat que altres sols perquè tenen major finançament estatal per persona.

INSATISFACCIÓ

-És evident que vostè està insatisfet del nivell de finançament rebut per les Illes amb els anteriors sistemes...

-En aquest procés d'igualació en el finançament per persona que demanàvem hem aconseguit que al final de l'aplicació del nou sistema cap comunitat no tenguí menys del 90% de la mitjana de totes les comunitats. Balears està en el 75%, per la

qual cosa tenim garantit pujar quinze esglaons, del 75% al 90%. D'altra banda, el sistema de corresponsabilitat fiscal ens permetrà augmentar el nivell de renda, que pot determinar increments en la recaptació de l'IRPF i que, a la vegada, es traduiria en una millora del finançament, que teòricament ha de ser superior a la mitjana espanyola, ja que el conjunt estatal no fa el mateix esforç que les Illes en treball i renda.

-Qualque autonomia pot sentir-se perjudicada per l'aplicació del nou sistema de finançament?

-Tothom veurà millorat el seu nivell de finançament per persona de dues formes. Una, per la via del fons de garantia estatal, que ens assegura un mínim del 90%, i l'altra via per sobre aquest 90% gràcies al sistema de corresponsabilitat fiscal. Així, creiem que és més just per a tots perquè ens dona més finançament que abans. Per tant, ningú no es pot queixar que el sistema el perjudiqui.

En tot cas pot al·legar que hi ha regions que en resulten més afavorides que altres, però això, evidentment, no pot ser d'altra forma a causa de l'aplicació injusta de l'anterior sistema, que generava un finançament per persona absolutament desigual.

-En general, com es distribuïa el finançament autonòmic en l'anterior sistema?

-Hi havia regions que rebien un nivell de finançament per persona situat en el 140% de la mitjana estatal i, per tant, el doble del nivell que assolia Balears, que era a l'entorn del 70%. Nosaltres rebutjàvem l'aplicació de l'anterior sistema per la injustícia que suposava. De fet, les meves paraules en el Consell de Política Fiscal i Financera foren les més dures en relació al sistema de finançament anterior, i no s'ha d'oblidar que Balears va haver de recórrer al Tribunal Constitucional contra l'aplicació del sistema, recurs que vàrem perdre perquè ens digueren que aquest no era un tema jurisdiccional sinó d'acord polític i els tribunals no entren en aquests àmbits. En definitiva, el Constitucional ens vengué a dir que com que no ens posàrem d'acord amb el PSOE, aquest ens castigà, però que ara teníem l'oportunitat de negociar amb el PP per modificar la situació que consideràvem totalment discriminatòria.

-I segons vostè, la situació ha canviat radicalment...

-Hi ha hagut grans canvis positius i sembla clar que els qui s'aprofitaven dels privilegis de tenir el PSOE al Govern -com els casos d'Andalusia i Extremadura- ara no els volen perdre. El PSOE estatal amenaça dient que el dia que torni al Govern central reprendrà el sistema de finançament anterior, la qual cosa seria extraordinàriament perjudicial per a les Illes. El fet que el PSOE d'aquí sols s'hagi abstès en l'acord signat fa poc al Parlament no ens garanteix que defensaria els interessos de les Illes en el cas del retorn d'un govern socialista estatal. Per tant, és important que es consolidi el sistema actual, ja que per a les Illes és molt més just que l'anterior.

Europa a ca nostra

Entrevista a Pere Batle

per Sebastià Verd

És al capdavant de la primera institució financera de les Illes Balears. Em rep al seu despatx, situat a la quarta planta d'un edifici que, diuen, és intel·ligent. Són els nous temps. Ja no n'hi ha prou que les persones siguin intel·ligents, sinó que també ho han de ser les coses i, per suposat, les societats. És un edifici de tons marcadament verds, com el color de l'esperança, però també dels doblers, o, si més no, dels bitllets de mil pessetes. Aquí, a Son Fuster -a un polígon que només fa dos dies era un descampat fora de Palma- n'hi ha molts de doblers, molts d'estalvis d'aquestes illes que aviat veuran com la moneda barata de color dona pas a un arc de sant Martí de múltiples tonalitats i molts de ponts: és l'euro que ve, un fet que sens dubte provocarà canvis a balquena.

Pere Batle no té por a l'euro i confia en les possibilitats de les Illes Balears per inserir-se harmònicament a la societat europea del futur. Li confés certs dubtes, li dic amb intenció d'establir una controvèrsia que la societat mallorquina ha sabut guanyar-se la vida amb el turisme, però que les conseqüències són, de moment, una pèrdua de la identitat i un deteriorament de l'entorn, que hi ha molta gent escalivada. El director general de Sa Nostra sap que això és parcialment cert, però té la lliçó ben apresca: "no es pot caure en el pessimisme", "l'eurofòbia és una malaltia passatgera", "Europa és el futur per a les Balears", "no n'hi ha d'altre, de camí"...

-Sempre he sentit a dir que les Illes Balears s'havien integrat a Europa molt abans de l'entrada d'Espanya a la Unió Europea. És això un tòpic o respon a la realitat?

-Per a mi que aquesta afirmació és real. Les Illes Balears, per la seva configuració geogràfica, a una distància equidistant entre el Magrib i Europa, han tengut una història plena de relacions i d'intercanvis comercials i culturals que sempre han anat molt més enllà de les seves fronteres. Formen part, per tant,

d'una comunitat molt més àmplia per damunt de les circumstàncies concretes de cada moment o de pertànyer a un estat determinat, en aquest cas a l'Estat espanyol. Les Illes Balears han conformat, des de la diversitat de les seves relacions, una història i unes arrels pròpies que han fet que, econòmicament, s'hagin avesat a mirar enfora. Ara mateix, més del seixanta per cent dels nostres visitants vénen de països europeus com Alemanya o el Regne Unit. Més encara: la nostra economia s'ha especialitzat en els serveis, que és una altra manera de mirar cap a l'exterior. Un vuitanta per cent del PIB són serveis i el creixement de la nostra economia és quasi el doble de la mitjana espanyola. Tenim una taxa d'atur que, malgrat les fluctuacions entre temporada alta i baixa, també és considerablement millor que la de l'Estat espanyol. I això, pens, ens proporciona una imatge prou clara de la trajectòria que segueixen les Illes Balears per fer front al seu futur com a regió d'Europa. És cert que el procés d'integració amb Europa està íntimament lligat a l'Estat espanyol, sobretot des d'una perspectiva política, però des del moment que aquesta plena integració sigui un fet, és a dir, des que s'apliqui la moneda única, llavors les Illes hauran de reforçar encara més el seu camí, la seva especialització en una economia de serveis basada en un increment de la qualitat...

UNA ECONOMIA ESPECIALITZADA

-Som a Europa, efectivament... i, a més a més, vostè quasi ja m'ha contestat la segona pregunta que li tenia preparada. Li volia demanar quins són els trets més característics de la nostra economia des del punt de vista d'aquesta idea cada pic més globalitzadora d'Europa. En qualsevol cas m'agradaria que m'explicàs què vol dir quan parla d'especialització, perquè potser hi ha qui pensa que no convé concentrar tot els ous al mateix paner.

-Amb molt de gust: parl d'especialització perquè és quelcom que s'intueix que passarà a Europa a partir del moment que aquest gran mercat que ja s'ha format es liberalitzi totalment amb una única moneda. És evident que els diferents països o les diferents regions s'especialitzaran per cercar un estalvi en la despesa i una major rendibilitat en les inversions. Això reportarà avantatges i també qualche inconvenient. Per a les Balears el seu futur sembla prou clar: ho té tot a favor per especialitzar-se en serveis turístics. Per bé o per mal, aquest serà el nostre futur, la qual cosa no vol dir que no hi pugui haver cap altra activitat econòmica. Fins i tot és probable, així ho crec, que aquesta especialització pugui suposar l'èxit de projectes com el parc BIT. Disposar d'una excel·lent oferta d'oci, d'unes condicions climatològiques immillorables dins d'Europa i d'un transport aeri

freqüent i directe amb les principals capitals europees pot fer que moltes d'empreses d'alta tecnologia vulguin establir-se a Mallorca, sobretot si a més de la qualitat de vida hi troben sòl a preus raonables. Però ja li dic, la principal activitat del nostre empresariat continuarà essent el turisme, una activitat que ens ha dut a sobrepassar les fronteres i a expandir un coneixement, un "know how" turístic, que és un autèntic orgull per a tots nosaltres.

-Vol dir que quan es parla de diversificació no es pot sortir dels serveis ni, fins i tot, del turisme?

Pere Batle Mayol és el director general de la Caixa d'Estalvis de les Balears, Sa Nostra. Va néixer a Palma el 1948, on cursa estudis de ciències empresarials a la Universitat de les Illes Balears, i després direcció d'empreses per l'IESE, a la Universitat de Navarra.

Tota la seva carrera professional l'ha desenvolupada a Sa Nostra, entitat a la qual ingressà el 1968. A finals de 1992 va ser designat director general adjunt pel consell d'administració i gairebé un any després director general, càrrec en el qual va ser ratificat per l'assemblea general de l'agost de 1993.

-Si ho miràssim des de la perspectiva de manual o de conveniència no seria així, però si ho miram des de la realitat veim que no pot ser d'altra manera. Hem de diversificar els mercats turístics i hem de diversificar l'oferta per ampliar el ventall de possibles clients, però sense incrementar el nombre de places hoteleres ni augmentar la pressió sobre el medi ambient.

L'EURO, A L'ABAST

-Quan parlem del futur sembla com si ja donàssim per segur que Espanya formarà part de la moneda única, però això encara no és segur.

-No, no ho és. Endemés veim que prolifera una autèntica eurofòbia, sobretot a alguns mitjans de comunicació i que els mateixos mercats financers es mouen de forma especulativa entorn a si finalment Espanya serà o no a la Unió Monetària. Però hem de reconèixer que s'és en el bon camí i que sembla que es compliran bona part dels requisits establerts a Maastricht. Serà molt difícil que es compleixin tots, però això serà igualment difícil per a tots els altres països. De manera que crec que podem assegurar que hi entrarem. Això si ho miram des de la perspectiva de les xifres econòmiques perquè si ho feim des de la perspectiva de la conveniència hauríem de ser molt més forts i assegurar fora cap dubte que hi serem. Pens que és una oportunitat històrica que no podem perdre...

-No suposarà un cost excessiu, socialment excessiu?

-Sí, pot ser que aquesta posada al dia suposi un cost elevat, però és que no queda més remei, tant si ets dins com si ets fora. És una fal·làcia creure que si no entràssim a la Unió Monetària no s'haurien de fer les reformes estructurals que requereix l'economia espanyola. S'haurien de fer de totes maneres i sense els avantatges de ser dins l'euro. Des d'una perspectiva de competitivitat cap país no es pot permetre el luxe de tenir un dèficit molt alt, ni un elevat nivell de frau fiscal, ni una inflació incontrolada...

LES BALEARS, UNA ECONOMIA DIFERENT

-En qualsevol cas, com ha dit al principi, l'economia espanyola i l'economia balear formen part del mateix paquet en relació a la integració a l'euro, però són economies paral·leles... la dependència econòmica de les Balears és més europea que espanyola. No pot provocar això inquietuds de darrera hora en un procés que difícilment podem controlar des de les Illes?

-Sí, això és cert, però no ens queda més remei que col·laborar en la mesura de les nostres possibilitats perquè el procés acabi bé. A nivell polític anam molt lligats, com és evident, a la resta d'Espanya i davant la integració europea no podem fer separacions. Ara bé, tampoc no podem amagar que la incidència que tindrà la Unió Monetària sobre les Balears és superior a la que podrà tenir sobre la resta, o la major part, de comunitats autònomes. Per a les Balears és una oportunitat magnífica per situar-se en una posició privilegiada dins d'aquest mercat si, com deia, s'aconsegueix una especialització en serveis basada en la qualitat, si aconseguim que les Balears siguin la destinació natural per als europeus que volen passar unes vacances o residir a un país que els brinda una qualitat de vida excepcional sense necessitat de sortir de les seves fronteres, sense necessitat d'haver de canviar de moneda.

-I no obstant això hi ha detractors d'aquesta idea. Hi ha qui pensa que seria millor quedar fora de l'euro per poder ser més

competitius en preus.

-Hi ha qui pensa que el turisme necessita que de tant en tant hi hagi devaluacions per poder mantenir uns preus competitius, però això seria incompatible amb l'exigència de qualitat que cada pic s'imposa amb més força. Pot ser que a un moment determinat una devaluació hagi estat positiva per a la indústria turística, però a llarg termini, cara al futur, el que importa és l'estabilitat i la seguretat, la qual cosa vendrà donada per l'euro. Per tant, als hotelers els interessa molt la Unió Monetària. A l'hotelier el que li interessa és poder oferir qualitat. Mai no em cansaré de posar l'accent en aquesta qüestió, que em sembla vital per poder continuar essent competitius.

L'IMPACTE SOCIAL DE LA MONEDA ÚNICA

-Per als empresaris de les Illes pareix que l'euro serà positiu, però quin impacte tindrà per a la resta de ciutadans, és a dir, per a les nostres butxaques.

-Quan valoram l'impacte que produirà l'euro hem de considerar, sobretot, tres qüestions. La primera és la tecnicoadministrativa que ja provoca una autèntica revolució en aquest àmbit. La segona serien els impactes econòmics a què d'alguna manera ja ens hem referit. I la tercera, per a mi la més important: la social. La qüestió social és el repte més important al qual tots els països que formin part de la Unió Monetària hauran de fer front. Suposarà canvis de mentalitat que van molt més enllà del simple pas de pessetes a euros, un autèntic canvi de mentalitat al qual les administracions o les institucions financeres hauran de donar resposta. Pensi, per exemple, que haurem de tornar a pensar en decimals. Abans hi havia pessetes i cèntims, però d'aquests ja quasi ningú no se'n recorda. Doncs ara tornaran amb l'euro. Endemés hi haurà un segment de la població, les persones majors, que tendran molt mal de fer adaptar-se al nou sistema, encara que només sigui per l'efecte psicològic de veure com una pensió de seixanta, setanta o vuitanta mil pessetes es converteix en una xifra molt més petita. També cal esperar que l'entrada en funcionament de l'euro incorpori una acceleració de la implantació dels mitjans de pagament automàtics...

-Un dels condicionants per formar part del club de l'euro és el control de la inflació, però en el nostre cas... no es pot donar la paradoxa que l'euro impliqui un encariment del cost de la vida? Els preus podrien equiparar-se als actuals d'altres països més cars quan els salaris són aquí més baixos.

-Vegem..., bé, pens que no té per què produir-se cap encariment. El que sí és cert és que el primer de gener de 1999 haurien de quedar fixades les paritats entre monedes, amb la qual cosa desapareixerà el risc d'una variació en la cotització de la pesseta respecte a les altres monedes. La paritat es fixarà d'acord amb paràmetres com el dèficit, el deute públic i d'altres i ja no hi haurà possibilitat de modificació. Més endavant, en el 2001 començarà el canvi de la divisa estatal, és a dir, de la pesseta per l'euro i per tant entrarem dins d'un mercat encara molt més competitiu. Llavors sí que és possible que es produeixin modificacions substancials tant en els preus com fins i tot en els salaris però no seran per una causa local sinó més aviat sectorial, per la dependència o no de matèries primeres procedents de països de fora de la Unió Europea i, sobretot, per la competitivitat. No hi ha dubte que serem a un mercat enormement competitiu, però amb l'avantatge de ser dins d'una de les tres grans àrees d'influència econòmica del món, que seran la del dòlar, la del ien i la de l'euro.

-I per a la banca, que suposarà aquest canvi de moneda?

-Per a la banca és un repte terriblement important. Totes les entitats ja s'han posat en marxa per analitzar els problemes que es produiran des del triple vessant econòmic, tecnològic i social. En realitat no és un repte major que el que tenen les altres empreses, però sí pot ser que hi hagi una major sensibilitat. No debades hem de pensar, per exemple, que durant un període els caixers automàtics hauran de donar informació tant en euros com en pessetes i que a partir d'un moment donat hauran de dispensar euros. Les comptabilitats hauran de recollir decimals, la qual cosa des del punt de vista informàtic és molt complicat. S'hauran de modificar o abaratir milers i milers de programes. En definitiva, ens hem de preparar per continuar prestant un bon servei, amb una profusió d'informació i explicacions perquè els nostres clients se sentin còmodes durant tot el procés de canvi.

-S'ha calculat el cost de tot aquest procés?

-Sí, s'ha fet... però em costa parlar de xifres perquè són milers i milers de milions que, endemés, ningú no sap exactament si seran suficients. Parlar de xifres és una quimera que no du enlloc en aquests moments.

LES INVERSIONS ESTRANGERES

-Mentrestant, mentre esperam que s'imposi l'euro, hi ha una altra realitat de la Unió Europea que a les Balears no és cap quimera, ni prop fer-hi. És l'Europa de la lliure circulació de béns i de persones que està provocant un autèntic allau d'adquisicions de propietats i de nous residents estrangers, sobretot d'alemanys. Com es veu aquest fenomen des d'una entitat bancària?

-Home!, des d'un punt de vista econòmic jo diria que aquest fet no té més significat que l'acceptació de les regles del mercat, del lliure canvi segons el qual uns béns es poden posar a la venda i, per tant, es poden comprar. Que els compradors siguin alemanys no té econòmicament cap rellevància especial. No oblidem que en un altre període no molt llunyà es va produir una forta inversió per part del mercat anglès i que, poc després, es va registrar una desinversió important. El fet que un comprador tingui una nacionalitat o altra no té major importància i sí la pot tenir, en canvi, la qualitat d'aquests inversors, per exemple la seva sintonia amb la conservació de l'entorn. Les altres coses són fets econòmics propis del lliure mercat que hem d'acceptar com quelcom que no pot ser d'una manera diferent. En qualsevol cas sí he d'afegir que per a les institucions de crèdit aquesta presència d'inversors estrangers significa una variable més dins d'un mercat terriblement competitiu. Vénen persones amb una altra cultura, amb una altra forma de fer les coses i, sobretot, amb unes altres necessitats i el nostre repte és situar-nos a l'altura de la demanda per donar un servei adequat.

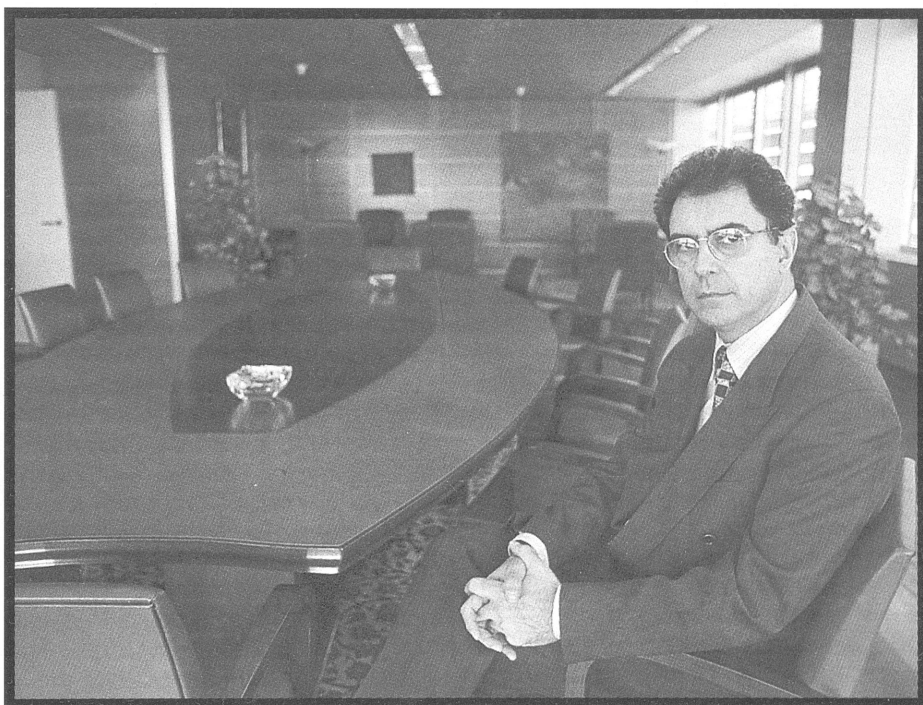
-Record que Sa Nostra va establir ja fa alguns anys una relació directa amb una caixa d'estalvis alemanya.

-Sí, ens hem de preparar per a aquest futur que ja tocam amb les mans. De fet la situació econòmica de les Balears ja fa temps que ens convida a establir aquest tipus de lligams amb caixes

d'estalvi alemanyes com el que tenim amb la de Dusseldorf, amb comptes conjunts que poden operar tant en pessetes com en marcs. La nostra feina és aquesta també: obrir camins internacionals per a l'economia balear, tant dins de la Unió Europea com fora de la Unió, perquè el nostre empresariat tingui les millors possibilitats de créixer i fer negocis. És el que hem fet a través de Probanca amb el Banc de Buenos Aires: crear un pont entre la Unió Europea i Mercasur.

-Si tornam a les inversions estrangeres, vostè ha apuntat una preocupació pel comportament dels inversors amb l'entorn. És diferent el punt de vista del banquer o de l'economista i el de la persona?

-No. Crec que hi ha un marc legislatiu tant per a l'ordenament de la convivència com per a les qüestions urbanístiques i que, si en qualsevol cas es volguessin regular les inversions, l'única forma de fer-ho seria tot actuant sobre aquestes variables. A mi particularment no m'importa que hi hagi molts o pocs estrangers que decideixen residir a Mallorca sempre i quan respectin la legalitat vigent i, en definitiva, les pautes de comportament de la

comunitat. No crec que s'hagin introduït, ni que es pugui fer, traves per impedir que un ciutadà europeu decideixi comprar o vendre una casa a les Illes. És més, pens que si la societat, a través de les seves institucions, arribàs a la conclusió que s'ha d'establir qualche tipus de limitació, aquesta sempre hauria de ser de manera indirecta, tal com li he dit, és a dir, mitjançant lleis que fossin d'aplicació per a tothom. Tots sabem que el nostre entorn té limitacions, que no podem créixer indefinidament i que, per tant, tot allò que s'hagi de fer nou ha de tenir una harmonia. Per aquí sí que s'han d'introduir modificacions, tal com sembla que hi ha voluntat de fer. Cada vegada hi ha una major sensibilització per aquests problemes, la qual cosa ens pot dur a reflexionar sobre les compres dels estrangers, però aquesta és una qüestió de segon ordre. La primera és què feim amb el nostre territori, no li sembla? Tots sabem que nosaltres vivim, directament o indirectament, del nostre entorn i que no el podem fer malbé, i que, per tant, hem de limitar el creixement urbanístic.

Balears, camí d'Europa.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

LA CONSERVACIÓ DE L'ENTORN

-Ja que parlem de medi ambient podem entrar ara a una altra qüestió. La implicació dels poders econòmics, de Sa Nostra per exemple, en la preservació del medi ambient. Per al pròxim Estudi d'Evolució Econòmica ja ens han avisat que hi haurà un balanç mediambiental com a una variable més de l'economia balear.

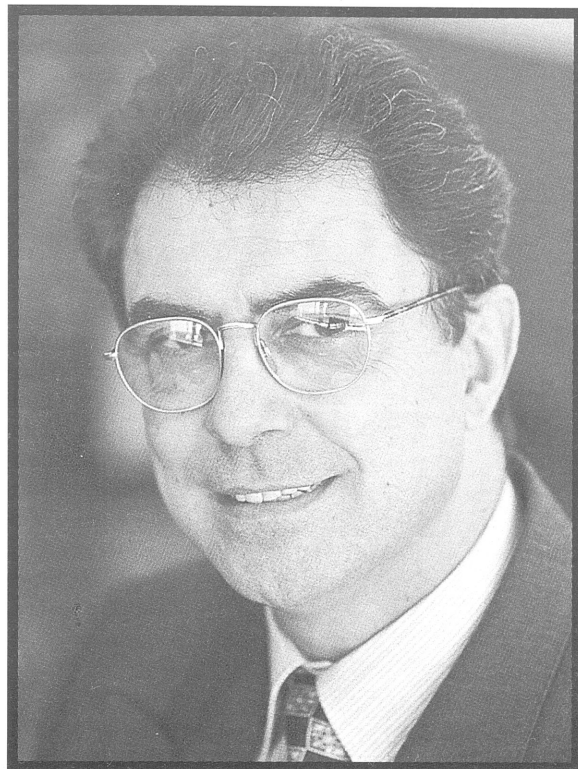
-Sí, així és. Cada pic hi ha una major sensibilització cap a aquesta qüestió que, com li dic, és vital per a nosaltres i per a l'economia de les Illes en el seu conjunt. Tal volta sigui aquesta creixent sensibilització la que ens mena a reflexionar sobre què passarà amb les nombroses compres que fan els estrangers, però el que és primer, és primer. El que hem de fer és potenciar les mesures per a la conservació de l'entorn i Sa Nostra, en la mesura de les seves possibilitats, ho fa. A través de l'Obra Social hem plantejat el projecte Natura per conscienciar la població sobre aquest problema i col·laborar amb la societat per a un canvi d'actituds. N'estam molt satisfets, sobretot en l'educació ambiental que ha fet possible que arribàssim a més de catorze mil escolars, la qual cosa, n'estic segur, donarà els seus fruits en un futur molt immediat.

-La societat n'és conscient d'aquest problema?

-Jo crec que sí i la prova la tenim en el posicionament del Govern balear respecte a la preservació dels espais naturals o en la rehabilitació de les zones ja degradades, siguin urbanes o rurals. Darrerament hem vist com s'engegava el pla Mirall, que reflecteix, sens dubte, un grau de sensibilització prou alt, com també contemplam com zones turístiques degradades es reconverteixen. Llocs que semblaven condemnats són avui exemples a seguir. Això ens diu que podem ser capaços de transformar-nos i donar la resposta adequada a aquesta societat que tendrem al davant d'aquí dos dies. És molt important que aquests canvis puguin ser suficientment perceptibles per les institucions perquè donin la resposta que convengui a cada moment i, en aquest sentit, pens que l'esforç ecològic i mediambiental que plantegen gairebé totes les institucions és una garantia per poder entrar amb bon peu a l'Europa del futur.

-Des de Sa Nostra s'ha dit que en els darrers anys s'han donat molts de crèdits per a la modernització de la planta hotelera i, en canvi, pocs per a la construcció de nous hotels. És aquesta una estratègia meditada i que va en la línia del que deia?

-Sí, això està absolutament en aquesta línia. Nosaltres estam molt orgullosos de veure com l'empresariat hotelier mostra una sensibilitat extraordinària en aquest tema. A Sa Nostra han vingut centenars d'empreses hoteleres per modernitzar els seus establiments. Tots els esforços que puguem fer les institucions financeres per ajudar les empreses que vulguin millorar la qualitat del producte que ofereixen serà un esforç que, sens dubte, tindrà el seu premi. Millorar la qualitat va en benefici de tota la societat.

CONTROLAR LA DESPESA PÚBLICA

-És cert que s'ha produït una millora de l'oferta hotelera i que s'han embellit les zones turístiques, però sembla que la iniciativa privada va per davant de la pública... manquen moltes inversions en infraestructures, no només en carreteres... sinó en la gestió de la naturalesa, en la conservació del patrimoni, en assistència social...

-Els recursos dissortadament són escassos, sinó es podrien fer moltes coses. Els organismes públics tenen moltes limitacions a l'hora de planificar les seves inversions i és que s'han de tenir molt de compte per no desequilibrar la despesa pública. Aquest és un dels principals cavalls de batalla de la Unió Europea en els criteris de convergència. La contenció del deute i el dèficit és essencial per afrontar la Unió Monetària, que no es podria fer si hi hagués una asimetria entre els diferents països. El sector

públic és encara una assignatura pendent. El repte, per tant, no és poder gastar més sinó optimitzar els recursos, prioritzant les inversions.

-Aquesta Europa que es dibuixa potser sigui més econòmica que social... on queda l'estat del benestar?

-La realitat és que tothom té més predisposició a rebre que no a contribuir, però vaja... la qüestió és que els recursos són escassos i que els pressuposts han de ser ajustats per garantir l'estabilitat. I en aquest context s'han d'atendre les necessitats socials, la sanitat, per exemple o les pensions. El tema de les pensions és important: cada vegada hi ha més receptors de pensions i manco contribuents. És evident que s'ha de fer qualche cosa. S'ha de retallar la despesa, però quan retalles sempre fas mal a qualcú. S'imposa, per tant, fer les reformes que calguin, amb molt de seny, amb molta reflexió, però també amb realisme. No hi ha més remei.

LA INSULARITAT

-La societat balear o almanco la majoria del Parlament balear vol un règim especial econòmic i fiscal per a les Balears. És una qüestió que sembla tenir molts d'enemics a Europa, on no agraden els tractaments diferencials...

-La insularitat és un fet que s'ha de tenir en compte i, en aquest sentit, pens que els governs de les regions perifèriques haurien de tenir la voluntat, que em consta que tenen, de reclamar un cert tipus d'avantatges per a les persones que hi resideixen. Viure a una illa té un cost important i això sols pot tenir una resposta, que és la sensibilització davant aquest sobrecost, de forma que s'estableixin fórmules per reduir els impactes de la insularitat. Però aquestes conversacions són, efectivament, difícils. El problema és que si bé nosaltres tenim aquest tema molt clar, hi ha altres regions que potser no ho tinguin tan clar o que tinguin especificitats per a les quals també reclamen tractaments especials. Del que es tracta és de saber negociar i de defensar allò que creim que és just.

Taula rodona entre **Gabriel Bauzà** (Cap del Departament d'Estranger de Colònia, Caixa d'Estalvis de Pollença), **Antoni Fleixas** (economista, director tècnic de Sa Nostra-Assegurances), **Grace García** (Administradora del Centre Balears Europa), **Eduardo Octavio de Toledo** (director territorial de Comerç).

A qualsevol preu

per Magdalena Mulet

La Unió Monetària que cap dels nostres convidats no s'imagina fracassar pot tenir especial incidència a regions com la nostra on el tràfec europeu no ens ve de noves i forma una part molt important, gairebé l'única, de la nostra economia. La indústria turística, les divises, han fet que siguem un poc més Europa que altres racons de la Península. Tot i això, els ciutadans de les Illes quan arribi dia 1 de gener del 99 potser n'hauran sentit parlar poc, i molts d'ells avui ni s'han plantejat què pot significar. Els habitants de Mallorca veuran com els euros substitueixen les pessetes, però també els marcs, els francs i les corones: monedes amb les quals els mallorquins treballen i canvien. Els avantatges, diuen els nostres convidats, seran majors que els inconvenients i les pèrdues; en tot cas, avui per avui, coincideixen tots, Europa és ineludible.

ONA: *El tema que ens ha reunit, l'euro, és molt ampli, per tant voldríem que en la mesura que sigui possible centrar-lo a la nostra realitat socioeconòmica, per intentar d'esbrinar en què afectarà les Balears l'entrada en l'Europa de la moneda única, si és que hi entram dia 1 de gener del 99, i quines conseqüències pot tenir a la nostra comunitat.*

Fleixas: Si tot evoluciona com es preveu, el gener de 1999 probablement se substitueixi o s'incorpori la possibilitat d'una relació entre les monedes nacionals amb l'euro, i el 2002 se substitueixin totes per l'euro. Això suposa un atracament a un objectiu que és el del mercat únic: la unificació de l'autoritat monetària. Això tindrà multitud d'efectes, uns a molt curt termini de caràcter negatiu a Balears, unes conseqüències bastant directes perquè tota l'activitat que suposa el canvi de moneda desapareixerà, tot allò que són comissions per canvi i tota l'activitat que hi va lligada, que és una activitat molt important en el nostre àmbit financer, quedarà suprimida i l'ocupació que duu conjuntament també. Però per contra es produiran una sèrie de beneficis com per exemple que la demanda exterior s'atraca a la producció local i en suprimir-se totes les comissions i les barreres de l'intercanvi per distintes monedes augmentarà la demanda i per tant redundarà en tots els usuaris. Ara, com es traslladaran els beneficis, és difícil de saber.

Un altre tema és veure com a partir de la moneda única s'equipararan els diferents mercats financers, fins a quin punt?, i aquest és un àmbit molt delicat: la igualació dels tipus d'interès. I per últim vull assenyalar que com a conseqüència de l'euro i de la disminució de la discrecionalitat de

les autoritats monetàries, anam cap a un sistema més rigorós quant al dèficit, la qual cosa vol dir un sistema més eficient.

CALENDARI DE MAASTRICHT

O. de Toledo: Jo voldria saber la vostra opinió sobre una qüestió prèvia, veure si es compliran els calendaris prevists per Maastricht i si s'hi podrà arribar en els terminis establerts, perquè avui hi ha molts d'observadors que creuen que hi haurà països que tendran moltes dificultats per poder complir els criteris que es fixaren. Els criteris eren bastant estrictes i avui en dia l'únic país que els compleix és Luxemburg. Fins i tot els alemanys, amb el problema del dèficit, que els preocupa molt, no compleixen els criteris. I si Alemanya no compleix el criteri de dèficit en relació al Producte Interior Brut... que és sobre el tres i mig per cent, cosa impensable fa uns anys,... Espanya, podrà ésser al grup?, o es formarà un grup dur que serà el dels països al voltant del marc: Alemanya, Àustria, Holanda, tal volta Bèlgica, i un altre que seria un nucli blan: Espanya, Itàlia, etc...

Hem de veure si els criteris s'afluixaran perquè pugui entrar tothom... o bé si es retardarà la posada en marxa de la unió.

García: Nosaltres feim un seguiment diari d'aquesta qüestió mitjançant l'anàlisi dels diaris que són a Internet: sobre com està el tema i quina és l'opinió pública que genera, i puc dir que avui hi ha una clara definició de l'eix francoalemany i es pot dir que és impensable una unió monetària sense aquests dos països, sobretot perquè han "pactat", per dir-ho de qualque manera, cedir la presidència de l'OTAN a altres països en lloc de tenir-la

la mateixa França, i se suposa que això és una compensació perquè França pugui presidir el Banc Central Europeu.

La unió és monetaria i econòmica, és a dir, ho és respecte als pressuposts de cada país que han de complir els criteris de Maastricht i ho és per a la introducció de la moneda única, i d'altra banda s'estableixen els sistemes de bancs centrals europeus i a partir del Tractat de Roma es comença a establir el sistema per atracar-nos a aquesta unitat. Vull dir amb això que no és una cosa que hagi sorgit de cop i volta, el que passa és que és un tema molt desconegut, però ja a l'article 109 del Tractat de Maastricht se'n parlava i s'hi marcaven les pautes. Ara la decisió ja no és si es compleixen els terminis o no, és més aviat política: quins països queden dins i quins fora, i Alemanya no vol que entrin ni Espanya ni Itàlia, perquè ha vetat els països del sud, però hi ha un altre nucli, el de les minories que diu, "és que sense els vots d'Espanya i Portugal, Alemanya no pot entrar", perquè parlem d'una majoria qualificada i no d'una unanimitat.

Ja és impensable pensar que els terminis no es compleixin perquè cauria una estructura que s'està instal·lant des de l'any 50. Endemés que un país com Espanya no entràs seria una fuga de capitals, un greu problema per al mercat financer, la borsa es depreciaria... seria desastrós.

O. de Toledo: Una cosa és que no entrin i una altra és que es comencés a retardar.

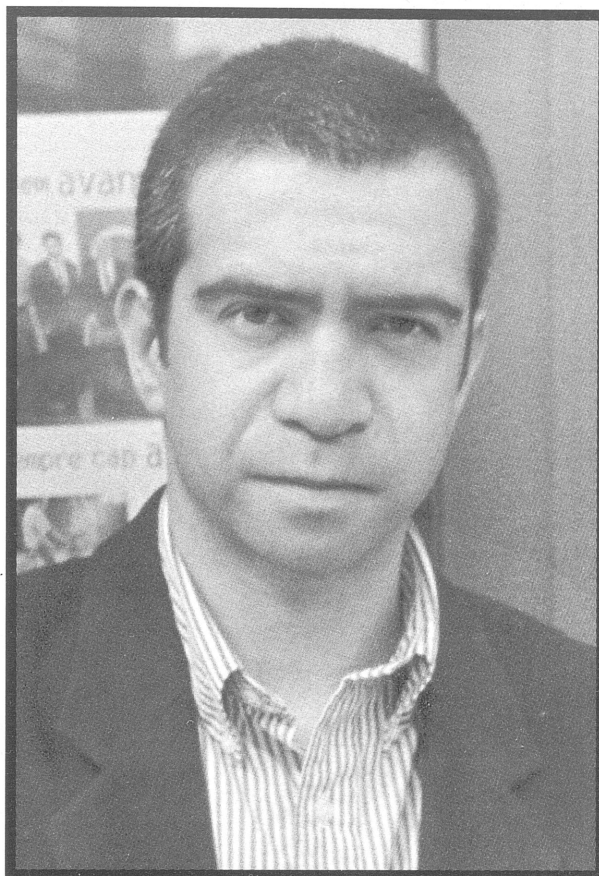
A Espanya hi ha veus molt importants, Guillermo de la Dehesa, per exemple, que és el president de les Cambres de Comerç que aposten per un retard.

García: Més enllà del 2002?, però els països que compleixen i que han fet un esforç, no poden quedar-se esperant perquè hi hagi uns països que no han arribat a la meta. Això sí que és realment impensable. Seria molt fort.

ELS REQUISITS

Bauzá: Hi ha dos punts de vista, per una banda unes circumstàncies clarament polítiques, que per a mi estan totalment definides i que no poden donar lloc a discussions, Espanya signà el Tractat de Maastricht i independentment del govern que hi hagi, el país farà tots els possibles per complir els requisits, en base a les dades econòmiques de 1997.

Si bé és cert que el nostre país no fa molt no complia cap dels requisits, també ho és que la desviació tampoc no era molt grossa. Si en feim una anàlisi ho podem veure, i val la pena fer-la perquè certament se'n parla molt però poc es concreta. Per exemple, actualment a Espanya el nivell de deute públic sobre el PIB és del 67'4%, mentre que la xifra que assenyala Maastricht que s'ha de complir com a màxim és del 60%, la diferència no és per tant molt grossa. Itàlia per exemple està en el 124'3% i altres països com Bèlgica en el 130'6%... això sí que són vertaderes divergències.

Gabriel Bauzá

Si analitzam els criteris que compleix el nostre país, veim que pel que fa a la inflació, Espanya amb un 3'6% per a 1996, no el compleix. Per complir aquest criteri es prenen de referència els tres països que vagin a formar part de la Unió que tinguin els millors nivells d'increment de preus i es treu la mitjana de la seva inflació, al qual s'afegeix un marge d'un 1'5, a aquesta mitjana. En l'àmbit europeu els tres països que millor complirien serien Alemanya, Finlàndia i França i estarien amb una inflació mitjana del 1'56. Si a aquesta s'hi afegeix un 1'5 de marge, quedaria amb el 3'06% mentre que la prevista a Espanya pel Ministeri d'Economia i Hisenda per a finals de 1997 és del 2'8%. Per tant, es compliria aquest criteri.

Un altre criteri és el dèficit públic, que sembla el més estricte de tots i que no pot esser més enllà del 3% sobre el PIB. La previsió per a 1997 del Ministeri és precisament del 3'00%. Molt justet, però aquest criteri també es compliria.

Pel que fa al deute públic en

circulació i del qual ja n'havíem parlat abans, es permet un 60% com a màxim sobre el PIB i a Espanya, per a finals de 1997 la previsió és del 67'20%. Aquest criteri no es compliria, però si reflexionem veurem que la mitjana de tots els països que conformarien la UE del deute públic en circulació és del 75,40%, i Espanya, encara que incompleix el criteri, queda bastant per davall d'aquesta mitjana.

Quant a la fluctuació dels tipus de canvi, es parlava de la pertinença al Sistema Monetari Europeu durant els dos últims anys abans d'incorporar-se a la Unió. Es diu ara que es tracta de tenir una estabilitat en els canvis que no donin lloc a tensions que posin en perill ultrapassar els bandes de fluctuació actualment establertes i que permeten variacions de fins a un 15% respecte d'un canvi central predeterminat. Espanya el compliria.

I quant als tipus d'interès, no poden esser superiors en dos punts percentuals a la mitjana de tipus dels tres països que mostrin un millor comportament en matèria de preus (en aquest cas, Finlàndia, Alemanya i França), la mitjana dels quals és del 6'3%, si afegim els dos punts permesos al Tractat de Maastricht ens surt un 8'3% que és precisament la previsió que fa el Govern per a 1997, per la qual cosa aquest criteri també es compliria.

Si tenim en compte aquests cinc criteris, els dos únics països que els complirien en els terminis prevists són Luxemburg i França. La resta no, uns s'hi atracaran més que els altres però no els compliran tots cinc, i clar, amb dos països no basta per donar inici a la UEM. Per tant s'hauran de flexibilitzar alguns criteris.

Si analitzam però quins països compleixen almanco quatre criteris, doncs hi ha un grup de sis països entre els quals s'hi compta Espanya, endemés d'Holanda, Irlanda, Alemanya, Dinamarca i Finlàndia que complirien tots els criteris,

manco el 60% de deute públic sobre el PIB. Llavors, si hi ha sis països als quals els falta un sol criteri per complir i a més la divergència no és molt grossa, tal vegada sigui aquesta una porta oberta per a la flexibilització i es possibiliti un inici de la UEM amb un grup de vuit països.

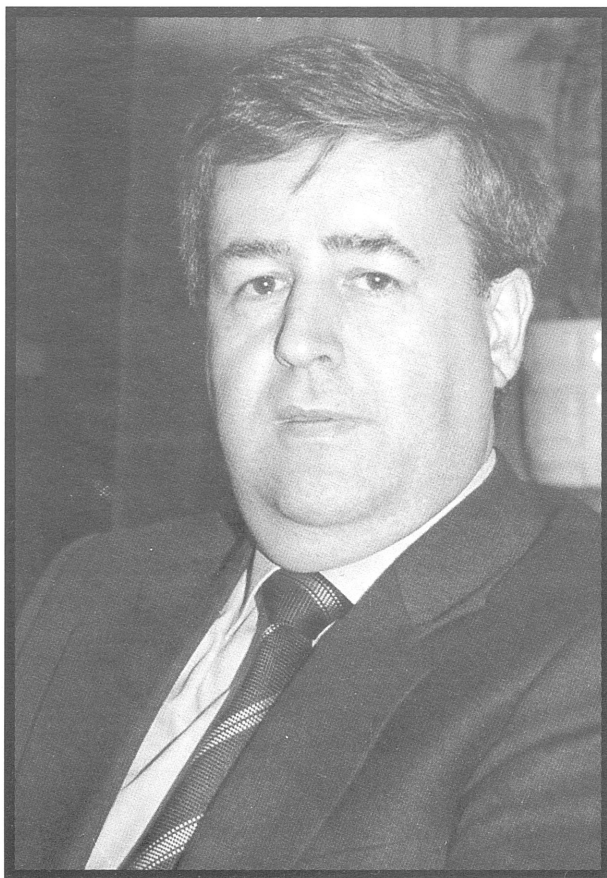
FLEXIBILITZACIÓ DE CRITERIS

Grace: Quan hi ha hagut les cimeres, enguany a Dublín, aquesta és la paraula que més surt: flexibilitat, perquè canviar el calendari és una possibilitat que no es contempla. Del que es parla és de flexibilitzar, i s'intenta esbrinar fins on es pot esser flexible, sempre i quan se sàpiga que és un criteri que un país ics podrà complir en un espai relativament curt.

ONA: *Si deixam de banda la discussió teòrica, per dir-ho de qualche manera, podríem fer un poc d'economia-ficció i imaginar que passarà a Balears una vegada siguem a la Unió. En què afectarà els ciutadans, els de Balears, concretament?*

Fleixas: Si donam per fet que entram, el juny del 2002 hauran desaparegut les monedes nacionals. Entre gener del 99 i juny del 2002 hi haurà una doble notació, sobretot per part dels sistemes financers i de les entitats financeres que en principi seran les que duren tot el pes d'aquesta transformació. Per a Balears?, a partir del 2002, perquè jo crec que en aquests anys intermedis serà més aviat un problema d'adaptació, físicament desapareixeran les monedes, i correran només euros. I en això, al marge dels temes jurídics i de tot el tema dels contractes que tenen una data de venciment posterior: obligació, préstecs hipotecaris..., hi ha un tema importat per a les Illes, el tema del valor afegit que es genera pel canvi de moneda, ja ho he comentat, això és negatiu, perquè hi ha comissions que es deixaran de cobrar. Però en desaparèixer aquestes comissions els preus s'acostaran als demandants, amb major utilitat per al consumidor o major marge per als que oferten. De totes maneres no sabem com això es traslladarà al consumidor, no serà de forma automàtica.

L'any 99 es fixarà la ratio de conversió entre monedes nacionals i euro, amb cinc decimals, però a efectes pràctics funcionarem amb dos decimals, i una cosa que val 500 pta., valdrà 4'33 o 4'21 euros, i això suposa un canvi d'adaptació cultural, i també de maquinària perquè a Espanya el sistema decimal ha desaparegut pràcticament i s'haurà de reconvertir, les màquines enregistradores, etc... ara, si hem de fer una valoració... doncs en la meua opinió l'euro és ineludible per avançar en el mercat. I d'altra banda tota l'especulació i els tractaments orquestrats per obtenir uns beneficis desapareixeran i en conseqüència hi haurà una major transparència a tots els mercats financers, encara que sempre n'hi haurà d'altres que no ho seran tant. No pel fet que un diari tenguí el seu valor en

Antoni Fleixas

euros, per exemple, els seus lectors seran intercanviables, clar.

Hi ha coses que no canviaran, però per a Balears, tot això, precisament per la seva obertura a l'exterior, influirà molt sensiblement.

També des d'un punt de vista de les empreses exportadores per a les quals és favorable perquè una conversió sempre suposa una barrera.

LA INCERTESA DEL CANVI

O. de Toledo: També se suprimirà la incertesa del canvi.

ONA: *Al sector turístic sempre s'ha comentat que el fet de no poder devaluar la moneda per fer el sector més competitiu suposarà un desavantatge.*

Bauzà: El fet que un govern decideixi devaluar la seva moneda per esser més competitiu no és en sí un avantatge. Una devaluació és el resultat d'un cúmul de circumstàncies negatives, principalment econòmiques, que amb caràcter general es produeixen a un país. Devaluar no és una eina per manejar les magnituds

macroeconòmiques, ni una possibilitat a tenir en compte per tal de millorar la competitivitat i no pot pensar-se que es duguin a terme devaluacions per tal de beneficiar una determinada indústria ni un sector econòmic, sigui el que sigui. Una devaluació és la prova més visible que l'evolució de l'economia d'un país no segueix ni les pautes ni el camí més adequat i que tampoc no se li observen símptomes de recuperació almenys a curt termini. A més, cal tenir molt en compte que l'actuació dels especuladors als mercats de divises, que s'anticipen als esdeveniments i que als darrers anys ha estat prou important, accelera la majoria de vegades el temps que tarden a produir-se determinades situacions.

D'altra banda i pel que fa als avantatges de l'euro, a les Balears som certament grans receptors de turisme i això fa que les repercussions per la pèrdua de comissions per canvi de moneda i per diferències de canvi siguin més negatives que a la resta del país. Però si analitzam un exemple del que passa quan som nosaltres els que feim de turistes, i d'això en tenim un estudi, veim que si un espanyol surt del nostre país amb 100.000 pta. a la butxaca i passa pels quinze països que podrien formar la UE, i canvia els doblers cada vegada, en tornar a Espanya, en el supòsit que no hagués gastat res, tendria només 48.658 pta., menys del 50%.

Aquest és un exemple prou significatiu del que suposarà suprimir els canvis de divises i del benefici de l'euro. Pel que fa a la forta disminució de comissions per canvis de moneda estrangera, abans esmentada, assenyalen en aquest aspecte la possibilitat que ens queda que el Regne Unit no s'incorpori finalment a la UE, amb la qual cosa les lliures esterlines es convertiren en gairebé l'única "llepolia" de les oficines de canvi.

SEGURETAT PER A L'EXPORTACIÓ

O. de Toledo: L'eliminació del risc per als comerciants, tot i que val a dir que l'exportació a Balears no és molt grossa però té també el seu pes i és el subistent de moltes famílies, serà important. Ara el cobreixen per assegurances de canvi, però això també s'estalviarà, és un cost manco.

I per a l'inversor estranger també desapareix el risc... i la certesa afavorirà la inversió, la productiva i també la immobiliària.

Fleixas: Un 25% de les divises es canvien a Balears, i aquesta activitat desapareixerà, però en principi aquesta conseqüència negativa s'ha de veure compensada, perquè qualsevol importació de qualsevol bé amb el canvi de moneda oportú suposa un encariment del bé, i teòricament l'eliminació de les comissions per diferència de canvi pot suposar un major valor afegit per als consumidors d'almanco el 0'5% del PIB a nivell europeu o sigui que té importància; però bé, aquesta correlació no té efectes immediats: si baixa el quilovat/hora demà no baixa el preu d'un cafè a un bar. Tot serà la conseqüència d'un procés i els resultats, la veritat és que no se saben... hi ha molta d'incertesa.

IGNORÀNCIA PER PART DELS CONSUMIDORS

García: Encara no s'ha arribat a aquest punt, hem de tenir en compte que encara no existeix un Llibre Blanc de la Unió Europea, existeix un Llibre Verd i ara en aquests dos anys que vénen s'haurà de recollir tota la informació d'empresaris, associacions, etc... i a la vegada s'haurà d'informar el públic en general, difondre què significa aquesta unió.

Ara falten els estudis, el més avançat és el sector financer que ja sap què li costarà tot això de transformar els sistemes informàtics, per exemple. Però a nivell de consumidor no s'ha fet cap estudi on es digui quines seran les repercussions i sobretot l'impacte, des de qualsevol punt de vista, psíquic o sociològic, no sé com dir-ho. Què pot significar per exemple per a les persones majors quan hagin de comprar una barra de pa en euros. N'hi ha que fins i tot pensen que si ens lleven la moneda, Espanya ja no serà Espanya.

ONA: Ja hi ha hagut canvis de sistema monetari en altres ocasions...

O. de Toledo: Al segle passat hi hagué la unió llatina que establí unes paritats fixes entre monedes, però es basava en un sistema metàl·lic, el canvi de la lliura esterlina a cinc duros han estat un canvi tradicional durant molts d'anys. Però ara no es poden fer comparacions perquè no és un sistema metàl·lic. És difícil quantificar els canvis que suposarà, però en definitiva en el que tothom sí està més o manco d'acord és que serà beneficiós.

Grace García

RIGOR A CANVI DE SOBIRANIA

Fleixas: Un tema que ara ha apuntat García és interessant, i és el de la sobirania. Fins a quin punt es perd sobirania o fins i tot desapareix.

García: La sobirania serà del Consell Europeu que són els caps d'Estat, en el context del Banc Europeu que dictarà la política pressupostària.

Fleixas: La meua opinió personal és que aquesta reducció de sobirania, que és ben certa, serà molt positiva, perquè la reducció de sobirania tendrà a canvi rigor: cada sector públic de cada país haurà de complir amb rigor i ja no existirà la llibertat que en un moment determinat ha pogut ésser utilitzada per sortir del pas, per fer devaluacions competitives i passar l'examen fent trampes. Però aquesta és la meua opinió, n'hi ha d'altres que creuen que una disminució de sobirania és dolenta en si mateixa. Jo crec que en el sentit de limitar un poder discrecional del sector públic aquesta pèrdua serà bona.

ONA: I com es controla aquest altre poder?

García: És sobirà, són sis, el president i el vicepresident del Banc Central Europeu i quatre consellers, tenen poder sobre els bancs centrals nacionals.

Fleixas: Però hi ha un marc i hi haurà unes regles de joc. Les "alegries" que hem viscut a Espanya, ja no seran possibles. La pèrdua de discrecionalitat del sector públic per crear demanda a un moment determinat a una fase baixa del cicle s'haurà acabat, encara que això no és una ciència exacta, sinó un tema opinable.

Bauzá: Jo també estic convençut que aquest rigor serà bo per al nostre país i que la presa de decisions del futur Banc Central Europeu també serà rigorosa, equitativa i solidària amb els països que formen la UE, i endemés podrem exigir-ho així.

Altres vegades s'han pogut observar situacions en les quals l'actuació d'un banc central depèn de situacions purament polítiques. Quan la pesseta estava en els seus límits màxims de fluctuació al març de 1995, situació que va acabar amb una devaluació del 7%, la nostra moneda no va rebre cap ajuda de part del Bundesbank alemany, mentre que dies després quan fou el franc francès que es va trobar en situació compromesa, ben aviat va rebre l'ajud dels germans. Estic segur que amb el futur Banc Central Europeu fets com aquest no tornaran a produir-se, i es tracten tots els països igual.

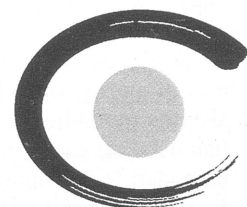
REFORÇAR TENDÈNCIES

ONA: Si tornam a Balears i als efectes en la nostra vida

No volem ser els més grans.
Volem ser els millors.

A COLONYA
estam preparats
per assumir
el compromís
del nostre País
amb Europa.

Colonya
Caixa Pollença

quotidiana, quines altres conseqüències tindrà l'euro?

Fleixas: Jo crec que l'euro el que farà en principi serà reforçar tendències. És a dir, si vénen alemanys, vendran un poquet més, si gasten, gastaran un poquet més... Però no crec que hi hagi un canvi radical. En resum hi haurà una major facilitat d'exportació, una major competitivitat de l'oferta industrial en tant que serà més accessible a la demanda i en darrer lloc tota la disminució dels costos dels canvis durà una menor tensió en el nivell de preus. Pot millorar una tendència en l'optimització dels preus, i el més negatiu és la pèrdua de l'activitat econòmica que suposava per a les Illes tot el tema del canvi de moneda que repercuteix en les entitats financeres i també en tot el tema de l'ocupació que, si més no de forma estacional, creava.

ONA: *En qüestió de si la tendència serà a pujar encara més els preus?*

O. de Toledo: L'euro no serà la panacea universal, no és tan important. El que passa és que de cada vegada tot es va unificant, les reglamentacions respecte a sanitat, seguretat, jurídiques, tot es va unificant. De cada vegada som manco "exòtics", tot és eliminar obstacles i els estrangers de cada vegada es trobaran més a casa seva i el que passarà en la meua opinió és que quan els inversors, tant productius, com els que compren una casa, vegin que hi ha una estabilitat, que la inversió no està sotmesa a possibles fluctuacions, tendran més seguretat i per tant serà més bo de fer, ara si això és bo o dolent... és opinable, sobretot si ho lligam a factors de tipus cultural, etc...

COL·LOCAR-SE PER A LA SORTIDA

García: El que és molt important és saber com s'establirà el nostre canvi en el 98, perquè si ens equívocam i posam que la pesseta serà més cara perjudicarem la nostra competitivitat, però si la posam massa barata hi pot haver més atur. Tot depèn de com s'avalui la pesseta i a partir d'aquí tenim el camí clar.

Bauzá: El que passarà al període que anirà des de la primavera del 98, quan es decideixi quins països realment formen part de la unió, fins a principis de 1999 és bastant incert, ja que en teoria la darrera cotització del 98 servirà per fixar de forma irrevocable les paritats entre les diferents divises i l'euro, pot ésser aquest un període amb força inestabilitat, sobretot per a les divises dels països que quedin fora de la UE.

Fleixas: Aquí sí que hi haurà inestabilitat. I apostes d'especuladors.

ONA: *Aquesta inestabilitat pot afectar el sector turístic en aquest període esmentat?*

Eduardo Octavio de Toledo

Bauzá: Jo crec que la primera reacció del mercat no serà actuar contra els països que realment s'integrin, sinó que començarà a anar en contra dels que quedin fora, principalment dels especuladors.

García: Sí, perquè quedaran lliures per anar fent acords de dos en dos, i establir el seu propi canvi i d'això la Unió se'n defensarà.

Fleixas: El problema podria ésser la lliura si queda fora.

ONA: *I si Espanya quedàs fora quines serien les conseqüències per a Balears?*

García: Seria un fracàs total, hi hauria una sortida de capitals total.

Fleixas: És un escenari avui per avui inimaginable. I una desconfiança en el futur.

O. de Toledo: No és possible, però clar, en cas de produir-se seria en companyia d'altres països molt importants. No seria només Espanya, i clar, si en quedassin fora molts ja no seria tan greu com si en queda fora només un.

Bauzá: No estic d'acord que es produeixi una gran flexibilització dels criteris perquè puguin entrar un gran nombre de països a la UE des de la primera fase, ni crec que puguin entrar tots els països, els quinze que en teoria hi poden ésser. Això per a mi és impensable i per tant estic segur que hi haurà països que quedaran fora. El que és clar és que no tots compliran els criteris i pot passar que es flexibilitzin un poc, però si els flexibilitzassin tant que entràs tothom seria contraproduent i molt poc seriós i hi hauria una gran pèrdua de credibilitat de la futura UEM i falta de rigor.

Fleixas: El país més problemàtic és el Regne Unit, amb tot el tema dels euroescèptics, perquè consideren que la incorporació és "dolenta" per als interessos nacionals, sense explicar molt bé per què. Aquesta sensació no es té a la resta de països.

O. de Toledo: A Dinamarca.

Fleixas: Bé, però a Dinamarca no volen entrar per mor de la seva política social. Però si hi has entrat, el mateix sistema establirà les mesures de rigor perquè els bancs nacionals no podran emetre moneda, només els euros que els diguin, clar.

Bauzá: Pel que fa a les poques probabilitats que hi veig a un retard en el començament de la UEM, voldria comentar una anècdota de Luis Ángel Rojo que deia que quan ell era estudiant i anaven a demanar al professor un ajornament d'un examen per poder-se preparar millor, el primer que feien quan ho havien aconseguit era anar al cinema. Amb això vol dir que si hi ha ajornament i haurà relaxament i per tant no servirà de res.

Especulació no, gràcies

Entrevista a Lorenzo Bravo

per Joana Maria Roque

Lorenzo Bravo no és un home de grans discursos ni de grans disquisicions. No és caragolat. No pensa en espiral. Explica les coses d'una en una i una darrera l'altra i, si ha de fer marxa enrera, en fa. És freqüent sentir-lo dir "aquí ens vàrem equivocar" o "això no sé com es pot resoldre". Segurament no serviria per a la carrera diplomàtica, però té fama de bon negociador de convenis, també de saber escoltar el que diuen els altres. El sindicat és la seva vida, tota la seva circumstància i sap que no és el mateix tenir una visió tercermundista del món que entendre perfectament la situació i les motivacions dels anomenats "immigrants il·legals". Si es trobàs a les seves mateixes circumstàncies, segons diu, segurament també agafaria una barqueta o una pilota de goma. Per damunt tot, les persones.

-Des que vostè va començar a treballar en el món del sindicalisme a Mallorca fins ara hi ha hagut molts de canvis. Com els resumiria?

-Han estat importants. En els primers anys no hi havia ni negociacions col·lectives, ni convenis ni pràcticament res i fins i tot hi havia problemes tan importants com que hi havia gent que a l'hora de jubilar-se es trobava que ni tan sols figurava a la Seguretat Social. En els primers anys vàrem haver de fer un treball impressionant...

-Els primers anys eren...?

-75, 76... Crec que el primer laude que hi va haver va ser a l'any 1977, abans havíem fet una vaga i des de llavors es va començar a rompre el sindicalisme vertical, l'ordenança laboral. Eren temps difícils en els quals els treballadors estaven en molt males condicions als hotels, a habitacions que semblaven com les de la "mili", amuntegats, sense dies lliures... Ara tot això ha passat a la història.

DEMOCRÀCIA LABORAL

-Hi ha opinions de tot tipus: els que diuen que en el món dels drets laborals a l'hostaleria s'ha anat endavant i altres que diuen que enrere.

-Vàrem consolidar coses importants com els convenis col·lectius amb totes les seves derivacions o clàusules, però també cal dir que abans no hi havia tanta precarietat en el tema de l'ocupació. Hi havia més hotels oberts durant tot l'any i els contractes eren, normalment, més estables. Un dels problemes més importants que tenim en aquests moments és que s'ha estacionalitzat molt més l'economia. Abans els hotels estaven oberts durant més mesos, el sector industrial tenia més incidència en el PIB... i ara els contractes són molt més precaris i d'una duració més curta. Jo no voldria ser pessimista o negatiu, sobretot en els primers anys vàrem avançar molt amb apujades de devers el vint per cent, els dos dies lliures, els trenta de vacances, o sigui, els primers convenis varen ser molt importants i ens va costar aconseguir-los. Ho hem de dir. I ara mateix hi ha molta gent del món de l'hoteleria que continua afiliada en el nostre sindicat, o sigui, la UGT.

-Bé, doncs, si pot ser, sintetitzi, en línies generals, creu que s'ha avançat?

-Clar que sí. Vàrem començar a fer sindicalisme en unes condicions molt precàries, gairebé sense res, pujats a una cadira, vull dir que amb la poca ajuda institucional que vàrem rebre, vàrem fer moltes coses, encara que ara per ara, també hi ha uns altres problemes greus, en l'anàlisi dels quals si vol podem aprofundir.

-D'acord. Quins són els problemes més importants que tenen els treballadors de les Illes en aquests moments?

-La precarietat i la inestabilitat a la feina o, per dir-ho d'altra manera, els contractes eventuais. I crec que la negociació col·lectiva d'ara endavant haurà de ser diferent. Hem de donar per bo el que vàrem fer anys enrere, però també ens hem de situar a l'actualitat. Ara per ara, la negociació s'ha d'enfocar d'una altra manera. Se li ha de donar una nova perspectiva o sortida i ho hem de fer amb imaginació, com ho vàrem fer anys enrere. Els problemes que tenim en aquests moments també són molt importants encara que, en línies generals sortim d'una situació pitjor, més o menys aquesta és la definició.

EUROPA

-Ara som més europeus?

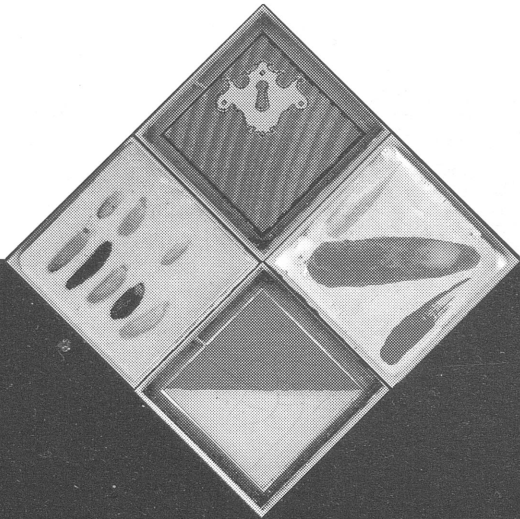
-També més mundials, en tots els sentits. I hem de tenir en compte que aquesta "mundalització" de l'economia té una especial incidència en el tema turístic. A més a més, aquesta "mundalització" de l'economia suposa noves perspectives, abans el

***Lorenzo Bravo** va néixer a Villanueva de los Infantes l'any 1952. Es va traslladar a Mallorca el 1970. Va treballar a uns quants hotels de s'Arenal i després a Peguera. Mentrestant es va treure el graduat escolar. Després es va introduir en el món sindical i el 1976 va començar a treballar a l'ASTH (Associació Sindical de Treballadors d'Hostaleria) que més endavant es va fusionar amb la UGT. Ha negociat pràcticament tots els convenis d'hostaleria. És secretari general d'UGT des del mes de juny de 1994.*

III FIRA DE BROCANTERS I GALERISTES

DEL
15 AL 23
DE MARÇ
DE 1997
PALMA DE
MALLORCA

RECINTE FIRAL

POLÍGON DE LLEVANT

HORARI:

DE LES 11.30 H A LES 21.30 H

GOVERN BALEAR

capital o l'empresari tenia cara i ulls i ara té ordinadors i una gran xarxa. És una manera o un sistema més especulatiu de produir i això té moltes incidències en el món del treball.

-Anem per parts: Maastricht.

-Maastricht pot ser una cosa bona, però si no s'assumeixen tots els aspectes de la Carta Social, el que per dir-ho d'alguna manera era el "testament polític" o Llibre Blanc de Jacques Delors i el fet que a Europa hi hagi més de vint milions d'aturats, resultarà que Maastricht sols haurà estat un element més per especular i no jugarà a favor de l'economia social. Si a través de Maastricht no donam sortida als problemes dels treballadors no crec que en línies generals ens beneficiï. Pensi que Alemanya té més de quatre milions d'aturats. Ara per ara es produeix més, però al mateix temps aquesta gran producció deixa molts de treballadors sense cap perspectiva de futur i això no passa sols a Espanya, sinó també a molts d'altres llocs. Crec que si el tema de l'atur sempre se situa en un darrer terme en les conferències que es fan sobre la Unió Europea, s'haurà fet un feble favor als treballadors que, al cap i a la fi són majoria.

-Pensa que els treballadors europeus han de tenir uns plantejaments comuns davant aquesta globalització de l'economia de la qual parlava abans?

-Jo crec que a Europa s'ha de fer un gran país o un "Estat d'Estats", sobretot si es vol lluitar amb aquests grans monstres com són els Estats Units o El Japó. O sigui, opín que tot s'hauria de fer des d'una perspectiva més global, però aquesta perspectiva no ha d'agafar un únic camí cap a la productivitat i l'especulació. Si aquesta integració suposa deixar en segon terme els treballadors o els seus interessos no haurem conquerit res, sols un instrument més en mans dels grans interessos o les grans multinacionals.

LES ALTRES IMMIGRACIONS

-Aquests hipotètics sindicats europeus, creu que s'han d'oposar a l'arribada de treballadors d'altres continents i en concret del nord d'Àfrica?

-De cap de les maneres. Em sembla una autèntica barbaritat voler tancar les portes a persones a les quals, a més a més, hem inundat literalment amb una certa propaganda capitalista. El que no es pot fer és dir-los que això és el "país de les meravelles", expoliar les seves matèries primeres i, si volen venir, no deixar-los entrar. Jo si fos un d'ells -del nord o del sud d'Àfrica- crec que faria el mateix: intentaria arribar a Europa en una pilota de goma o en una barqueta de fusta. Des de la meua perspectiva personal no puc donar per bo que una persona pel fet d'haver nascut a Berlín tenguí unes condicions adients o molt bones i una altra per haver nascut al Zaire hagi de passar fins i tot fam. No es pot fer sols ajut humanitari, després de molts d'anys de colonialisme durant els quals els països europeus s'han aprofitat d'ells i els han tret les seves matèries primeres com els minerals, el cacau, el cafè per després deixar-los a la misèria.

-De totes maneres, ara per ara, encara hi ha molta gent que diu "jo no som racista, però no vull que vengui gent de fora a treure la feina dels d'aquest país".

-També els espanyols hem hagut d'emigrar a altres llocs. I quan jo vaig venir a viure a Mallorca hi havia devers tres milions de

persones que havien emigrat a altres països. A aquella època hi havia poc atur, però moltíssima emigració. I em sembla un autèntic desbarat intentar tallar ara el que nosaltres vàrem haver de fer no fa ni vint anys.

EURO

-Aviat entrarà en vigor l'euro, la moneda europea. Quina aplicació tindrà això en el món dels salaris, es podran comprar més o menys les mateixes coses a tots els països amb sous més o menys semblants o encara que no hi hagi canvi continuarà essent més rendible cobrar a un lloc i comprar a un altre?

-No ho sé, però em sembla difícil pensar que a partir de la integració a Maastricht guanyarem el mateix que un treballador de Munic. No crec que pel fet de tenir una moneda única tots els treballadors passin a cobrar més o menys el mateix i em referesc a gent de la mateixa professió i del mateix nivell. No ens hem de confondre.

-A aquesta illa hi ha dos tipus de temors o pors: el temor al nord o a la gent que està més preparada i el temor al sud o a la gent que treballa per menys doblers.

-Segurament els serà més fàcil als treballadors dels països del nord, com vostè diu, integrar-se a Espanya que a nosaltres integrar-nos plenament a Europa. I això, sobretot, pel tema de la formació professional i els estudis, per desenvolupar una professió. I per a un treballador alemany, segurament és relativament fàcil i agradable venir a treballar a Mallorca on el clima és més agradable i la vida més barata que a l'enrevés.

FORMACIÓ PROFESSIONAL

-I com creu que s'haurien d'aclarir aquests tipus de relacions i homogeneïtzacions professionals entre treballadors de diferents països d'Europa?

-Sobretot s'hauria de profunditzar en el tema de la formació professional i, per sort, molta gent s'està incorporant als cursos que s'imparteixen en aquests moments. Quan Espanya es va incorporar a la CEE i després a la UE, el nivell de preparació dels seus treballadors no era el mateix del d'altres països europeus i ens ha costat assimilar això. Després hi ha hagut una espècie de "boom" dels cursets de formació i jo també em deman si tots serveixen o són útils. Crec que el repte és saber quina formació donam, com ho feim, si serveix per a alguna cosa i fins i tot veure quin és el perfil de les professions del futur. Crec que hi hauria d'haver molt més control en el tema de la formació i que s'hauria de regular millor.

Però així com abans els treballadors estàvem especialitzats en una sola cosa, ara per ara, ens hauríem de mentalitzar per poder ser una mica més polivalents i no quedar-nos estancats a una sola dedicació. I no dic per fer diferents coses a la mateixa empresa, sinó, per ventura per fer-ne de distintes a diferents empreses a una temporada o altra.

TENDÈNCIES POLÍTiques

-Respecte a la política d'ocupació, quines diferències creu que hi ha entre els partits identificats com socialdemòcrates o d'esquerra i els liberals o de dreta?

-La veritat és que a Europa i en això que s'entén com a macroeconomia, no crec que en aquests moments hi hagi grans diferències entre els països governats per partits neoliberals o de dreta i els socialistes o socialdemòcrates. Les diferències entre uns i altres potser es trobin en qüestions com educació, sanitat, prestacions socials... que no són poques. Però, vaja, repetesc que en el fons avui en dia els que tenen la "paella pel mànec", són les grans multinacionals i no són els governs els que marquen les grans estratègies econòmiques com, potser, ho feien abans. Comanden les grans multinacionals.

Foto: J. M. Roque.

-I això, té remei?

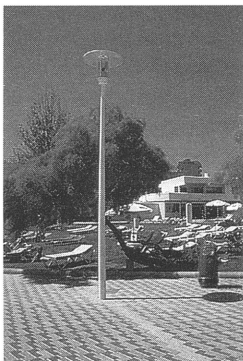
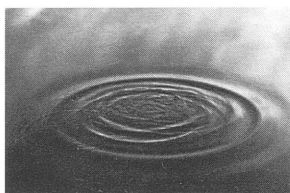
-N'ha de tenir. Crec que a l'economia hi ha cicles. I ara ens trobam a un moment totalment de dretes o neoliberal i això no se solucionarà ni amb una revolta ni amb una vaga general, però el mateix mercat tornarà a regular aquestes coses, malgrat sembli una paradoxa. No s'anirà sempre en el mateix sentit. Com deia el mateix Jacques Delors "nosaltres no hem lluitat durant dos-cents anys per arribar a això". I segur que no arribarem a un carreró sense sortida. Hi ha d'haver noves perspectives.

ATUR I SINDICATS

-El veig molt revolucionari, però una crítica bastant comuna i estesa és que els sindicats sols pensen en els que ja tenen treball i menys en els que no en tenen, els aturats. O sigui, que, sobretot, es preocupen per mantenir la clientela o els afiliats.

COLABORAMOS CON TODOS LOS MEDIOS PARA MANTENER EN SINTONIA NATURALEZA Y ECOLOGIA

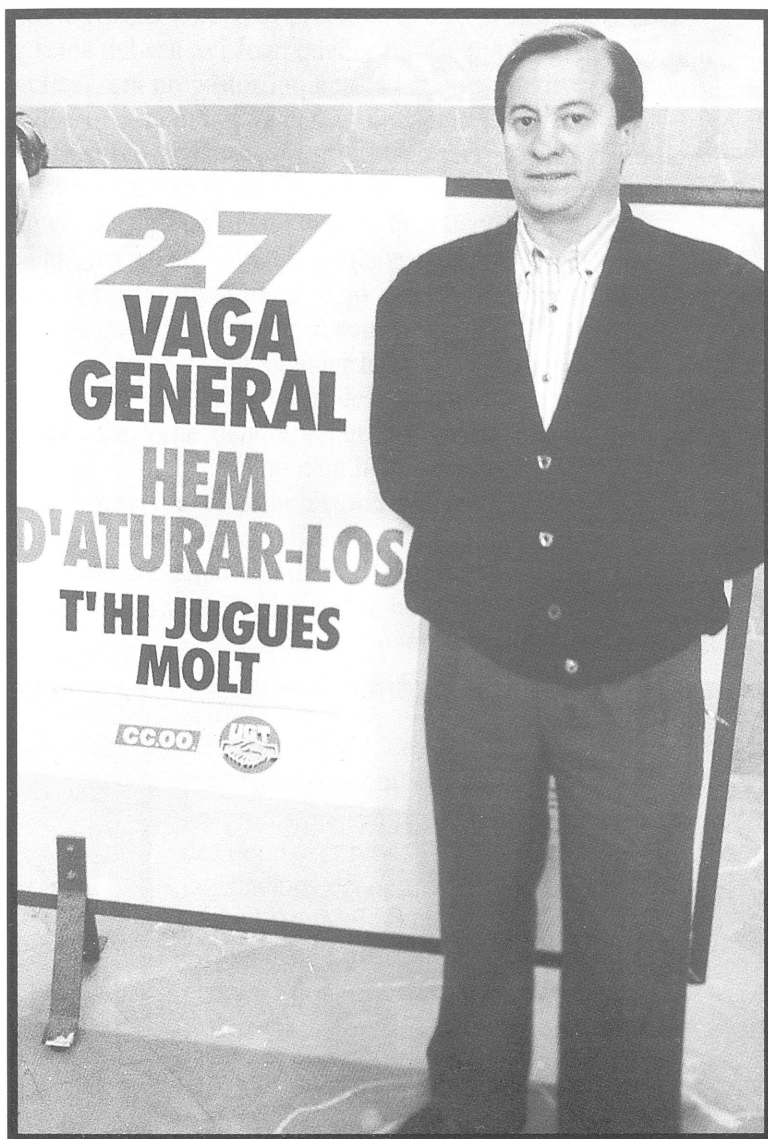
LIMPIEZA VIARIA
LIMPIEZA DE PLAYAS
RECOGIDA DE TRASTOS
RECOGIDA DE BASURAS
Tel. 69 44 90

AGUA POTABLE
Tel. 69 36 52
ALCANTARILLADO
DEPURACION DE
AGUAS
Tel. 69 01 16

TELEVISION POR
CABLE:
24 CANALES de televisión
más 7 emisoras de FM.
17 CANALES VIA SATELITE,
en alemán, inglés,
francés, holandés y
español. 6 CANALES
NACIONALES.
Tel. 69 36 52
EMERGENCIA PARA
TODOS LOS SERVICIOS
Tel. 69 01 16

CALVIÀ 2000
EMPRESA MUNICIPAL DE SERVEIS

PARA MAS INFORMACION: C/. LISBOA, 6, EDIF. JARDIN DE LA LUZ. TEL 69 36 52. FAX 69 35 07. 07180 SANTA PONÇA. CALVIÀ

-No. La majoria de les vagues que hem fet han estat per la gent que no té treball, o que es troba en pitjors condicions, com la de 1992. Una altra cosa és que els missatges no arribin o no els sapiguem transmetre. Precisament un dels objectius màxims del nostre sindicat és, la lluita contra l'atur.

També hem tengut molt en compte temes tan importants per als treballadors com l'educació, la sanitat, les jubilacions... Hi ha una mala premsa dels sindicats en aquest sentit i també és veritat que resulta molt més fàcil fer sindicalisme a empreses a les quals la gent tengui una consciència sindical que a altres i em referesc en concret a empreses de quatre o cinc treballadors com moltes d'aquestes illes.

De totes maneres, pens que amb les característiques econòmiques d'aquesta comunitat -a la qual hi ha sobretot petites empreses- és significativa i optimista la xifra de 17.000 o 18.000 afiliats als sindicats. Sabem que hi ha molts de núvols a l'horitzó, però també sabem que hem aconseguit moltes coses.

EL SECTOR PÚBLIC

-Bé, però, darrerament, els sindicats s'han fet notar o han sortit al carrer sobretot per defensar els drets dels treballadors públics que són els que tenen un lloc de feina més segur.

-Trobam que no s'haurien de congelar els seus salaris, que haurien de poder mantenir el seu poder adquisitiu, però aquesta no és l'única cosa que ens preocupa. També voldríem que els serveis públics que hi ha ara no anassin enrere per manca de pressuposts i pensam que al darrera d'aquesta política de congelació dels salaris dels treballadors públics hi ha moltes més coses. És evident que el Govern no vol augmentar els serveis públics i el que més ens preocupa és que segurament el que es vol és desmantellar la política de serveis públics que s'ha dut endavant fins ara. No és sols congelar salaris, també és congelar prestacions. Si el sector públic té cada vegada menys importància, hi guanya el sector privat, la qual cosa vol dir que les prestacions socials van enrere.

-De totes maneres i això ho diuen vostès mateixos -o sigui, els sindicats- els contractes que se signen a aquestes illes cada vegada són més precaris o eventuais.

-Això és ben cert. Dels 260.000 contractes que es varen signar a 1996, el 60 per cent no arribava als sis mesos i ens caldrà cercar noves maneres d'actuar per evitar que aquesta tendència vagi a més. Ara, fa poc, hem signat un "Pacte per l'Ocupació" amb el Govern autònom, però encara hi ha moltes coses per aclarir o desenvolupar. Creim que ha d'anar més enllà d'una "declaració d'intencions", i que s'ha de desenvolupar.

-Aquest pacte per l'ocupació s'ha signat precisament a la comunitat més rica d'Espanya, segons alguns estudis econòmics.

-A aquesta comunitat uns tenen tot el pollastre i als altres sols ens queda el coll per fer un arròs. Supòs que a poc a poc, podrem avançar, però no hem de perdre de vista realitats tan evidents com que els salaris dels treballadors a aquestes illes no són, ni d'enfora els més alts de l'Estat i tampoc que les jubilacions, en termes generals, són de set o vuit mil pessetes menys que les de la resta d'Espanya.

ELS "QUADRES"

-Vostè s'ha referit abans a la internacionalització de l'economia, a les grans empreses i això planteja una pregunta evident: dins aquestes grans organitzacions hi ha salaris i llocs de feina molt diferents. Els sindicats, fins on arriben?, qui són els treballadors?

-Una de les nostres assignatures pendents és precisament aquesta: arribar millor als professionals i als "quadres", però no és gens fàcil. Solen fer sindicats "gremialistes" que a l'hora de la veritat no funcionen. Ja que, per lògica, no s'haurien de voler defensar dels que cobren menys que ells sinó de les estructures empresarials i nosaltres, com a sindicats, ens hem d'entendre o negociar amb els que reparteixen els doblers, encara que després els seus representants siguin els que estan millor pagats.

Podria dir que tots els treballadors hauríem d'estar al mateix lloc, però això es complica molt amb aquesta internacionalització de l'economia, les grans empreses, les multinacionals, les grans organitzacions... i repetesc que no sé exactament com aniran les coses en el futur, però anirà evolucionant el mateix sindicalisme i el camí més clar és intentar d'evitar aquestes grans diferències. Al cap i a la fi, la nostra fita és la solidaritat.

Somriure mediterrani

Entrevista a Carme Riu

per Gina Garcías

Carme Riu ha heretat el pragmatisme i l'incansable esperit de feina del seu avi Joan que, segons a ella li agrada explicar, era un pastor inquiet de la comarca gironina d'Olot, que un dia es va cansar de menar les ovelles i va provar successivament els oficis de ferrer, de mecànic i de transportista, i que, sent ja el propietari d'un magatzem de fruites, patentà un invent amb el qual aconseguia fer madurar quan ell volia els plàtans que li arribaven de Canàries. El descobriment li va permetre pràcticament monopolitzar la venda de plàtans a Girona als anys quaranta, i a partir d'aquí, canviar la seva vida. Joan Riu ho va vendre tot i se n'anà a Veneçuela on s'inicià en el negoci turístic. De Veneçuela repregué l'aventura cap a Palma, on -a partir de la compra d'un hotel- va començar a escriure els primers mots de la història d'aquesta família discreta i tenaç a la qual pertany Carme. I si a vegades succeeix que la tercera generació d'una saga triomfant s'abandona en el son de l'abundància, aquest no és el cas. Carme es va

llicenciar en econòmiques als vint-i-dos anys i des de llavors fa feina de sol a sol, serena, optimista i constant. Primer com a directora d'hotel, després com a cap de personal i ara com a gerent d'inversions a les ordres del seu pare Lluís Riu. Coneix des del darrer rebost de la cadena fins a les legislacions econòmiques dels països on s'instal·len. Mai no ha anat de super "woman". Té el rostre infantil i les mans obertes i dos fills que l'adoren.

-Com ha pogut créixer tant la cadena Riu, des d'aquell únic hotel amb el qual es va iniciar, l'any 1953, a s'Arenal de Mallorca?

-Mai no hem repartit beneficis. Tots els guanys es tornen a reinvertir. Reformam els hotels i en feim de nous. La primera passa, la més difícil per a una empresa familiar com la nostra va ser sortir de Mallorca i establir-nos a Canàries. Una vegada que has après a dur els hotels a

milers de quilòmetres de distància, ja no costa tanta de pena anar fent bots. Tens més seguretat en la teva capacitat de dur empreses sense ser-hi present físicament. A Canàries vàrem tenir la primera sorpresa agradable: podíem mantenir els hotels oberts durant tot l'any. Ho havíem intentat a les Balears, tot i que perdiem durant l'hivern, per mantenir una mínima clientela, i també per mantenir ocupats els treballadors durant tot l'any en uns temps en què l'atur estacional no estava resolt. Fa 20 anys els treballadors havien de fer de cambrers a l'estiu i de picapedrers a l'hivern. Mai no podien arribar a aconseguir una professionalitat acceptable. Vàrem començar així fa 20 anys. Canàries té un clima infinitament més bo que el nostre. A l'estiu no fa tanta calor i l'hivern és molt templat. I quan hi anàrem comprovàrem que podíem mantenir l'hotel obert tot l'any i que no hi perdiem. A la vegada el nostre mercat de clients ja no es conformava amb Espanya. Ens plantejàrem invertir a altres llocs de la Mediterrània, a Grècia o a Tunísia, però finalment vàrem decidir anar al Carib, bàsicament per l'avantatge de l'idioma. Ens vàrem anar a República Dominicana.

-Quina intuïció més perfecta.

-El primer any ho vàrem passar malament. La llengua és la mateixa, però la mentalitat, ufl! Ens pensàvem que els clients no repetirien. Afortunadament, ens equivocàrem. Al Carib la mà d'obra i la matèria primera és molt barata. El preu de l'hotel és molt més baix que aquí i per contra el trasllat és molt més car. Al final una cosa compensa l'altra i en conjunt, surt més barat anar al Carib que a les Canàries, i ens adonàrem que els clients repetien. I això ens va animar a continuar invertint. Al Carib tenim cinc hotels en funcionament, i ara en construïm un altre i començam també a Mèxic, a Miami... invertim allà on pensam que als nostres clients els fa ganes anar, sense oblidar-nos d'Espanya. Ara hem comprat deu hotels molt vells a Espanya, que reformam. Tots eren d'una estrella i els passam a tres estrelles. Invertim més en la reforma que en la compra. En construïm dos més a Tenerife i fa poc vàrem inaugurar-ne altres dos a Gran Canària.

-Riu deu ser de les poques empreses que abans d'anar a invertir a fora ha reformat els seus hotels aquí. Altres no ho han fet.

-Ara tothom té aquest tema molt clar. Nosaltres feim reformes de manteniment als hotels cada cinc anys i als deu o dotze anys, una reforma en profunditat, d'instal·lacions, renovam els alicats de les sales de bany... Si volem continuar creixent, els clients han d'estar contents. Han de conèixer la marca. Riu és una marca ben reconeguda a Alemanya, i hem de mantenir el nivell de qualitat a tots els hotels. No pot ser que un client satisfet amb un hotel recentment inaugurat de la cadena se'n vagi a un altre i se'l trobi fet pols. Han de poder confiar en la marca. Fa quatre anys establíem un sistema de garantia al client. Si no érem capaços de resoldre en vint-i-quatre hores un problema li regalàvem 15 dies de vacances gratuïtes a qualsevol hotel de la cadena. Aquest compromís va ser un repte que ens ha ajudat a millorar, en qualitat de les instal·lacions i en atencions al client. Ens ha espavilat.

-Quins són els seus clients a les Balears?

Carme Riu va néixer al 1955. És casada i té dos fills. Llicenciada en econòmiques, va entrar tot d'una a treballar a l'empresa familiar, primer com a directora d'un dels hotels Riu de la Platja de Palma, després com a cap de personal de l'empresa i a continuació com a cap de les finances. Ara es dedica exclusivament al control financer i jurídic de les inversions de l'empresa: 15.000 milions de pessetes anuals, que equivalen als beneficis de la companyia. El padrí, Joan Riu, va iniciar el negoci amb un hotel a s'Arenal de Mallorca i des del principi va complir la decisió de reinvertir sempre els beneficis empresarials. Ara la cadena té 62 hotels, dels quals 20 estan situats a les Balears i els altres a Canàries, a alguns punts de la Península i al Carib (República Dominicana, Cuba, Miami i pròximament Mèxic). Amb 5.100 treballadors, l'empresa va tenir l'any passat 820.000 clients, que equivalen a 8.200.000 estades. Ingressà 56.000 milions de pessetes dels quals quasi un 30%, exactament 15.000 milions, varen ser beneficis nets.

-Principalment centroeuropeus. Un 50% d'alemanys, i la resta són austríacs, suïssos, belgues, holandesos, algun escandinau...

LA CULTURA EUROPEA DE L'OCI

-Els europeus tenen una cultura de l'oci diferent que els americans, per exemple?

-Totalment. Per començar els americans no tenen tants dies de vacances. Els americans, quan duen dos anys a l'empresa tenen una setmana de vacances, i quan en duen quatre tenen quinze dies... Les seves vacances són molt curtes i hi poden gastar molts més doblers. La cultura europea i l'americana són tan diferents que ni tan sols convé mesclar-les al mateix hotel. Per començar, les necessitats d'habitació són diferents. L'europeu que viatja en parella sol voler un llit de matrimoni, l'americà exigeix dos llits de matrimoni a l'habitació, volen dormir separats però en llit de matrimoni i per tant les habitacions han de ser molt més grans... Als americans els agraden les hamburgueses... els alemanys, els suïssos volen un menjar més elaborat, amb verdures... molt més sa. Als centroeuropeus, i no diguem als italians!, els agrada arreglar-se per anar a sopar, els anglosaxons -no només els americans, també els britànics- volen anar en calçons curts i espadenyes... Clar, els europeus es molesten. Els americans són fastuosos, els europeus són molt més discrets... També hi ha diferències entre els europeus: els italians i els espanyols són molt més anàrquics, més tudadors... que els alemanys.

-Es diu que els països del sud són "El Club Méditerranée" de la Unió Europea.

-I a mi em sembla fantàstic. Per què no tenir a Espanya una indústria d'oci fantàstica? Per a nosaltres és molt millor tenir hotels que no fàbriques, és la funció més agradable i més ecològica que ens pot assignar Europa. N'estic ben contenta.

-El que passa és que es diu en sentit pejoratiu, perquè som anàrquics, desorganitzats, incomplidors, les connotacions més negatives de l'exotisme.

-Aquests són tòpics que els nivells dirigents ja no es creuen. L'important és comprovar el nivell d'inflació, el d'atur, el del dèficit. Els altres tòpics són una estupidesa. També nosaltres en podríem retreure d'altres als caps quadrats alemanys, per exemple.

-L'oferta turística ja li sap treure profit als aspectes positius del tòpic, a la llatinitat?

-És el que deia. Els espanyols estam plens d'atractius. Omplim els carrers, som més divertits... tenim un caràcter agradós i l'hem d'aprofitar. És millor dedicar-se a ser amable i simpàtic que estar vuit hores ajustant perns a una empresa siderúrgica. La nostra funció a Europa es deriva del clima, del folklore, de l'eficàcia i

dels percentatges... La resta són paraules.

-L'esforç d'eficàcia, de correcció i de bona imatge dels seus hotels -i de molts altres- per satisfer el nivell d'exigència dels europeus, es correspon amb la gestió de les administracions públiques de les Balears, quant a infraestructura, legislació, ordenació del territori, promoció exterior? Hi ha coherència suficient i un esforç de la mateixa magnitud?

-Basta mirar les voravies de la platja de Palma. Quants de vellets dels que ara vénen es poden rompre la maluc...! Avui sincerament pens que l'Administració no és tan eficaç com ho són els hotelers. Pràcticament tots estam molt conscienciats que hem de donar qualitat, feim reformes constantment... I l'Administració no respon igual. Tot i que no s'ha de generalitzar. A Calvià es fa un esforç admirable quant a infraestructures. Calvià és ara realment un model de municipi turístic.

-Quant a política d'ordenació del territori i de promoció turística?

-És necessari ser molt fermes, tant a les Balears com a tota Espanya... És urgent el POOT, l'ordenació del territori... Sinó, ens tiram pedres a la teulada...

L'INABASTABLE NIVELL EUROPEU

-Ara el sector turístic balear està en condicions de respondre a les exigències europees?

-Mai no s'està al nivell. Quan penses que has obtingut aquesta qualitat, i a Mallorca molt especialment, perquè els nostres clients són més repetitius que els que van a Canàries o al Carib, resulta que el client vol cada any quelque cosa més. No es volen trobar amb el mateix hotel ni amb els mateixos "xiringuitos" de l'any passat, sempre esperen trobar alguna petita sorpresa agradable. Per tant, hem arribat al nivell de qualitat? Sí, però l'any que ve l'hem de superar. Aquest és el repte més difícil a la nostra empresa i a tota l'oferta turística.

-Si l'u de gener del 99 Espanya entra en la moneda única, com afectarà els hotelers?

-Hem d'intentar entrar l'any 99. No hem de permetre que hi hagi una Europa de dues velocitats, no només per motius econòmics, sinó també socials i polítics. S'ha de mantenir la solidaritat europea. Però si miram l'efecte concret en el mercat turístic hem de reconèixer que el turisme s'ha mantingut aquí gràcies a les devaluacions de la pesseta, les oficials i les encobertes, que han estat constants. Això ens ha permès apujar un poc els preus als alemanys de manera que podíem cobrir aquest diferencial entre la inflació que ells no tenen i que nosaltres patim. Amb la moneda única ja no tendrem aquesta variable per jugar. Aquest serà un efecte negatiu per a nosaltres. Hi haurà altres països de la

Mediterrània, Turquia, Tunísia, Xipre..., perquè no sabem si Itàlia i Grècia entraran..., que competiran amb nosaltres amb l'avantatge del preu. El nostre problema serà llavors oferir més qualitat a uns preus més ajustats. Vendran aquí si els nostres carrers estan més ben arreglats, si els hotels són més atractius, si les platges estan més netes si i no hi ha olors estranyes pels carrers. L'euro ens obligarà a l'autoexigència.

-Els marges comercials que permeten els majoristes de viatges als hotelers seran suficients, quan tots comerciem en euros?

-Hauran de ser-ho.

-Poden produir situacions crítiques a qualque empresa hotelera?

-No hem de ser alarmistes. A tota la Mediterrània els que millor sabem dur els hotels som els mallorquins. Ningú no ens fa ombra ni aquí ni al Carib ni a Canàries. Els hotelers d'altres indrets no entenen com podem oferir la qualitat que donam als preus que marcam i obtenir beneficis, no coneixen el nostre sistema de gestió. Per tant, l'euro no ha de ser cap obstacle insalvable. Els mallorquins ens hauríem de dedicar no només a fer hotels, sinó a exportar tecnologia de gestió turística. Si fa vint anys s'havia d'anar a Suïssa per aprendre gestió hotelera, ara tota Europa hauria de saber que la millor escola de turisme és Mallorca. Hauríem de ser més poc modestos i crear a Mallorca la millor Universitat turística d'Europa i fer-ho saber.

LES DUES EUROPEES

-L'u de juliol de l'any que ve se sabrà ja quins països formaran part del club de l'euro. Els hotelers se sentiran alleugerits si no entrem?

-Per a mi no seria una alegria, jo crec que hem d'entrar. No és bo que hi hagi l'Europa rica i l'Europa pobre.

-Es diu que amb la moneda única s'intensificarà la competència entre els bancs europeus, que els crèdits baixaran de preu i seran més fàcils d'obtenir. Augmentaran les inversions turístiques dels europeus a les Balears?

-Jo no don per suposat que l'euro provoqui un abaratiment dels crèdits. Si de cas la contenció de la inflació i del dèficit de cada país pot fer baixar els tipus d'interès. Però no crec que això animi els europeus a fer inversió turística a Espanya: senzillament, perquè ells no saben gestionar el turisme xàrter. A Europa hi ha molt bones cadenes hoteleres, però no saben funcionar amb turisme xàrter.

-No es pot traslladar al sector turístic la invasió de capital estranger, alemany concretament, que hi ha al sector immobiliari?

-No, no té res a veure. Ells poden comprar finques però no s'animaran a invertir a una indústria que no saben gestionar.

-La possible incorporació d'alguns països de l'est, com Polònia, la República Txeca i Hongria a la Unió Europea, sembla que no agrada a tots els empresaris.

-Hi ha molta barra. Nosaltres volem que ens deixin entrar, però no volem els que ens vénen al darrera.

-Els països de l'est, són un bon lloc per fer hotels?

-Si jo tengués una hostaleria de ciutat per ventura m'ho plantejaria, però la gran majoria d'empresaris mallorquins el que sabem fer és turisme de platja.

-No val?

EL TURISME XÀRTER

-No té res a veure. Els canals de comercialització són completament diferents. L'hostaleria de ciutat té un percentatge elevadíssim d'executius, que es mouen per canals totalment diferents als del turisme massiu. El turista de monuments no està tota una setmana al mateix hotel, són plantejaments d'oferta i de demanda molt diferents als nostres. No es pot fer turisme de masses a les ciutats de centre Europa, o a l'Europa de l'Est. Els que aquí menyspreen la nostra oferta, dient que és "només" de sol i platja, no saben que el sol i la platja és una necessitat vital per als que viuen tot l'any al centre o al nord d'Europa.

-La consolidació de la Unió Europea, no els animarà a voler vendre unes places que ara venen els majoristes?

-Amb euro o sense euro, mai no hem sabut fer-ho. Per ser un majorista de viatges o un "tour operator" has de tenir contacte amb totes les agències de viatge que hi pugui haver a Alemanya, o a Gran Bretanya. És un negoci molt diferent a l'hotel i jo crec que bàsicament ens fa peresa. Hi ha hagut qualque experiència i ha fracassat. No m'he atrevit a anar a demanar per què.

TURQUIA VERSUS CUBA

-Turquia també vol entrar a la Unió Europea, tot i que ho té més difícil a causa del seu conflicte amb Grècia per la qüestió de Xipre, de la inseguretat que crea el fonamentalisme... En qualsevol cas, augmentaria la competència amb les Balears, seria, també, un bon lloc per invertir en hotels?

-Turquia ja és un país competidor. L'administració turca incentiva molt la inversió jurídica. Pràcticament regala el solar si fas un hotel. Turquia és un lloc preciós, no s'hi han fet desastres urbanístics ni paisatgístics i el nivell de qualitat dels hotels és molt bo, però té el mateix inconvenient que Mallorca: a l'hivern fa fred, i a més és molt ventós. Tot i això, el problema principal de Turquia és l'integrisme. Fa un parell d'anys va donar uns disgustos molt grans, i l'índex d'ocupació va davallar molt. Els països islàmics són encara molt insegurs.

-A Cuba també hi ha inseguretat.

-Tenim un hotel a Cuba i probablement enguany deixarem de gestionar-lo.

-A causa de la seva situació política, de les pressions americanes?

-Els turistes se'n van decepcionats de Cuba. A ningú que va a descansar i a divertir-se no li agrada veure misèria.

-A la República Dominicana no n'hi ha, de misèria?

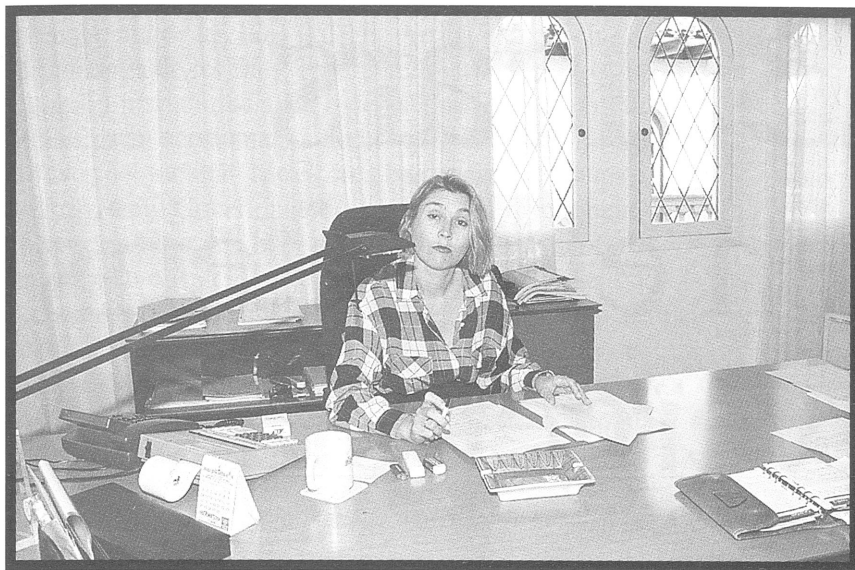
-A la República Dominicana el nivell de vida està augmentant. No és el mateix créixer que empobrir-se. La República Dominicana és ara un país on la gent és optimista, i no passa gana. A Cuba ara hi ha fam.

*Mallorca,
Illa de Progrés a Europa*

Perquè Mallorca progressa juntament amb
la resta de països Europeus.
Perquè l'esforç de la nostra Indústria és constant,
i amb expansió.
Perquè el futur dels mallorquins sigui el millor,
aquest símbol representarà la nostra identitat.

**Consell Insular
de Mallorca**

-Tornam a l'euro. Gran Bretanya està a l'expectativa. Què passarà si decideix quedar fora?

-Que haurem de funcionar amb un sistema mixt. Amb uns amb euros, i amb els altres amb lliures.

-Pot fer que alguns hotelers canviïn de clients, pels avantatges del canvi de moneda?

-No. Els avantatges monetaris que es puguin tenir pel fet de treballar amb anglesos es neutralitzen pel fet que els anglesos sempre paguen més poc.

-Podríem aprofitar que no tenen euros per llevar-nos els "hooligans" del damunt.

-Això és una cosa que hem de decidir entre tots els mallorquins.

-A mi no m'han demanat mai la meua opinió.

-Als nostres hotels no n'hi ha, d'"hooligans", i a nosaltres no ens agrada tenir-los de veïns. En qualsevol cas hi ha moltes solucions administratives per eradicar-los. Tot i que s'ha de saber també que implicaria la destrucció de llocs de feina. També hi ha solucions policials, i ara no s'adopten amb la suficient fermesa.

-És un problema policial o d'oferta?

-Es podria ser més estricte quant a renous, ocupació dels carrers, horari de tancament...

-Per què l'Administració és poc ferma, amb aquesta gent?

-No ho sé. Els "hooligans" són turisme barat que va als hotels que fan les ofertes més baixes. Per ventura molts d'aquests hotels no passarien les revisions de qualitat o de seguretat.

-Amb la unificació de les monedes europees es veurà amb major claretat que el salari mínim a Espanya és una tercera part del que es cobra a Alemanya i Gran Bretanya.

-Supòs que es mantendran les mateixes diferències salarials mentre es mantinguin les mateixes diferències en els nivells de productivitat.

-Vol dir que el treballador espanyol ret una tercera part que l'anglès o l'alemany?

-No vull dir això. A més el salari mínim és una qüestió administrativa que té poc a veure amb el nivell del salari mitjà. I també s'ha de dir que les diferències salarials entre els diferents països europeus, a vegades no tenen res a veure amb la qualitat de vida de cada un dels països. A un poble andalús es pot viure, amb més pocs doblers, molt millor que a un cinturó industrial alemany.

EL NEOLIBERALISME

-Europa escora cap al neoliberalisme. Es preveu que augmenti la precarietat laboral, que vagi minvant el nivell de serveis públics que han donat nom a l'estat del benestar. Es diu que l'any 2015 la meitat dels assalariats alemanys no tindrà ocupació estable. La inseguretat frena el consum. Es pot tenir un turisme massiu amb una clientela insegura?

-Adolfo Domínguez deia a una entrevista recent que nosaltres salvaguardam l'ocupació fixa dels més grans a canvi de la precarietat dels joves. És una reflexió exacta sobre el que passa. No som contrària a certes mesures liberalitzadores. L'excessiu proteccionisme amb uns és la causa de la desempa de les altres. Pens sincerament que l'Estat ha de mantenir els serveis públics bàsics, la sanitat, l'ensenyament, i ha d'atendre els marginats i els jubilats, però a partir d'aquí no ha d'intervenir gaire més sobre la dinàmica social. Per ventura és necessari que el món occidental davall el seu nivell de vida perquè s'equilibri la riquesa entre els països rics i els pobres.

-Satisfeta amb la política econòmica del Govern del Partit Popular?

-Estaré satisfeta si amb ella podem complir els compromisos de Maastricht. Fins que no vegi els resultats no em podré pronunciar.

-Els compromisos de Maastricht ens duren a una Europa unida en els aspectes econòmics i comandada pels banquers, més ben dit, pel Bundesbank, que ens dirà fins i tot de quina manera hem de pagar un pis?

-Ara ens ho diu el Banc d'Espanya. El Banc Central Europeu tindrà la mateixa funció que ara tenen els bancs centrals de cada país.

-Però no dictarà unes normes diferenciades per a cada un dels països, que tenen diferents nivells de desenvolupament i prioritats econòmiques, socials i polítiques diferents.

-No crec que perdem sobirania. Pens anar a votar el meu parlament cada vegada que em cridin a les urnes, perquè crec que serà necessari i efectiu.

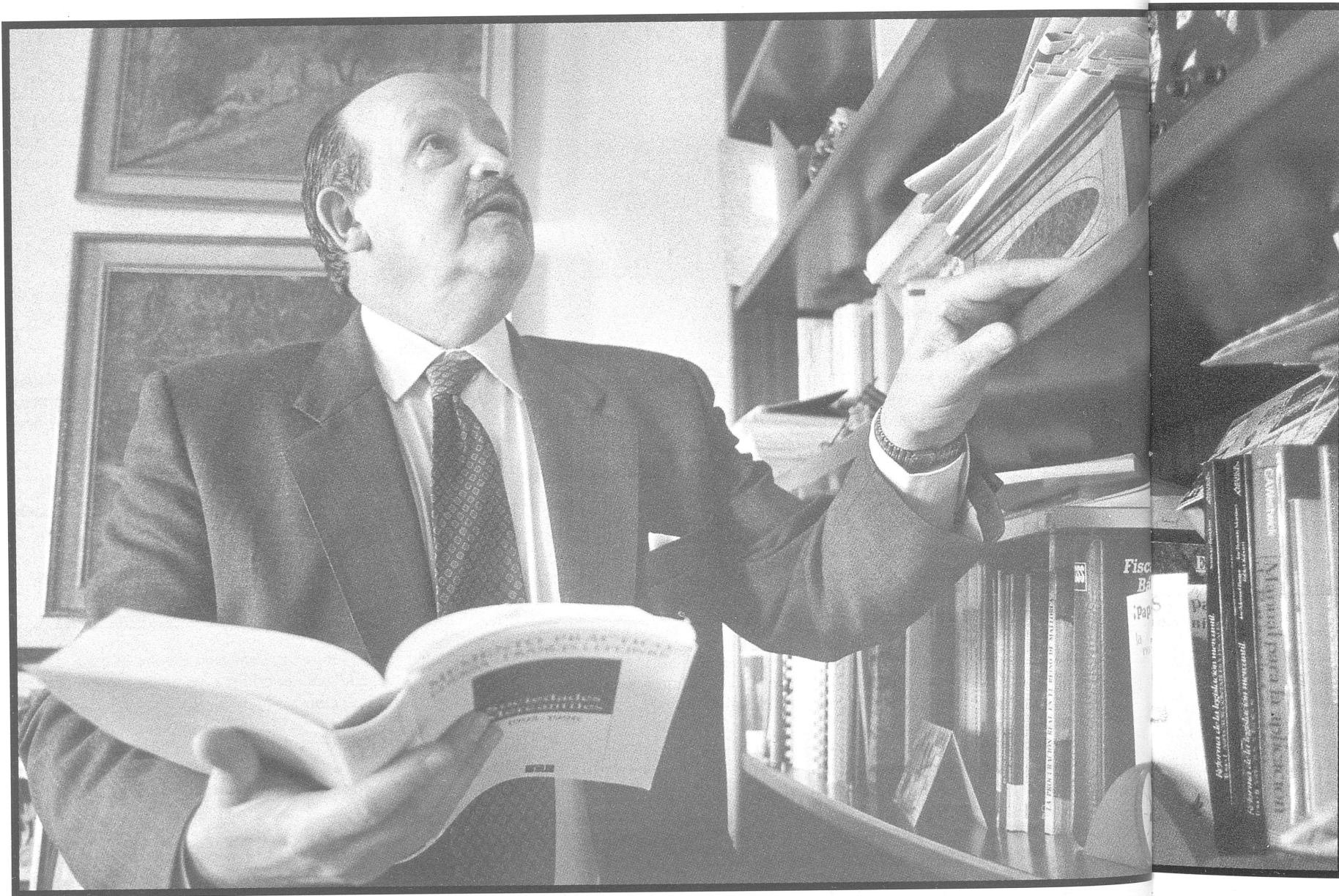
-Maastricht ens està costant molt car: congelacions salarials, privatitzacions, retalls a les inversions i als serveis públics... Encara no tenim l'euro i ja notam l'euroescpticisme. Val la pena, l'esforç?

-L'escepticisme és un estat d'ànim cíclic. Esser a la Unió Europea és necessari. No arribar-hi seria molt pitjor.

Les Balears compleixen els criteris de convergència

Entrevista a Lluís Moyà

per Antoni Oliver

Lluís Moyà analitza l'impacte de la moneda única europea a l'economia de les Illes Balears. Arriba a la conclusió que la economia de les Illes, en concret el turisme, és competitiu amb Europa i que a les Balears els agents econòmics i socials estan acostumats a tractar amb l'economia europea a través del turisme. Moyà creu ben encaminades les polítiques del Govern autònom que volen diversificar l'economia, és a dir, fugir del monocultiu turístic. En la seva opinió es ralentitzaran els ritmes de creixement de l'economia balear, en una tendència que apunta cap al final del cicle expansiu. Moyà creu que el sector serveis de Balears és competitiu i que l'economia de les Illes es basa en les petites empreses i es tracta d'una microeconomia.

-Quin serà l'impacte de la moneda única sobre l'economia de les Illes Balears?

-Balears té un sistema econòmic bastant autònom, és a dir, distint al de la Península, ja que nosaltres tenim una dependència del sector serveis, més del 80 per cent del Producte Interior Brut (PIB) de Balears, és a dir, de la riquesa generada a Balears, prové d'aquest sector, i fa que tenguim en aquest sentit un tractament específic respecte a la resta de l'Estat espanyol. Ara, està claríssim que hi ha unes qüestions, una sèrie de magnituds econòmiques, d'impactes econòmics de caràcter general que afecten Balears igual que la resta d'Espanya i després, un tipus més peculiar d'efectes propis de l'economia de les Illes. És a dir, si per exemple existeix una política monetària, aquesta política no permetrà un control de la pesseta perquè aquest control estarà en mans d'un banc central i això afectarà tot l'Estat espanyol. Si existeix una política laboral per eliminar o disminuir la rigidesa laboral i així es pressiona des d'Europa, això també afectarà tot l'Estat. Si anam als efectes que es produiran a Balears, hem de dir que el primer de tots és que el sector serveis, quant a l'ús de la moneda única, tindrà com a conseqüència que agilitarà les relacions amb el nostre principal client que és Europa. En aquest sentit, el sector serveis és un dels pocs que es considera que pot sortir-ne beneficiat.

-En quins altres aspectes en pot sortir afavorit aquest sector que sustenta bona part de l'economia de les Illes?

-L'impacte negatiu en aquest sector de serveis també és menor perquè és el més competitiu. Amb l'entrada de la moneda única i de la unió monetària no hi haurà una gran pèrdua de competitivitat en el sector. Això donarà una facilitat al nostre visitant amb la utilització d'una moneda comuna i així s'eliminaran les despeses del canvi de moneda. En el costat dels inconvenients, cal posar de relleu una cosa i és que, històricament, a Espanya s'ha jugat molt, quan es perdia la competitivitat,

en especial en el període 1994-95, amb la devaluació de la moneda per incrementar-la.

-Quines qüestions s'han de tenir en compte de cara a la plena integració a Europa?

-Jo provenc del món industrial i en el món industrial sempre es dedica de l'ordre del tres o quatre per cent de les vendes a investigació i desenvolupament, és a dir, a la millora del producte. El símil és el dels cotxes: una fàbrica té un automòbil d'èxit, però ja destina el tres o quatre per cent de les vendes a preparar l'altre model. Hi ha un gran percentatge que es destina a investigació. Aquest símil es vàlid també per a Mallorca. El producte que té tot el sector turístic és Mallorca. Es dona la paradoxa que tot el sector turístic a investigació, és a dir, a la millora del producte, no hi dedica un percentatge important i la realitat indica que aquest sector consumeix la nostra pròpia riquesa, contamina l'aigua, s'han de millorar les infraestructures de carreteres i de platges. És a dir, que s'han de fer més inversions per millorar la qualitat de l'oferta.

-Com incidiran les noves transferències en matèria d'economia en la situació?

-Ara hi haurà la transferència de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) a les autonomies i el Govern tindrà la facultat de rebaixar un tres o un quatre per cent aquest impost, però jo no el rebaixaria i faria, el que dèiem abans, una reinversió en la millora de la qualitat de l'entorn, perquè és necessari per als que aquí vivim i per millorar el nostre producte. El que s'analitza ara, de cara a la transferència de l'IRPF, és si el nivell de despeses i el finançament d'aquest nivell de despesa que ha de tenir la Comunitat Autònoma de Balears d'acord amb aquests ingressos, permetrà baixar un o dos punts l'IRPF. Des d'un punt de vista macroeconòmic es pensa que és possible, però que no és convenient i és una opinió meua que veig que també comparteix Miquel Alenyar. No és convenient, perquè el que s'ha de fer és reinvertir això en la millora dels serveis, del producte i de la naturalesa.

-L'economia balear quin grau d'autonomia té?

-Té un cert grau d'autonomia i això es demostra amb el fet que, per exemple, en els darrers cinc o sis anys, quan hi ha hagut veritables crisis i taxes de creixement, a la Península, fins i tot negatives, Balears ha tenguut un comportament que ha posat de relleu que és la regió que més ha resistit la crisi, a causa del predomini del sector de serveis. Endemés, hi ha hagut un comportament no similar entre Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. Malgrat que a

Lluís Moyà va néixer a Barcelona l'any 1939. Es llicencià en ciències econòmiques l'any 1963 i en dret l'any 1964. És l'economista més veterà en exercici per la Universitat de Madrid. És també professor mercantil. Ha estat conseller delegat i director gerent de la fàbrica Buades. Ha publicat tres volums on estudia l'evolució de les cinc-centes empreses més importants de Balears, des de 1990 a 1995. Actualment col·labora en el suplement d'economia de la revista de Pimen i ha publicat articles sobre els cicles econòmics a Balears i la incidència de la moneda única a l'economia de les Balears.

Mallorca es concentra quasi el noranta per cent del PIB, és la que millor comportament econòmic ha tengut, la que ha resistit més bé la crisi. Menorca és la que pitjor ha suportat la crisi i tindrà un creixement zero o fins i tot negatiu.

ELS CRITERIS DE CONVERGÈNCIA A BALEARS

-Si agafam els criteris de Maastricht i els aplicam a l'economia balear, suposam que Balears no forma part de l'Estat espanyol, compliria Balears aquests criteris de convergència?

-Jo crec que sí, exceptuant l'índex de preus que es lleugera-ment superior a la mitjana nacional. El dèficit i el deute se situen en un nivell que aconsegueix els criteris. Balears està en una posició millor que la resta d'Espanya per aconseguir aquests criteris, d'això no hi ha cap dubte.

-Vostè ha estudiat els cicles de l'economia balear. Un treball recent seu diu que som al final del cicle expansiu, encara que s'esperen creixements menors.

-Els cicles estan molt estudiats i estadísticament comprovats. Encara que sempre que parles de futur hi ha el risc de l'error i de l'opinió. Diuen que un economista és un senyor que parla del futur i després, quan s'equivoca, sap explicar per què s'ha equivocat. Això sol passar. Tots els que auguram sobre el futur no encertem mai. Malgrat això el tema dels cicles està bastant estudiat. Els cicles duren quatre o cinc anys. Llavors l'evolució que té l'economia, amb un punt molt negatiu l'any 1993, és d'una expansió a partir de la crisi del 93 amb un creixement fort el 1995. L'any 96 comença a alentir-se aquest creixement i entrem dins un creixement estable, del dos o tres per cent per a Balears i en aquest creixement hi incideix el sector turístic. Si anam per sectors tenim, per exemple que el sector agrícola és gairebé testimonial. No obstant això, el darrer any, com a conseqüència de les bones anyades, ha tengut un creixement del tres o quatre per cent. Això és positiu perquè en els darrers anys sempre era un creixement negatiu, però sempre parlem d'una incidència sobre la riquesa global com a màxim d'un cinc per cent. La indústria està també bastant estancada, malgrat els esforços que es fan, es manté estable i les previsions són de creixements molt baixos. En canvi la construcció, molt bé. Tal vegada en aquest moment sigui el sector més dinàmic, amb un creixement del 7,8 per cent, però l'any anterior va créixer un 6,8 per cent. La raó del creixement és la restauració més que l'habitatge nou. Hi ha rehabilitacions d'hotels i de cases i no es creu que això es paralitzi en els propers anys. Els sectors més dinàmics seran serveis i construcció, però partim de la base que el desenvolupament no serà fortament expansiu, sinó que els índexs de creixement seran propers al tres per cent, similars al d'aquest any passat. Estam també a un període, de 1997 a 2002, en què hi ha un conjunt d'incidències derivades de l'entrada o no entrada d'Espanya en el nucli dur de la Unió Monetària, és a dir, de si serem dels països de primera velocitat o de segona que ara són molt difícils d'avaluar en aquests moments.

-Espanya entrarà en els països de primera velocitat?

-Jo crec que augmenten les possibilitats que així sigui. Ha disminuït la inflació i el cost dels doblers, a la vegada que s'ha controlat el dèficit públic, i això fa que hi hagi possibilitats de ser un país de primera velocitat i que a la primavera de 1998 pugui formar part de l'anomenat nucli dur juntament amb Itàlia. Tant si entra al nucli dur com si no hi entra, que ho faci en la segona fase, l'any 2001, les economies estaran subjectes

a control, i es perdrà el control sobre la moneda, és a dir, sobre la política financera, i la gran incògnita és el dia després. És a dir, una vegada dins, què pot passar. No es tracta de fer un esforç a curt termini i guanyar la cursa i ja està, ens posam una medalla i som campions. No es tracta d'això. És una cursa a llarg termini que implica un canvi de conductes i de formes de fer les coses tant per part de l'empresari com dels treballadors. Totes aquestes coses que milloram, les macromagnituds de convergència, només són dades i xifres que tenen un valor comptable important, però només un valor comptable. L'economia és economia i socioeconomia és a dir, que no consisteix en una cursa i "perquè tenc tres punts he guanyat". L'economia és un mitjà per a la millora de la societat. En la mesura que millorem l'estat del benestar això tindrà èxit.

LA LIBERALITZACIÓ

-L'empresari de Balears està convençut que és necessària la liberalització i que s'haurà de cercar la vida, com diuen?

-S'han de distingir dos tipus d'empresari a Mallorca i tots tenen el seu origen en l'empresa familiar. Per raó del creixement turístic han aparegut empresaris que es poden considerar líders no només a nivell balear sinó espanyol o mundial i m'estic referint als que apareixen a la premsa contínuament. Però el 95 per cent restant d'empresaris, que crea tant o més treball, és l'empresari petit i familiar. El creixement de l'economia balear s'ha fonamentat en l'empresa petita i familiar més, fins i tot, que a la resta d'Espanya. El gran empresari s'ha mentalitzat que s'implantarà l'euro i creu que això és un avantatge i es prepara. Aquest empresari ja ha competit amb Europa i ha tengut relacions amb majoristes de viatges i aquest tema no el preocupa massa. L'empresari petit està més preocupat, perquè no té un coneixement molt exacte de quines seran les conseqüències de la moneda única.

-S'estudien aquestes conseqüències?

-Sí, i existeix un institut a Brussel·les que fa aquests estudis. A la primavera del 1998 els països de la Comunitat es reuniran per examinar qui aconsegueix els criteris de convergència i passa al nucli dur. Aquests països l'u de gener de 1999 formaran part de la Unió Monetària Europea. En aquell moment quedarà una paritat fixada entre la pesseta i l'euro, que encara no estarà en circulació. Els països de segona velocitat també estaran subjectes a la paritat. Estaran sota control, però no tendran dret a ésser en la presa de decisions. Hi haurà tres anys de paritat fixa, és a dir, que les botigues petites podran posar els preus en euros i després, el 2002, apareixerà l'euro i es donaran sis mesos per intercanviar les pessetes en euros.

-Hi haurà lliure mercat, lliure circulació de treballadors, la diferència respecte a ara és brutal?

-És com un canvi de règim alimentari. No s'arruïnaran empreses i comerços perquè hi haurà una disciplina col·lectiva i la gent s'adaptarà al medi. Per exemple, no es podrà dir, doncs jo augment els salaris un deu per cent, perquè crearàs inflació. S'haurà de contenir la despesa pública. El que passa és que les economies tendiran a homogeneïtzar-se. Endemés, hi ha el pacte d'estabilitat, de la reunió de Dublín. Només si el PIB baixa per davall del dos per cent, és a dir, un cas extrem, es podran fer excepcions, en cas contrari qualsevol país que fugi de les normes de convergència podrà ser sancionat econòmicament. Les mesures de convergència, estableixen, per exemple,

que el dèficit no superi el tres per cent i s'han de projectar de forma continuada. El que sempre preocupa és què passarà el dia després. Si tu estàs acostumat a un determinat règim de menjar i tens tendència a l'obessitat, no pots cada any anar a fer una cura per perdre el greix que has guanyat, és a dir, baixar la inflació. Has de mantenir el ritme i adequar-te a aquest ritme que marcaran la resta, és a dir, el conjunt d'Europa. Això té una conseqüència positiva: si avança Europa, nosaltres avançarem amb Europa i si hi ha una sèrie de disciplines positives les haurem de seguir per no quedar despenjats.

-Això vol dir que el desenvolupament econòmic també s'unificarà, és a dir, que creixeran tots els països al mateix ritme?

-No exactament, però a llarg termini sí. No vol dir que existeixin les mateixes polítiques fiscals o de seguretat social o laboral, però si es mira en un horitzó de vint o vint-i-cinc anys aniran a convergir totes les polítiques. A la llarga no hi podrà haver distintes polítiques fiscals que facin que un país pugui competir amb un altre en aquest aspecte. Ara discutim la política que segueix Navarra i el País Basc de reduir dos o tres punts l'Impost de Societats. Això crea tensions perquè moltes d'empreses es plantegen traslladar-se a aquestes comunitats autònomes. A Europa, per exemple si hi ha unes diferències en l'IRPF que van d'un trenta a un cinquanta, això no pot ser i s'anirà a cercar uniformitats. La finalitat darrera de la unió econòmica és la unió política. No té sentit una unió econòmica amb una moneda única si no arriba a unificar-se l'economia i la política. La passa més difícil era la unificació de la moneda i una vegada que aquesta moneda sigui assimilada, ens podrem torbar vint anys, però hi haurà aquesta unitat política. Fa vint anys parlar d'Europa era una quimera i ara ens tractam de tu a tu amb països com Alemanya, Anglaterra i França.

-El Govern impulsa una sèrie de polítiques encaminades a diversificar l'economia balear. Li sembla que s'aconsegueix o, al contrari, s'incideix encara més en el monocultiu turístic?

-El Govern empeny en aquesta direcció per impulsar la diversificació i que el desenvolupament de l'economia balear sigui un poc més harmònic. La realitat és que aquesta lluita té molt pocs resultats. Si miram els sectors es veu que cada vegada és més important per a la creació de la riquesa a Balears el sector serveis. Avui en dia, entre indústria i agricultura no arriben al deu per cent del PIB. Els serveis són el

vuitanta-tres o quatre per cent del PIB. Hostaleria és el trenta per cent del total, el que passa és que és el motor i té l'efecte multiplicador, de cap a altres àrees, els doblers arriben per l'hostaleria i circulen i milloren altres sectors. Així arribam a la situació que, d'una forma directa o indirecta, tots vivim del turisme. Agafem, per exemple, el PIB de la indústria i tenim que només energia i aigua són el 2,38 i això també depèn del turisme. Pell, metall, confecció i fusta, que són les indústries tradicionals, de cada vegada tenen menys pes a l'economia, perquè el ritme de creixement que tenen és sempre menor que el ritme de creixement de les altres activitats. Això no vol dir que no s'hagi de fer una política de suport d'aquestes indústries, perquè si hi ha una estructura productiva industrial hi ha la possibilitat que millorin. Som partidari d'una política de suport a la indústria i a l'agricultura.

Sempre hi ha la possibilitat que creixin aquests sectors, però s'ha de pensar que posar una indústria a Balears és com nedar a contracorrent. A principi de segle a Mallorca existia un teixit industrial i això ha permès desenvolupar la indústria turística. A altres illes de la Mediterrània, Còrsega, Sardenya, Sicília o les illes gregues, no hi havia mentalitat empresarial. L'economia de Mallorca a principi de segle estava diversificada. Aquesta iniciativa empresarial després es va reciclar i pujaren al tren del turisme.

LA TECNOLOGIA PUNTA

-Hi hauria la possibilitat que es derivàs cap a la indústria de tecnologia punta, parcs bits, etc?

-Això no serà negatiu, encara que en l'aspecte de creació de riquesa no té molta importància. Aquest aspecte s'ha de desenvolupar a Balears, perquè és un centre de serveis i existeix una forta comunicació i és un instrument o mitjà molt necessari. La informàtica moderna és un servei que s'ha de donar a les indústries. Però una altra qüestió és creure que com a conseqüència d'això vendran fàbriques i això serà Silicon Valley, és una altra qüestió. Jo som partidari de la política que segueix Matas en aquest aspecte de crear el Parc Tecnològic en el sentit que es fomenti la comunicació en aquesta àrea, però no vol dir que es creï en aquest sector

molts de llocs de feina. Tot el que sigui informàtica, a curt o llarg termini és imprescindible. Tots estarem aferrats a un ordinador el dia de demà i farem el treball des de casa. Aquesta també és una de les causes de generació d'atur. El que passa avui en dia és que a un major índex de creixement econòmic no es correspon una major generació de llocs de feina, tal vegada evitem que es deteriori l'ocupació, però no creix significativament l'ocupació. Sempre hi haurà un atur estructural. En el cas de Balears es vol tractar d'acabar amb l'atur estructural intentant allargar la temporada turística, les centrals sindicals pressionen per a això, una altra cosa és que ho aconseguixin.

-El creixement de la construcció serà sostingut. Això no va en contra de l'entorn i del desenvolupament sostenible?

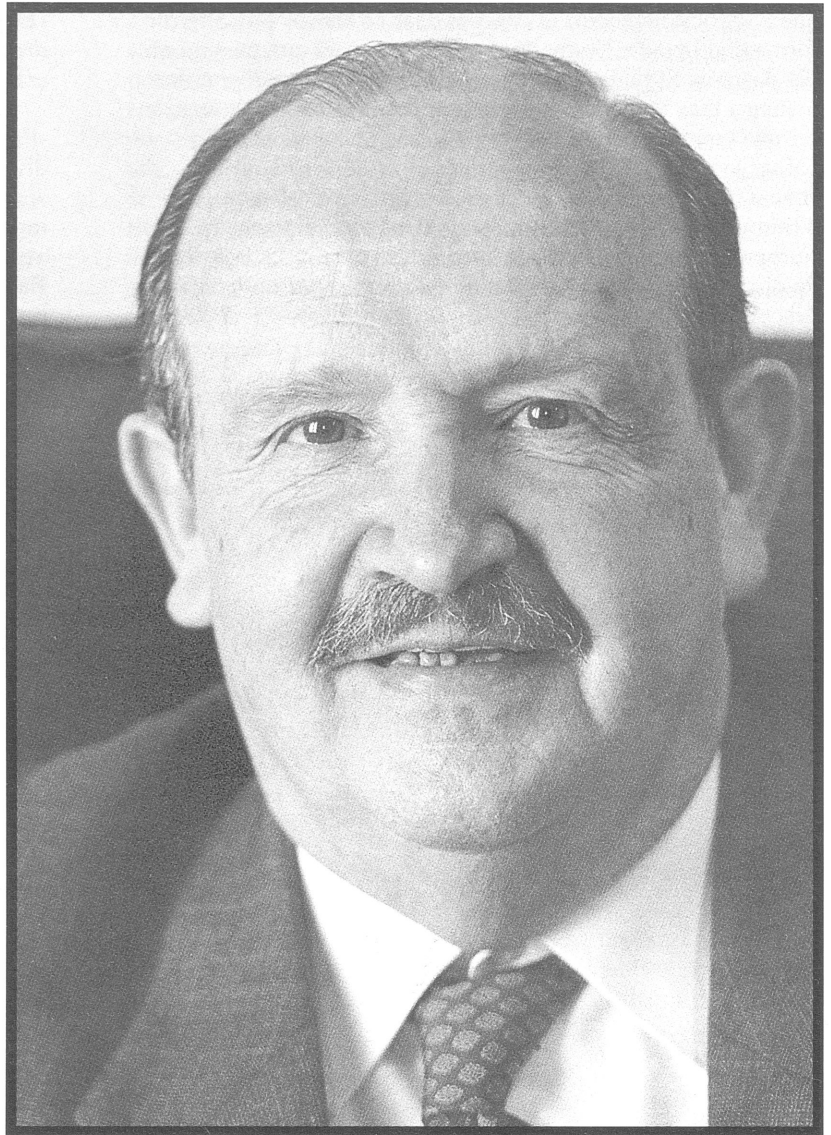
-No, perquè es tracta de rehabilitacions i el desenvolupament del sector no es basa en el que es deia la "balearització". Se centra en la renovació industrial, és a dir, rehabilitacions d'hotels i rehabilitació i millora de l'àrea urbana. La renovació del casc urbà de Palma, com la de molts de pobles i cases antigues, és positiva perquè revaloritza el nostre producte i el caràcter cultural de les ciutats, jo crec en el turisme urbà, endemés millora la possibilitat, precisament, d'allargar la temporada turística. S'ha d'invertir molt en aquest aspecte i el petit comerç pot beneficiar-se'n. Ja hi ha majoristes de viatges que ofereixen caps de setmana a Palma amb compres, fins i tot amb vals de compra de cinc mil pessetes. Si som receptors de turisme i endemés ara hi comença a haver turisme assentat aquí amb un poder adquisitiu alt s'han d'aprofitar aquestes possibilitats. El conflicte serà quan venguí turisme de menor poder adquisitiu i quan s'afinqui i competeixi amb els treballadors d'aquí.

-L'economia balear segueix més els cicles europeus que l'espanyola?

-Sí, clar que sí. La nostra riquesa prové del turisme europeu, de l'alemany i l'anglès. És a dir, quan el marc està bé, ens va bé perquè vénen turistes. La nostra economia està molt lligada a l'economia i al nivell econòmic dels països subministradors de turisme, això és molt distint a la resta d'Espanya on l'economia està subjecta a la indústria i a l'agricultura i a subvencions del Govern o a transferències del Fons Europeu. Per exemple, quan Helmuth Kol decideix integrar el que era Alemanya Oriental i això crea tensions a l'economia alemanya i una ruptura del ritme de creixement de tota Alemanya, aquells dos o tres anys, 1991 a 1993, es notaren a Balears perquè les taxes de creixement varen ser les més negatives. Una altra característica és la globalització de l'economia, desapareixen les fronteres, hi ha llibertat de trànsit i de circulació dels doblers, en aquesta globalització Balears està més relacionada amb Europa que amb la Península.

-Una altra característica de l'economia serà la precarització de l'ocupació?

-Hi ha ocupació precària. Jo li dic ocupació marginal, perquè no permet la integració del treballador a l'empresa ni el desenvolupament personal del treballador. Encara que si es compara amb no tenir res, és alguna cosa. Endemés d'aquesta

ocupació precària, el que hi ha a Balears és molt de treballador autònom. Això té una explicació lògica. Tot desenvolupament econòmic genera un consum d'oferta complementària i aquesta oferta complementària hi ha la tendència de suplir-la amb treballadors autònoms. Per exemple, fa vint anys hi havia grans empreses de llanterners amb dos-cents treballadors. Com a conseqüència de la seva desaparició sorgeixen tal vegada dotze empreses més petites. Altres cobren una indemnització i posen un restaurant o un supermercat. Balears té seixanta mil treballadors autònoms i el major percentatge d'autònoms d'Espanya. Això també és conseqüència de com es desenvolupa l'economia balear que és una microeconomia. Aquí no hi ha empreses de cinc-cents treballadors, això és un microcosmos, amb moltes empreses petites. Restauració, comerç, tallers, es basen en empreses petites. Per competir amb les grans cadenes de comerç, hipermercats o d'alimentació hi ha aquestes empreses petites. Per exemple, empreses que abans eren considerades grans cadenes, amb quaranta treballadors, no han pogut competir, perquè no s'han adaptat al medi, o bé es feien més grans o es reduïen i creaven unitats especialitzades. Doncs s'han reduït i són la família i dos més. Tampoc no hi ha grans possibilitats de crear grans indústries, perquè es tendeix a la forma més fàcil de cercar doblers i aquí és mitjançant el sector serveis.

La Clau d'ONA

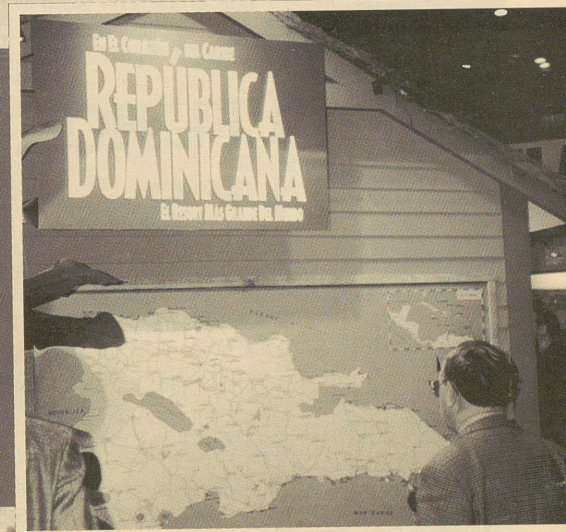
PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

Les Illes Balears han d'incrementar la qualitat per fer front a l'euro

(pàg. II)

República Dominicana continua oberta als inversors mallorquins

(pàg. IV)

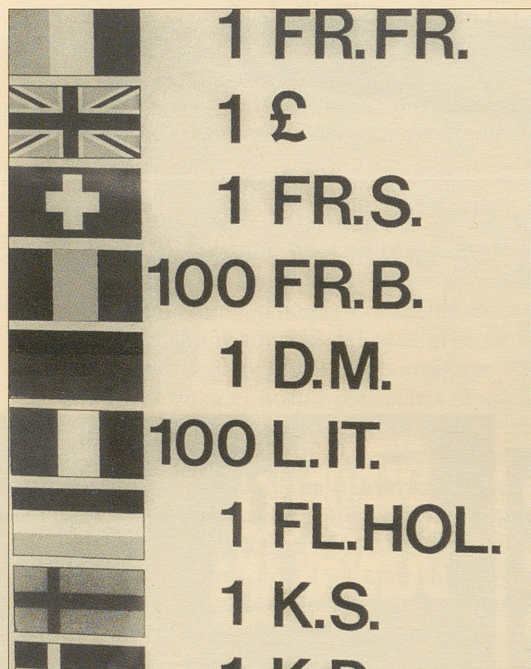

Còrsega, un aliat cap a Brussel·les

(pàg. IV)

Les Illes Balears han d'incrementar la qualitat per fer front a l'euro

Els empresaris illencs i el Govern coincideixen a afirmar que l'economia de les Illes pot beneficiar-se amb la moneda única, però per a això han de donar la resposta adequada a les exigències d'una major qualitat tant en el turisme com en la resta de sectors. Un estatut d'insularitat facilitaria les coses.

L'euro, la suma de tots.

primer grup de països, perquè és a prop de complir la major part de les exigències de Maastricht i perquè, va dir, seria impensable una Europa que no comptàs amb la Mediterrània. Això, insistí, significa un repte importantíssim per a l'economia balear que s'ha de preparar per ser competitiva a un mercat al qual ja no podran oferir preus barats.

Els empresaris són, més o manco, de la mateixa opinió. Veuen avantatges al fet de ser presents a l'euro, entre els quals hi ha la desaparició de la darre- ra frontera que han de superar els turistes (el canvi de mone- da), però es mostren preocu- pats. La futura Europa serà cada pic més competitiva i això exigi- rà grans canvis a la mentalitat de les empreses i, en una gran majoria, la correcció de les defi- cients estructures financeres que tenen actualment. Els em- presaris confien en una reduc-

ONA

A finals de novembre de 1996 el president Matas va pronunciar una conferència a la Cambra de Comerç de Palma organitzada pel Centre Balears Europa. L'objec- tiu era llançar una campanya de conscienciació cap als reptes que esperen les Illes Balears davant la pròxima im- plantació de l'euro, la mone- da única europea. El presi- dent, com a economista, va manifestar la seva esperan- ça que Espanya sigui en el

ció dels tipus d'interès i, tal com es diu a un document de la CAEB sobre "els deu anys d'integració de les Balears a la UE", una continuació del procés de liberalització del transport aeri i de les telecomunicacions. "És de vital importància -es diu a l'informe- per a un territori insular com les Balears disposar d'un sistema de comunicacions modern i econòmic per pal·liar els inconvenients derivats de la insularitat".

EL RÈGIMECONÒMIC ESPECIAL

En aquest sentit la reivindicació d'un règim econòmic i fiscal especial per a les Balears ha esdevengut el principal cavall de batalla del Govern que compta amb el suport majoritari del Parlament balear, encara que amb prou matisacions, i de les patronals. El passat febrer, el conseller d'Economia, Antoni Rami, feia les darreres gestions davant Brussel·les on s'entre- vistà amb el president del Parlament Europeu i amb represen- tants de més de vint regions insulars d'Europa. L'objectiu és que la reforma del Tractat de Maastricht incorpori el reconeixement de la insularitat, una lluita política per a la qual compta, com a principal socis, amb les illes de l'IMEDOC, és a dir Còrsega i Sardenya. Precisament, aquest mes de març Rami ha de viatjar a la capital sarda, Cagliari, i també s'ha d'entrevistar a Madrid amb el ministre d'afers estrangers, Abel Matutes.

UNA CIMERA D'ILLES A MENORCA

Igualment s'ha previst a Menorca una cimera d'illes per parlar sobre desenvolupament sostenible que tindrà lloc el mes que

ESQUEMA SOBRE LA IMPLANTACIÓ DE LA MONEDA ÚNICA

CONDICIONS	VOLUNTAT POLÍTICA (possible referèndum)	
	COMPLIR ELS CRITERIS DE CONVERGÈNCIA	-Inflació $\pm 1'5\%$ respecte als 3 Estats amb major estabilitat -Dèficit públic $\pm 3\%$ PIB -Deute públic $\pm 60\%$ PIB -Moneda: Estabilitat de canvi almanco durant 2 anys. -Tipus d'interès a llarg termini $\pm 2\%$ de la mitjana dels 3 estats amb major estabilitat.
GESTIÓ DE L'EURO	CONSELL DE MINISTRES: Adoptarà la decisió final sobre les mesures d'introducció de l'euro	
	AUTORITATS MONETÀRIES	Institut Monetari Europeu (IME): crea- rà els bitllets europeus i els instruments mentaris. Sistema Europeu de Bancs Centrals (SEBC): vigilarà l'estabilitat de preus. Banc Central Europeu (BCE)
FASES D'INTRODUCCIÓ DE L'EURO	1a. FASE: PREPARACIÓ (juny 1989-gener 1994)	Lliure circulació de capitals
	2a. FASE CONSOLIDACIÓ (gener 1994-gener 1999)	Selecció de països zona euro
	3a. FASE: INTRODUCCIÓ EURO (gener 1999- juliol 2002)	Introducció de l'euro i circulació de mo- nedes en euro (gener 2002)
	FONT: Centre Balears Europa	

ve. Segons Rami és una nova oportunitat per insistir sobre el reconeixement de la insularitat que hauria de tenir lloc a finals d'aquest semestre a Amsterdam a la pròxima reunió de caps de govern europeus. A Europa hi ha devers quatre-centes illes habitades per catorze milions de persones. El seu grau de desenvolupament és molt diferent, però a totes els uneix l'existència d'una barrera, la mar, que fa que les empreses insulars tinguin serioses dificultats per ser presents en els mercats continentals. El president Matas ha afirmat que és conscient de la dificultat d'un reconeixement de la insularitat, però que s'ha d'insistir davant els estats i davant Brussel·les fins a l'esgotament. L'aparició de la primera mostra d'euro va significar, en aquest sentit, un mal auguri perquè en el perfil d'Europa hi faltaven nombroses illes i, d'una manera molt alarmant, les Illes Balears que en el pròxim trimestre hauran de defensar al Congrés de Diputats el projecte de llei de règim especial que va aprovar el Parlament balear.

PROS I CONTRES DEL L'EURO

A l'esmentat document de la CAEB s'exposen els avantatges i inconvenients que tendran les Illes Balears en el cas que l'Estat espanyol superi l'examen. Són aquestes:

Avantatges:

- Desaparició de comissions de canvi entre les monedes europees.
- Disminució de les despeses d'intermediació en la contractació turística.
- Eliminació de la incertesa en els tipus de canvi.
- Reducció dels tipus d'interès.
- Major disciplina pressupostària i disminució del pes del sector públic.
- Increment de les inversions estrangeres cap a les Balears
- Liberalització dels mercats.
- Major facilitat per competir a mercats europeus.
- L'euro es convertirà en moneda internacional de reserva
- Formar part del nucli decisor de la Unió.
- Evitar els desavantatges que significaria no ser a la unió monetària.

Inconvenients:

- Impossibilitat de guanyar competitivitat via devaluació de la moneda nacional.
- Tipus baixos: manco rendibilitat de l'estalvi.
- Pèrdua de llibertat en política monetària.
- Limitació de la política fiscal.
- Allunyament dels centres de decisió.
- Els costos socials que suposaran el pla d'ajustament.
- Menors barreres per als competidors europeus.

Altres institucions i partits polítics han manifestat, igualment, la preocupació davant un increment de les vendes de propietats a estrangers, amb tot allò que comporta de modificació de les pautes de comportament social i un nou entrebanc per a la preservació de la identitat cultural i lingüística de les Illes. D'altra banda també hi ha una gran preocupació en els sindicats per les repercussions laborals a causa dels canvis tecnològics i al fet que una excessiva càrrega monetarista obligui a pràctiques neoliberals més pròpies de la societat nord-americana que de la societat del benestar que havia estat fins ara la bandera dels països europeus occidentals.

CALENDARI DE LA UNIÓ MONETÀRIA

1a. etapa: Posada marxa

ABANS DE 1998

- Selecció dels Estats membres que participaran a la UEM.

DURANT 1998

- Campanya de sensibilització a l'euro.
- Preparació de la fase operativa del BCE i nomenament del seu Comitè executiu.
- Inici de la producció de monedes i bitllets.
- Fixació de la data d'introducció de l'euro.
- Adopció de la legislació europea i nacional necessària.
- Els bancs, mercats financers i empreses hauran d'intensificar la seva adaptació a la implantació de l'euro.

2a. etapa: Inici efectiu de la Unió Monetària i formació d'una massa crítica d'operacions en euros

L'1 DE GENER DE 1999

- Es fixaran irrevocablement els tipus de conversió entre les monedes participants.
- L'ecu es convertirà en euro.
- Entrarà en vigor l'estatut de l'euro i de les monedes participants durant el període de 3 anys i mig (com a màxim) en el qual coexistiran.

A PARTIR DE L'1 DE GENER DE 1999

- El BCE defineix i executa la política monetària única en euros i opera amb aquesta moneda en els mercats
- Emissió per les autoritats nacionals dels seus nous títols de deute en euros
- Canvi a l'euro dels mercats a l'engròs (interbancari, monetari, de canvi i de capitals)
- Les autoritats públiques anunciaran el seu calendari per a l'ús de l'euro (imposts, seguretat social...), durant la fase final de coexistència entre euros i monedes nacionals
- Continuarà el canvi a l'euro dels sistemes de pagament al detall.

3a. etapa: Generalització de la moneda única

ENTRE L'1 DE GENER DE 1999 I L'1 DE JULIOL DEL 2002, COM A DARRERA DATA

- Posada en circulació de bitllets i monedes en euros.
- Les administracions públiques realitzaran el canvi complet a l'euro
- Supressió del curs legal i retirada de les monedes nacionals, que podran canviar-se en euros al banc central.

A PARTIR DE L'1 DE JULIOL DEL 2002, COM A DARRERA DATA

- Ús exclusiu i generalitzat de l'euro a la Unió Monetària Europea: serà l'única moneda de curs legal per als Estats que accedeixin a la tercera etapa de la UEM.

LES BALEARS, A FAVOR

En qualsevol cas, la gran majoria coincideix a afirmar que la Unió Monetària és un tren que no es pot deixar d'agafar si és que finalment Espanya hi participa i venç així els temors d'Alemanya i d'altres països centroeuropeus, que desitjarien travar el pas de l'euro als països del sud. A una jornada sobre la Unió Monetària celebrada a l'escola de Turisme pel Centre Balears-Europa tots els ponents asseguraren la conveniència de ser presents a l'euro des del primer moment i, per tant, a preparar l'economia de les Balears per fer front a tots els reptes. En aquest sentit, el resum no pot ser més que un missatge dirigit a tots els agents econòmics per incrementar cada vegada més la qualitat de l'oferta, un increment que també passa, s'insistí de manera reiterada, per una reconversió de l'estructura productiva de les Illes: desestacionalitzar l'oferta, reduir el nombre de places turístiques de baixa qualitat i diversificar l'economia, tant la turística com la corresponent a la resta de sectors econòmics.

Còrsega, un aliat cap a Brussel·les

L'IMEDOC, el pacte signat entre les illes de la Mediterrània occidental - Còrsega, Sardenya i les Balears - es mou pausadament però amb eficàcia. De moment anima la celebració d'encontres per avivar la consciència d'insularitat davant una Unió Europea massa centrada en qüestions estrictament continentals. ONA va ser present a un col·loqui de mitjans de comunicació celebrat a la Universitat de Corti (Còrsega).

Sebastià Verd

El punt d'encontre era Corti, la vila històrica i universitària de Còrsega, situada al bell mig d'un dels països més muntanyosos del món. Allà dalt els estudiants de comunicació havien organitzat una jornada de debat entre periodistes de les illes signants de l'IMEDOC (Còrsega, Sardenya i les Balears) l'objectiu de la qual era analitzar les relacions existents entre les tres comunitats insulars de la Mediterrània occidental i les

Bonifacio.

informacions que s'intercanvien a través dels mitjans de comunicació. Un professor d'història va afirmar que les relacions havien estat freqüents fins i tot en temps paleolítics, però que a mesura que es va anar configurant el món que coneixem actualment, aquestes havien anat minvant fins arribar a pràcticament zero. Els periodistes de les Balears, Catalina Garcías i jo mateix, vàrem corroborar aquesta afirmació. "En realitat -vàrem dir- gairebé no sabem res de Còrsega ni de Sardenya, llevat potser que a Sardenya hi ha la ciutat d'Alguer que parla català i que a Còrsega s'hi produeixen molts d'atemptats terroristes".

Sens dubte, tal com vàrem poder comprovar durant la nostra breu estada a Còrsega, el terrorisme només és un dels vessants del nacionalisme cors i, segurament, no és el més important. Còrsega, que per superfícies és dues vegades i mitja Mallorca té una població que no arriba a la

de Palma. La capital, Ajaccio, només té seixanta mil habitants, i Corti, la ciutat universitària, sis mil, a més dels dos mil estudiants. És molt muntanyosa i si bé els serveis, sobretot els serveis derivats de l'Administració pública, són la principal font d'ingressos, encara hi ha una forta dependència de l'agricultura. L'atur és d'un deu per cent de la població activa, però cal subratllar que a diferència del que passa a les Balears a Còrsega es produeix una forta emigració, el dotze per cent de la població durant la dècada passada, a més d'un accelerat descens de la utilització pública de la llengua corsa. Tot i que els nous plans d'estudis recullen l'ensenyament del cors a les escoles, l'ús entre els menors de vint anys a les ciutats i viles turístiques n'és pràcticament nul.

CORTI, CIUTAT UNIVERSITÀRIA

Corti, com hem dit, és la vila universitària. Una ciutat que resumeix més que qualsevol altra la història d'una comunitat que vol ser fidel al seu origen. En el segle XVIII i durant catorze anys va ser la capital de l'únic govern independent cors que ha existit. Avui és la seu de la Universitat corsa que du el nom de Pasquale Paoli, l'heroi nacional de l'illa, vençut el 1769 pels conqueridors francesos. Allà un representant del govern cors va parlar de la necessitat d'intensificar els contactes entre les illes de la Mediterrània occidental per poder fer un front comú, un "lobby", davant Brussel·les. A Corti, malgrat tot, es respira una gran placidesa. Fa poques setmanes es va veure aïllada a causa de la neu, però durant els dos dies que hi vàrem romandre la naturalesa es va convertir en un preciós aliat per poder gaudir del sorprenent passeig que mena fins a la ciutadella, la fortalesa que corona el nucli urbà i que ara és en restauració gràcies a fons europeus. Justament, aquest és un dels punts que més preocupen el govern cors, com els governs sard i balear: les relacions de les illes mediterrànies amb l'administració comunitària i, sobretot, les relacions amb les respectives capitals estatals: París, Roma o Madrid. Allà dalt, entre les muntanyes corses, és fàcil oblidar-se de l'existència d'un món exterior, però a la Universitat, a les aules, es va parlar d'establir lligams per recuperar la història.

Les illes de la Mediterrània occidental, reunides entorn d'un conveni de col·laboració que rep el nom d'IMEDOC, han constituït un grup de pressió per fer-se sentir per damunt de les fronteres estatals. Les tres comunitats insulars pertanyen a estats diferents, però tot i haver-se ignorat durant segles tenen molts de punts en comú. D'entrada són illes, la qual cosa fa que molts de problemes siguin semblants. La dependència del transport aeri, per exemple, o el fet d'haver format una personalitat pròpia fan que la col·laboració entre les illes esdevengui un assumpte important. Els corsos, segons vàrem comprovar, constitueixen un poble orgullós d'ell mateix, on l'orgull no és cap figura retòrica sinó l'eina que empren per mantenir la seva identitat. Com algú va dir per tancar el col·loqui: aquest orgull porta al desig de voler ser i, al cap i a la fi, és del desig que neixen les criatures.

LES ILLES COM A PONT

De l'encontre de Corti hom pot treure una altra conclusió: les illes de la Mediterrània s'ignoren unes a les altres, però com que es necessiten mútuament cal fer que la Mediterrània sigui un pont en lloc del mur que fins ara les ha separat. Totes plegades,

Principals dades de Còrsega

Superfície	8.600 km ²
Població	250.000 habitants
Població activa	48%
Agricultura	9%
Indústria	20%
Serveis	70%
Emigració 1980-1990	12%

Balears al cor de Brussel·les

El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les defensa els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilita a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea.

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:

Centre de Documentació Europea

Centre Europeu d'Informació Empresarial

EDI Awareness Centre

Departament de Relacions Exteriors

Departament de d'Estratègia Regional i Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL CENTRE BALEARS EUROPA

Carrer Ramon Llull, 2, edifici "Sa Nostra"
07001-Palma de Mallorca, Balears - Tel. 71 73 74 - Fax 71 46 81.

Internet: cbe@bitel.es - X 400: S=CBE; O=Centre Balears Europa; P=CAIB; A=Mensatex; C=ES

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 1210-Bruselas
Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 2 223 25 24.

Internet: centre.balears.europe@skynet.be

Conti.

les illes constitueixen una força que aïlladament passa desapercebuda. En la disputa de les Illes Balears per aconseguir un règim econòmic especial, l'aliança amb Còrsega i Sardenya apareix com un element essencial per aconseguir que l'Europa insular -més de quatre-centes illes i una població de tretze milions d'habitants- pugui competir en igualtat de condicions amb l'Europa continental. És així que, dalt de les muntanyes corses, els estudiants de comunicació de la Universitat varen fer sentir la veu testimonial d'uns pobles que al mateix temps que desitgen recuperar o potenciar la seva identitat, volen participar activament en la construcció de l'espai comú europeu, i conquerir un protagonisme que fins ara els ha estat negat.

Les muntanyes de Còrsega són la seva vida. A Santa Lucia di Tallà, una dona del poble ens va escometre quan, finalitzades les jornades de treball, fèiem un recorregut pel sud de l'illa. Contemplàvem una curiosa edificació, una torre del segle XII, que encara avui és habitada segons demostrava la roba estesa. Ens va explicar, en cors, que aquell lloc era d'un dels dos homes més rics del poble, el qual tenia cinc fills, que cada estiu tornaven a la vila seguint un rite ancestral. Tot i això Còrsega no vol viure del passat, però tampoc no vol cometre els "errors" de les Balears (el terme "balearització" va néixer aquí, com tothom sap) sinó que pretén desenvolupar l'economia en funció de la preservació de la naturalesa que és, en definitiva, la seva màxima definició com a societat. L'illa dobla amb escriu la superfície de Mallorca, però la seva població no arriba ni a la meitat.

És curiós: el corsos no solen recordar les distàncies en quilòmetres que hi ha entre un lloc i l'altre. La seva orografia és tan accidentada que calculen segons el temps que es torba a fer el recorregut. És curiós, dic, perquè si una cosa importa poc a Còrsega és el temps, malgrat els tòpics que circulen, malgrat les estadístiques que parlen d'una pobresa relativa. Els corsos no se senten engoixats pel temps, sinó que allò que els interessa de bon de ver és la vida... un concepte que és diferent perquè un ritme de vida intens no sempre és progrés. Si una cosa és clara a Còrsega és que disposa d'una magnífica posició per situar-se al capdavant de les illes mediterrànies en qualitat de vida. En un hipotètic intercanvi d'experiències pot ser que els corsos puguin aprendre del desenvolupament econòmic balear, però aquí fariem bé d'aprendre la necessitat de respectar el patrimoni natural que, al capdavant, és el capital més rendible de què disposen les illes.

COMISSIÓ EUROPEA

GOVERN BALEAR

Universitat de les Illes Balears

Càmera Oficial de Comerç, Indústria y Navegación de Mallorca e Ibiza-Formentera

CAIXA DE BALEARS

CENTRE BALEARS EUROPA

República Dominicana continua oberta als inversors mallorquins

El nou ministre de Turisme de República Dominicana, Félix Jiménez, ha dit a ONA que la nova administració afavorirà les noves inversions turístiques. Els mallorquins ja són propietaris d'una tercera part de les places existents a un país que pot oferir moltes més coses que "sol i platja". Quan es publiqui aquesta entrevista el president Matas haurà realitzat la primera visita oficial a Santo Domingo.

Félix Jiménez,
ministre de Turisme
de República
Dominicana.

S.V.

Félix Jiménez, més conegut entre els mitjans polítics de Santo Domingo com a Felucho, és el secretari d'Estat de Turisme de República Dominicana, un càrrec que equival a ministre. Ho és des de l'any passat quan el PLD (Partido de la Liberación Dominicana) guanyà les eleccions presidencials i Lionel Fernández, un jove misèr, substituï l'octogenari Joaquín Balaguer (PR-SC), qui durant quasi quatre dècades havia monopolitzat el poder. La nova administració, allunyada del radicalisme revolucionari que caracteritzà l'anterior líder del PLD, Juan

Bosch, creu en el turisme com a factor de desenvolupament econòmic i social i per això cerca nous inversors.

No és estrany, per tant, que el ministre es mostràs molt interessat a conversar amb periodistes mallorquins a la darrera fira turística de Madrid, la FITUR, durant la qual tengué lloc el segonencontre llatinoamericà de cooperació turística.

-Estam convençuts -ens diu tot d'una que ens asseim a l'estand de República Dominicana- que el turisme pot donar impuls a l'economia dominicana i per això la nova administració no escatimarà doblers en la promoció. Miri, fins ara no hi havia cap partida pressupostària del Govern assignada a la promoció del turisme i nosaltres, per primera vegada, hem fixat una política que té com a objectius captar nous inversors i, també, nous turistes. El turisme en el meu país creix entre un sis i un set per cent anualment. És important.

-Fins a quin punt és important? Quins són els mercats principals?

-L'any passat vàrem rebre dos milions de turistes: alemanys, canadencs, francesos, anglesos, nord-americans... En els dos

darrers anys han minvat els alemanys, però per contra cada pic vénen més turistes de França i dels Estats Units.

OFERTES DIFERENTS

-No obstant això, hi ha la creença que República Dominicana segueix la dinàmica ja viscuda a Mallorca i que l'oferta de places hoteleres ja és excessiva.

-Pens que no, que hi ha encara moltes possibilitats de desenvolupament. Pensi que tenim trenta-quatre mil habitacions. No és excessiu, sobretot si la comparam amb altres destinacions turístiques més madures, com la seva. De fet no arribam ni a una cinquena part de les places que tenen vostès i, en canvi, l'extensió de República és molt superior. República Dominicana té quasi cinquanta mil quilòmetres quadrats amb regions molt diferenciades entre si. Tenim platges esplèndides, com tothom sap, però també parcs naturals, des de selves tropicals com Los Haitises, fins a muntanyes on les temperatures poden arribar a baixar per sota zero. És el cas del parc d'Amando Bermúdez on hi ha el Pico Duarte, de 3.175 metres, o el Lago Enriquillo, un llac situat per sota del nivell de la mar on es pot veure la major colònia de cocodrils de tot el Carib. Els inversors tenen moltes possibilitats de fer bons negocis, tant a zones que ja són en explotació com Punta Cana, Puerto Plata, Bàvaro o Guayacanes i a altres que encara són quasi verges com Samaná, una de les badies més belles del món, o la costa sud-est de Barahona que el Govern vol desenvolupar.

-Els empresaris mallorquins ja hi han invertit molt...

-Sí, ja hi tenen molta experiència, la qual cosa els pot facilitar les coses, perquè sabem que ens entenen. Els hotelers mallorquins aporten l'experiència i d'aquesta manera s'estableix una bona simbiosi. Tots hi guanyam. De les trenta-quatre mil habitacions que tenim, devers dotze mil són d'hotelers espanyols i d'aquestes un vuitanta o un vuitanta-cinc per cent són d'empresaris de les Balears, sobretot mallorquins.

LA MEITAT DE LES DIVISES

-La nova administració, quina anàlisi fa de la situació turística actual?

-Ja li he dit que som conscient del pes específic que té a l'economia dominicana. El 23 per cent del producte interior brut del país prové del turisme, és a dir, un de cada quatre dòlars i, endemés, significa el 48 per cent del total de les divises, molt per damunt de les exportacions agrícoles, industrials o de la mineria. El turisme és una activitat que ha esdevingut imprescindible i que, per tant, gaudeix d'una prioritat per a un govern que es preocupa pel desenvolupament social del poble dominicà.

-El Govern balear ha aprovat el finançament d'un hospital públic a Higüey, molt a prop de la zona de Bàvaro, on hi ha la major part de les inversions mallorquines. Quines són les relacions amb el Govern balear?

-Excel·lents. Ara mateix preparam la visita del president del Govern balear, que anirà a la República aquest mateix mes de febrer. A Santo Domingo serà rebut pel president Lionel Fernández i, sens dubte, serà una oportunitat esplèndida per poder intercanviar impressions. Les Balears són una potència turística mundial i nosaltres tenim molt a aprendre de vostès.

El Govern balear proposa la diversificació a totes les fires turístiques

El president Matas va anunciar a Madrid, tot coincidint amb la FITUR, que el seu govern destinarà el màxim esforç promocional en la diversificació de l'oferta turística com a eina essencial per lluitar contra l'estacionalitat. Les previsions diuen que 1997 serà un altre bon any turístic durant el qual l'hivern tornarà a experimentar creixements importants.

ONA

Les notícies que varen arribar de la passada Fitur confirmaren allò que ja s'havia anunciat: que 1997 tornarà a ser un bon any turístic i no només per a Mallorca sinó també per a les altres illes. Si més no els britànics recuperaran posicions a causa de l'increment de cotització de la lliura esterlina i els alemanys es mantendran en les xifres de l'any passat. Això pel que fa a la temporada alta, perquè durant l'hivern el creixement serà generalitzat, encara que la seva importància numèrica continuï essent relativa en relació al balanç anual. El president Matas, durant la conferència de premsa celebrada a la Fira i el posterior discurs en el "Dia de les Balears", es va fer ressò d'aquesta circumstància i aprofità per fer conèixer que el seu govern elabora el pla de desestacionalització, la redacció i l'execució del qual pretén consensuar amb els agents socials i amb cadascuna de les zones turístiques de les Illes. En aquest sentit, l'estand de l'IBATUR, així com la propaganda que s'hi pogué veure, confirmaven tant una estratègia com una nova realitat: la diversificació de l'oferta turística com a eina essencial per assolir l'objectiu de la desestacionalització.

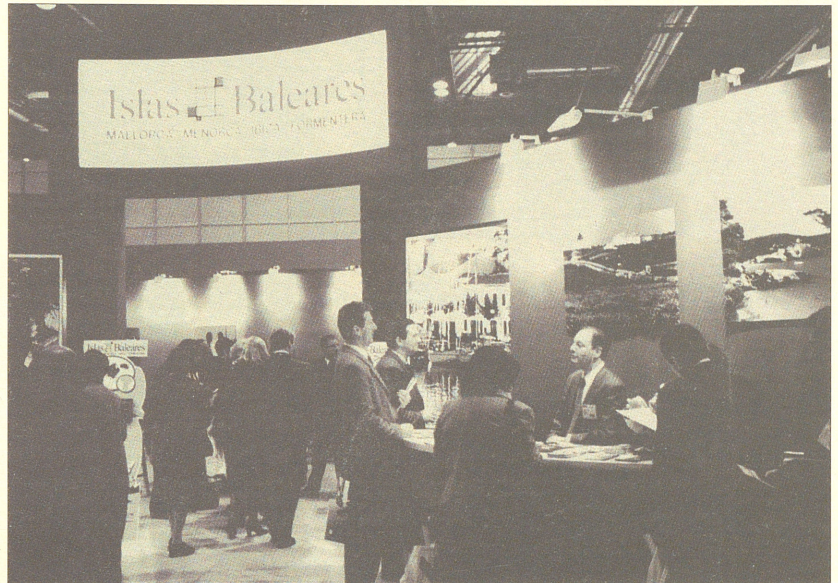
AFAVORIR LA REESTRUCTURACIÓ DEL SECTOR

A l'esmentada roda de premsa Jaume Matas va presentar les dades turístiques de 1996 en les quals, segons va dir, es fa palès un increment de l'oferta hotelera de qualitat. Segons Matas ja no hem d'esperar creixement durant la temporada alta sinó aconseguir que s'allargui. Enguany han obert més hotels que mai a l'hivern. La Conselleria vol ajudar a consolidar aquesta tendència que creu fonamental per al futur de les Illes que, d'aquesta manera, continuaran gaudint d'una posició envejada en el rànquing econòmic estatal i, fins i tot, europeu. Tant el Govern com els empresaris són conscients que les Illes viuen un període de bonança que cal aprofitar per dur endavant la reestructuració del sector turístic: reduir, millorar i diversificar l'oferta, així com desestacionalitzar-la. Els objectius són clars i a Madrid, tant el president del Govern com la batllessa de Calvià (que va presentar el pròxim congrés de desenvolupament sostenible) no varen fer més que seguir aquestes directrius.

ALIATSPER LA DESESTACIONALITZACIÓ

Per al Govern, aquesta paraula -desestacionalitzar- esdevé una prioritat en la qual, ben segur, ha de trobar aliats de tot color polític i social. Fitur va ser un bon mirall per convèncer-se sobre l'oportunitat d'avançar cap a aquesta fita. Cada pic són més les destinacions que s'incorporen al mercat turístic mundial i cada pic, per tant, és més difícil mantenir el lideratge en un segment del negoci, el turisme vacacional, que sembla més propi d'economies emergents que no de productes madurs com el nostre.

N'hi ha prou havent fet una volta per Fitur o per qualsevol altre

Estand de Balears a la Fira de Turisme.

de les fires importants del món -aquest mes es repetirà la possibilitat de fer-la a Berlín- per tèmper-se'n de la ràpida evolució del negoci turístic. A Madrid hi havia 170 països que exposaven els seus productes turístics entre els quals destaca una creixent presència de l'oferta de naturalesa, així com d'exotisme. Les Illes Balears i en concret Mallorca continuen essent un excel·lent valor, però per mantenir l'actual situació capdavantera caldrà insistir en la qualitat. La nostra oferta ja no desperta curiositat, sinó interès en la mesura que pot continuar oferint vacances de sol i platja al costat d'una qualitat de vida cada vegada més apreciada pels centreeuropeus. La demanda dels turistes cap a les Balears esdevé més variada, abasta més fronts i per tant més oportunitats. El problema és, segons el Govern, mesurar quins d'aquests fronts són interessants per al desenvolupament harmònic de les Illes i quins no ho són.

LES BALEARS DAVANT EL MÓN

A altres destinacions quan es produeixen moviments turístics massius, s'estableix una frontera molt clara entre els llocs d'interès turístic i els espais utilitzats pels residents habituals, encara que aquells, quan es tracta de països occidentals, puguin ser compartits amb normalitat. És el que passa a París o Nova York on el turisme, al capdavant, queda diluït dins de la gran ciutat. És el mateix que succeeix a altres indrets, com a República Dominicana i en general a tot el Tercer Món, on el turisme que és en contacte directe amb la realitat social o cultural del país és molt minoritari. En realitat és allò que passava a Mallorca, o que passa encara, amb els nuclis absolutament "turistitzats" que envolten la costa. Fins fa poc hi havia dues realitats diferents. La major part de mallorquins treballaven en el sector turístic però la seva vida quotidiana tenia escassos contactes amb els turistes. Però aquesta situació canvia. Els turistes, o més ben dit els estrangers, han passat a formar part del nostre entorn de

Fitur, 1997.

cada dia. Qui no té avui un veïnat d'una nacionalitat diferent a la seva?

Aquest és el problema: saber què hi ha damunt els taulells de l'estand de les Illes Balears a la Fitur i a les fires de Londres o Berlín? Quina és la nostra oferta turística real? Quina és la nostra oferta de país? Enguany, a Fitur, el president Matas ha predicat de bell nou la necessitat d'incrementar la qualitat i de captar turistes durant tot l'any, però la major part de l'empresariat, a pesar de les grans inversions fetes a l'hoteleria, sembla no voler mirar més enllà de l'economia pròpiament dita. Sembla no adonar-se que aquell mutu aïllament entre activitat turística i vida quotidiana ja no es correspon a la realitat actual i que per potenciar els objectius del Govern, per dur endavant el desenvolupament sostenible del qual tant es parla, cal sobretot un projecte de país que reforci la solidaritat interna d'una societat que té o hauria de tenir una identitat pròpia.

El turisme és un fenomen cada vegada més extens i, igualment, més complex, en el qual ja no hi valen les mitges tintes. Per a una

societat com la mallorquina que, com s'ha insistit tantes vegades, és un mercat turístic madur, ja no hi val cap altra sortida que integrar el turisme a la seva manera de viure. Però per aconseguir aquest objectiu hi ha dos camins radicalment oposats, tal com pot percebre qualsevol persona intel·ligent. Per un costat hi ha l'anul·lació de la cultura i forma de vida tradicional i la seva substitució per una diferent arribada de fora. I per l'altra, l'obertura cap a un mestissatge que no oblidia la seva arrel principal. El primer camí és, evidentment, autodestructiu mentre que el segon no només pot significar un enriquiment cultural sinó que esdevé l'única política assenyada per poder continuar ofertant un model de vida que és, sens dubte, un dels principals atractius de la societat mallorquina. Altres països mostren exotisme. A Mallorca, afortunadament, ja s'ha superat aquesta fase. El que es necessita ara és consolidar els fonaments d'una nova societat que sigui capaç d'integrar sense ser destruïda. És a dir, cal un projecte de país que potenciï la pròpia identitat com a única garantia per

Turisme, cada vegada més competidors.

conservar l'entorn i la qualitat de vida que, al cap i a la fi, són els principals motius que s'utilitzen a tots els cartells de promoció turística.

FITUR, UNA LLIÇÓ DE GEOGRAFIA

A Fitur es va poder veure una diversificada oferta de destinacions turístiques en competència directa entre si. Països de molt diferent cultura i, fins i tot situació política, cerquen en el turisme una font de divises i, per tant, un desenvolupament econòmic que és molt difícil d'aconseguir a través d'altres sectors. Tant al seminari sobre "Turisme 2000" organitzat per Turespaña en el recinte firal Joan Carles I de Madrid com al "Segonencontre de cooperació llatinoamericana de turisme" es posà de relleu que el fenomen turístic de masses, vigent des de la dècada dels anys seixanta, encara no ha fet sinó començar. Des dels estands de la Fitur, com des de qualsevol altra fira turística internacional, s'ofereix una autèntica lliçó de geografia universal, un gran mapa en el qual, però, no tothom que vol hi serà, finalment, representat. És en aquest context d'increïble competitivitat que les Illes Balears han de lluitar per diversificar el seu producte i mantenir així la posició privilegiada de què gaudeixen actualment.

Aclariment

En el passat número d'Ona a la taula rodona "Obligats a aprendre", intervengué el Sr. Figuerola, gerent de la Fundació de la Construcció de les Balears, en aquella ocasió el senyor Figuerola manifestà les seves opinions sobre els temes relacionats amb la formació contínua i una de les seves intervencions a l'hora d'esser transcrita quedà descontextualitzada, la qual cosa ha dut com a conseqüència una mala interpretació: El gerent de la Fundació quan parlava de la tasca de les acadèmies (pag 27, ONA n. 45) i del paper que han de jugar sindicats i empresaris, així com professionals de l'ensenyament en matèria de formació contínua, en cap moment no volgué desautoritzar els sindicats per poder tenir departaments de formació, el que digué és que l'objectiu bàsic dels sindicats és la tasca sindical així com ho és dels empresaris la seva empresa. Sense que això vulgui dir que els sindicats no poden tenir departaments de formació completament professionalitzats, on es pugui instruir i assessorar els treballadors.

Les taules rodones d'ONA són gravades i després transcrites per a la revista amb la major fidelitat però el pas d'un llenguatge oral a l'escrit ha provocat aquest tipus de distorsió.

Els turistes espanyols també compten

L'any passat varen visitar les Illes vuit-cents mil turistes espanyols, una xifra important que justifica dedicar al mercat "nacional" una atenció especial. És, a més a més, un turisme jove, repetidor i molt proper. La Conselleria de Turisme n'ha fet el retrat robot.

ONA

Coincidint amb la Fitur la Conselleria de Turisme va presentar als mitjans d'informació les dades bàsiques del "mercat turístic espanyol a les Balears", un turisme sovint menyspreat a pesar

Nombre d'acompanyants per viatge

1	persona	22'4%
2	"	56'7%
3	"	9'0%
4	"	8'4%
5	"	2'2%
6	"	0'9%

que ocupa el tercer lloc en importància numèrica, darrera de l'alemany i del britànic. L'any passat varen ser 808.800 els turistes espanyols que elegiren les Illes per a les seves vacances, la qual cosa significà un increment del 4'4 per cent

que pal·lià el descens registrat pel turisme britànic.

IBATUR va realitzar l'any passat una campanya de xoc, que repetirà enguany, per engrescar els turistes espanyols a venir a les Illes Balears. Fruit d'aquesta campanya és la confecció del retrat-robot del turista nacional que, majoritàriament i en contra de la creença popular, és jove: el 75% del total és menor de quaranta-cinc anys i el 33% menor de trenta anys, mentre que els majors de seixanta anys -la franja corresponent a l'Inserio- només representen el 0'4 per cent.

Endemés és un turisme que utilitza hotels o apartaments i molt

poc la residència particular, en un 93 per cent de casos. El 75 per cent s'allotja a hotels de tres o quatre estrelles i a mitja pensió. És, també, un turista repetidor: el 1996 només el 20 per cent de turistes espanyols confessaren haver visitat les Balears per primera vegada, un altre

Turisme espanyol a les Balears (1995-1996)

Mallorca	584.700	+	3'1%
Menorca	95.700	+	14'6%
Eivissa/Formentera	128.400	+	3'6%
Total	808.800	+	4'4%

Turisme, cap a la temporada baixa.

20 per cent, per segona vegada i un 30% deia haver estat a les Illes més de quatre vegades. Per a un noranta-u per cent la impressió del viatge va ser bona o molt bona, normal per a un 7 per cent i dolenta per només un 0'7. I el que és més important, un 92 per cent quan se'n va anar afirmà que pensava tornar més endavant.

El retrat-robot inclou igualment les motivacions per a l'elecció de les Illes. Les platges continuen essent el primer element a considerar (57%), seguit del clima (46%), la qualitat de l'entorn (29%), l'ambient nocturn (25'9%) i el preu (21'8%).

Gesa posa en marxa una central a Punta Cana

L'empresa elèctrica mallorquina va inaugurar una central prop de la platja Bávaro, a República Dominicana, per subministrar energia als hotels de la zona. Empresaris de Mallorca hi tenen més de 14.000 llits.

ONA

GESA va inaugurar el passat 12 de febrer la primera central construïda fora de Mallorca, l'anomenada Punta Cana 4, a la República Dominicana, que subministrarà energia elèctrica a les més de catorze mil places hoteleres que les empreses mallorquines tenen a la platja de Bávaro. A l'acte hi va assistir Felicià Fuster en qualitat de president de GESA i president d'honor d'ENDESA. Un dia abans havia estat rellevat de la presidència d'ENDESA per Rodolfo Martín Villa, qui també hi va ser present. I dies després, en el decurs del seu primer viatge oficial pel Carib, les instal·lacions també varen ser visitades pel president Matas.

Punta Cana 4 està gestionat totalment per GESA si bé compta amb la participació majoritària d'una empresa local que anteriorment tenia

l'exclusivitat del subministrament a Bávaro. El primer hotel mallorquí, de la cadena Barceló, es va construir el 1984 i des de llavors la zona ha anat incrementant l'oferta amb la incorporació de Riu, Sol, Iberostar, Fiesta i Carabela, entre d'altres. Els problemes elèctrics obligaven els hotelers a cercar solucions pròpies, la qual cosa va fer que sol·licitassin a GESA la seva intervenció. El 1994 l'empresa mallorquina va adquirir el 40 per cent del CEPM (Consorci Energètic Punta Cana-Macao) i posà en marxa el projecte de la nova central que ha significat incorporar tres grups de 4 MW als 18 ja instal·lats prèviament.

El subministrament elèctric és, avui per avui, un dels primers impediments per a un normal desenvolupament econòmic de la República Dominicana. Es calcula que hi ha un dèficit de més de 400 MW, la qual cosa fa que les aturades siguin constants. La província d'Altagracia, on hi ha la principal zona hotelera "mallorquina", és una de les més allunyades de Santo Domingo i, en conseqüència, una de les que més pateixen aquest problema. En opinió dels hotelers la presència de GESA els dona les garanties que les empreses elèctriques dominicanes no estan en condicions d'oferir en aquests moments.

- CONJUNTURA -

Les Balears registraren la taxa d'atur més baixa dels darrers deu anys

Durant 1996 el mercat de treball de les Balears va experimentar una evolució molt positiva, amb un creixement del nombre d'ocupats del 3'8 per cent i amb una tendència cap a la desestacionalització. Segons el conseller de Treball el gran repte actual és aconseguir una major estabilitat dels llocs de feina que ara són molt precaris.

ONA

Pocs dies després que el conseller de Treball, Guillem Camps, fes conèixer "l'informe de conjuntura laboral: ocupació i atur a les Balears" de 1996, les primeres dades d'enguany confirmaven una tendència que és clarament favorable a la creació de llocs de feina i al descens del nombre d'aturats. A les Illes el passat mes de gener, les oficines de l'INEM registraren un increment de 176 persones ocupades -va ser l'única comunitat autònoma on l'atur no va experimentar cap augment-, amb aquesta xifra el nombre oficial de desocupats passava a ser de 34.261, un 10'7 de la població activa.

En el conjunt de l'any, feta la mitjana mensual, 1996 va registrar la taxa d'atur més baixa de la darrera dècada, amb una caiguda de dos punts respecte a l'any anterior. En deu anys s'ha passat d'un 16'5 per cent d'atur a un 9'3, un percentatge que cal considerar positiu, a pesar que suposa la persistència d'una borsa d'atur continuat de 30.000 persones, sis mil menys però que fa un any i quinze mil menys que en fa deu.

I paral·lelament, 1996 va ser també el millor any per a la creació de nous llocs de feina. El mercat de treball experimentà una evolució molt positiva, en opinió del conseller, per a qui l'únic problema existent és la manca d'estabilitat. La major part de noves contractacions són temporals, la qual cosa accentua la precarietat. No obstant això, cal destacar que el nombre d'ocupats va registrar quotes històriques: 290.000 persones de mitjana, deu mil més que el 1995.

Es va créixer de forma espectacular durant l'estiu -el més de juliol se sobrepassaren els 327.000 ocupats- però també es registraren increments durant la resta de l'any, que marcaren així una tendència cap a la desestacionalització. Així, l'ocupació creixé un 5'5 durant el mes de novembre, un 5'1 durant el febrer i un 5 per cent el desembre. Varen ser els mesos de temporada baixa de major increment però les xifres varen ser positives durant tot l'any.

ELS PORTS DE LES BALEARS TAMBÉ REGISTREN INCREMENTS

La bona evolució de l'economia balear -excepció feta de Menorca- durant 1996 s'ha vist reflectida, lògicament, a les xifres de tràfec de mercaderies que ha publicat l'Autoritat Portuària de les Balears. Les variacions entre l'any passat i 1995 mostren un increment del 2'7 per cent, un cop descomptada la repercussió del transport d'aigua (l'operació "barco") amb la qual aquest increment seria del 26'5 per cent. En canvi es registrà una disminució d'un 1'7 per cent del nombre de passatgers, encara que el decreixement és de proporcions inferiors als anys anteriors, la qual cosa permet afirmar al nou president dels ports, Lluís Ramis d'Ayreflor, "que la situació ha tocat fons".

En qualsevol cas, un any més, el que sí ha experimentat un increment són els creuers turístics, tant pel que fa al nombre de vaixells com al de passatgers, que augmentaren un 9 i un 25'5 per cent respectivament.

Quant als diferents ports, es va registrar una variació positiva de mercaderies a Palma, Alcúdia, Maó i Formentera, mentre que Eivissa va disminuir sis punts. Eivissa, per contra, incrementà els passatgers en un 17 per cent.

COMERC: INDICIS DE REACTIVACIÓ DEL CONSUM

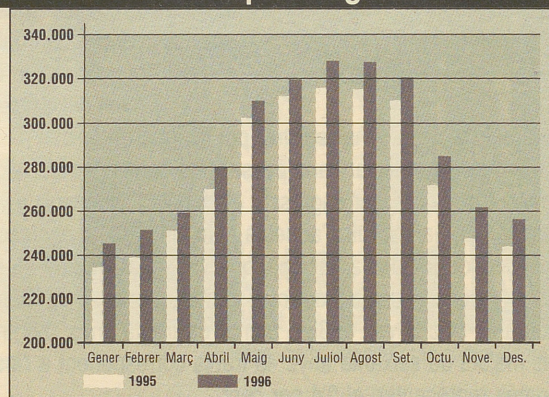
Segons l'enquesta del comerç relativa a l'exercici de 1996 que ha fet AFEDECO entre les botigues tradicionals, l'any s'ha de considerar regular. Per a un 45'8 per cent dels comerços enquestats aquest és, justament, el terme emprat per definir els resultats de vendes, mentre que un 22'1 per cent es decanta pel qualificatiu de "bé" i un 5'5 per cent "d'excel·lent". Per contra un 24'8 per cent confessa que la temporada ha estat dolenta o molt dolenta.

Segons el president de la patronal, Prudencio Vallejo, el petit comerç ha fet front en els darrers anys a la implantació de noves grans superfícies, la qual cosa s'ha traduït en una dràstica reducció de les vendes i en el fet, comprovat, que l'inici de la reactivació del consum no ha arribat encara al comerç tradicional. L'any passat el conjunt del sector comerç experimentà un creixement de l'1'5 per cent que, sense les grans superfícies, queda reduït a un descens del -2'7 per cent.

Vallejo confia que l'entrada en vigor de la nova llei d'equipaments comercials que preveu una moratòria de noves grans superfícies i les bones perspectives econòmiques per a enguany permetran que 1997 sigui l'any en què el consum es torni a notar positivament en el petit comerç.

Evolució mensual del nombre d'ocupats registrats

	1995	1996
gener	234.251	244.899
febrer	238.789	250.961
març	251.201	259.142
abril	270.423	279.753
maig	302.782	309.436
juny	311.814	319.137
juliol	315.698	327.249
agost	314.657	326.809
setembre	309.528	319.672
octubre	271.672	283.927
novembre	246.796	260.415
desembre	243.049	255.295

Font: Conselleria d'Economia.

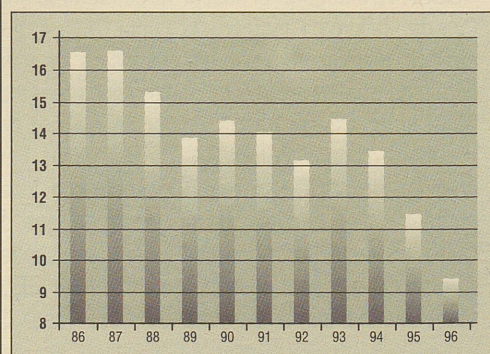
Dades portuàries (1996)

Ports	Mercaderies	Passatgers	Creuers turístics
Palma	10.253.297 Tn.	496.354	305
Alcúdia	1.776.336 Tn.	48.828	--
Maó	602.731 Tn.	110.249	70
Eivissa*	774.440 Tn.	182.031	108
Cala Sabina*	5.615 Tn.	4.448	2

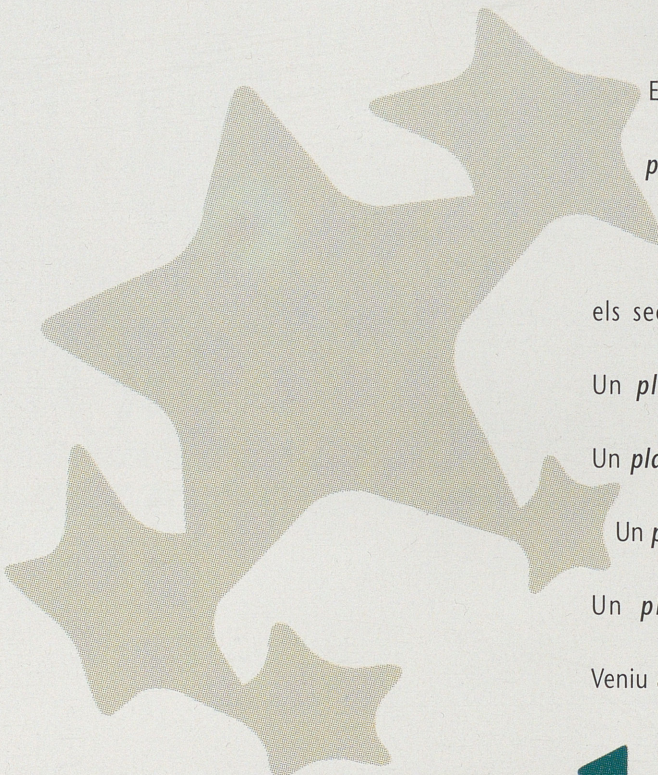
*No s'inclou en tràfec interior Eivissa-Formentera, que el 1996 va registrar 769.216 passatgers.

Evolució de la taxa d'atur en la darrera dècada

1986	16,58%
1987	16,62%
1988	15,23%
1989	13,88%
1990	14,38%
1991	14,01%
1992	13,12%
1993	14,42%
1994	13,39%
1995	11,41%
1996	9,37%

Font: Conselleria d'Economia.

El Govern Balear posa en marxa un nou
pla de suport a l'economia productiva.

Un *pla* que pretén desenvolupar tots
els sectors productius de les Illes Balears.

Un *pla* que diversifica la indústria local.

Un *pla* que incentiva la innovació comercial.

Un *pla* que revitalitza el camp i la ramaderia.

Un *pla* fet a mida de cada empresa.

Veniu a informar-vos-en. *Ens interessa a tots.*

produir

PLA DE SUPORT A L'ECONOMIA PRODUCTIVA

*per als
que generen
riquesa*

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Agricultura,
Comerç i Indústria

Producte
Balear

Estam al vostre costat

A diari. Dia i nit.
Aplicant tecnologia
innovadora,
competitiva
i respectant
el medi ambient,
amb decisió de servei
a la Comunitat Balear.